Täysistunto

Tiistai 17.3.2026 klo 14.00—19.39

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.39.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.01 ja 17.59—19.39) ja puhemies Jussi Halla-aho (16.01—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 17-20/2026 vp.

3. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 19/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan jäseneksi edustaja Mari Holopaisen.

4. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027

Valtioneuvoston selonteko VNS 13/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Puolustusministeri Antti Häkkäsen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen

pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Nyt ministeri Häkkänen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvä eduskunta! Eduskunnalle annetun selonteon pohjalta kuullaan eduskuntaa koskien Puolustusvoimien osallistumista Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027.

Arvoisa puhemies! Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävät ovat tärkeä osa Naton perusajatusta, jonka mukaan kaikki liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan pelotteen ja puolustuksen toteutuksessa koko liittokunnan alueella. Näiden tehtävien tavoitteena on osoittaa valmiutta ja puolustuskykyä sekä liittolaisten keskinäistä solidaarisuutta, jaettua vastuunkantoa ja yhtenäisyyttä. Pelotetta ylläpidetään, kehitetään ja osoitetaan säännöllisellä harjoittelulla, yhteisellä operoinnilla ja läsnäololla.

Venäjän hyökkäyssota ja sen johdosta Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos ovat korostaneet Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä, ja läsnäoloa on lisätty itäisen sivustan jäsenmaissa. Naton rauhan ajan tehtäviä toteutetaan eteen työnnetyillä maavoimajoukoilla, pysyvillä merivoimaosastoilla, ilmavalvonnan päivystystoiminnalla, rauhan ajan tehostetulla ilmapuolustuksella, Naton nopean toiminnan joukoilla sekä erillisillä valvonta- ja valmiustoimilla.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna osallistuimme ilmavalvonnan päivystystoimintaan Islannissa ja pysyvien merivoimaosastojen toimintaan Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla. Kuluvan vuoden aikana jatkamme osallistumista merivoimaosastojen toimintaan.

Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin osallistumisesta on tullut osa normaalia Puolustusvoimiemme toimintaa. Osallistuminen näihin tehtäviin on tuonut Puolustusvoimille konkreettista kokemusta toiminnasta Nato-operaatioissa, kehittänyt suorituskykyjämme ja edistänyt Suomen Nato-integraatiota. Osallistuminen on myös tiivistänyt Suomen liittolaissuhteita useiden maiden kanssa.

Osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin kuuluu liittolaisten toimintaan ja on tärkeä osa Suomen toimintaprofiilia Naton jäsenmaana. Suomelle on tärkeää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteesta ja puolustuksesta. Tehtäviin osallistuminen on osa liittokunnan taakanjakoa, ja on erittäin tärkeää osoittaa sitoutumista Euroopan pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseen myös transatlanttisten suhteiden vahvistamisen näkökulmasta.

Osallistuminen laivasto-osaston ja miinantorjuntaosaston tehtäviin ensisijaisesti Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla on osoitus vastuunkannosta etenkin lähialueemme turvallisuudesta. Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin yhdellä Katanpää-luokan aluksella enintään kuuden kuukauden ajan vuoden 2027 aikana. Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua myös pysyvän laivasto-osaston tehtäviin henkilöstöllä sekä mahdollisesti yhdellä Hamina-luokan aluksella enintään kuukauden ajan vuoden 2027 aikana. Mahdollisella Hamina-

luokan aluksen osallistumisella varaudutaan Naton mahdollisiin päätöksiin yllättäviin turvallisuusuhkiin vastaamisesta SNMG1-alusosastolla, kuten erillisenä valvonta- ja valmiustoimena tällä hetkellä toteutettu Baltic Sentry. Puolustusvoimilla on mahdollisuus vetää joukko pois tehtävästä, mikäli kansallisen puolustuksen kehitysnäkymä sitä edellyttäisi.

Naton maavoimajoukkojen tehtäviin muissa liittolaismaissa ei ole tarkoitus osallistua vuonna 2027. Nykyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Suomen asema liittokunnan itäisen sivustan maana sekä Suomen rooli Naton alueellisessa suunnittelussa muodostavat asetelman, jossa on tarkoituksenmukaista keskittää Maavoimien toiminta Suomen omalle alueelle. Esimerkkeinä tästä ovat Suomeen hiljattain perustettu maavoimajohtoporras sekä turvallisuustilanteen mukaan skaalattava eteen työnnetty Naton maavoimajoukko pohjoiseen.

Myöskään ilmapuolustuksen ennalta suunniteltuihin valmiusvuoroihin muissa liittolaismaissa ei ole tässä vaiheessa suunniteltu osallistumista vuodelle 2027. F-35-käyttöönottoprojektin käynnistyminen ja eteneminen määrittävät, milloin Ilmavoimien on mahdollista tähän toimintaan tulevaisuudessa osallistua.

Arvoisa puhemies! Toimintaan Naton pysyvissä merivoimaosastoissa ei kohdistu normaaliin kansainväliseen harjoitustoimintaan tai kansalliseen alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen tehtäviin verrattuna poikkeavia uhkia. Suora sotilaallinen uhka Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla arvioidaan tällä hetkellä matalaksi. Lännen sotilaallinen läsnäolo ja aktiivisuus vetävät puoleensa Venäjän vastatoimia. Muutokset turvallisuustilanteessa ovat kuitenkin mahdollisia, eikä mahdollisesti kiristyvässä turvallisuustilanteessa suoraa sotilaallista uhkaa Naton merivoimaosastoja vastaan voida sulkea pois.

Arvoisa puhemies, hyvä eduskunta! Naton pysyvien laivasto- ja miinantorjuntaosastojen tehtävät sisältävät tällä hetkellä tavanomaisia rauhan aikaisia alusten toimia, joilla Nato osoittaa yhtäältä sotilaallista valmiuttaan, lisää pelotettaan ja harjoituttaa joukkojaan. Ne ovat kuitenkin Naton johdossa ja tarvittaessa käytettävissä Naton neuvoston päätösten mukaisesti kaikkiin Naton tehtäviin, mukaan lukien Naton nopean toiminnan joukot. Myös suomalaisille aluksille ja sotilaille osana Naton pysyviä laivasto- ja miinantorjuntaosastoja suunnitellut tehtävät voisivat näin ollen joissain olosuhteissa muuttua tilanteen niin vaatiessa. Valtioneuvosto kuulee näin ollen eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin. — Kokoomuksen ryhmän edustajana edustaja Kiuru, Pauli.

14.08 **Pauli Kiuru kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelemme tänään valtioneuvoston selontekoa Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027.

On hyvä aloittaa muutamalla sanalla itse selontekomenettelystä. Selonteko on väline, jolla hallitus tuo eduskunnan käsittelyyn ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittäviä kysymyksiä. Sen kautta varmistetaan myös eduskunnan tiedonsaantioikeus ja mahdollisuus arvioida Suomen toimintaa osana liittokunnan yhteistä puolustusta. Turvallisuuspolitiikka kuuluu koko eduskunnalle.

Arvoisa puhemies! Naton rauhan ajan tehtävien keskeinen tarkoitus on pelotteen ylläpito. Sitä ylläpidetään kansallisella ja liittokunnan tasolla. Liittolaisten kanssa säännöllisesti harjoittelemalla osoitamme, että olemme valmiita puolustamaan jokaisen jäsenmaan jokaista neliömetriä ja jokaista asukasta. Yhteiset suorituskykymme maalla, merellä ja ilmassa tekevät liittokunnan pelotteesta uskottavan. Perimmäinen tavoitteemme on rauhan säilyttäminen. Yhteinen harjoittelu varmistaa, että yhteistyö toimii myös mahdollisessa kriisitilanteessa.

Puhemies! Suomen osallistuminen vuonna 2027 keskittyy erityisesti merivoimien tehtäviin. Suomi osallistuu Naton pysyvien laivasto-osastojen ja miinantorjuntaosastojen toimintaan. Näillä osastoilla on keskeinen rooli liittokunnan merellisessä valmiudessa ja valvonnassa. Tämä on luontevaa Suomelle, jolle Itämeren alue on strategisesti keskeinen.

Itämeren turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut. Venäjän toiminta, hybridivaikuttaminen ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit korostavat liittolaisten välisen yhteistyön merkitystä. Suomi on tässä yhteistyössä aktiivinen toimija.

Suomella on Naton itäisen sivustan maana myös erityinen rooli. Suomen alue on keskeinen osa liittokunnan puolustussuunnittelua, minkä vuoksi maavoimien ja ilmapuolustuksen toiminta painottuu omaan alueeseemme ja sen puolustamiseen. Suomeen on jo perustettu Naton maavoimajohtoporras, ja Suomen alueella tapahtuva harjoittelu tukee koko liittokunnan puolustusta. Tämä on tärkeä viesti: Suomi ei ole vain turvallisuuden vastaanottaja, vaan myös sen tuottaja.

Arvoisa puhemies! Keskustelu pelotteesta on viime aikoina noussut esiin myös laajemmin. Turvallisuuspolitiikasta on pystyttävä puhumaan avoimesti ja rauhallisesti. On kuitenkin muistettava turvallisuuspolitiikan perimmäinen tavoite: rauhan säilyttäminen. Meidän tehtävämme on ylläpitää uskottavaa pelotetta ja tarvittaessa myös päivittää lainsäädäntöä sen varmistamiseksi. Kun liittokunta on yhtenäinen, harjoittelee yhdessä ja ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä, hyökkäyksen kynnys nousee niin korkeaksi, ettei kukaan sitä koettele. Rauha säilyy. Turvallisuutta ylläpidetään ihmisiä varten. Tavoitteena on, että suomalaiset voivat elää turvallisessa yhteiskunnassa ja että heidän turvallisuutensa on niin vahva kuin liittokunta parhaimmillaan voi taata.

Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyys merkitsee ennen kaikkea sitä, että emme ole enää yksin. Rauhan ajan tehtävät vahvistavat pelotetta, kehittävät yhteensopivuutta ja osoittavat liittokunnan yhtenäisyyttä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että Suomi toimii Nato-jäsenenä aktiivisesti, vastuullisesti, ennakoivasti ja ilman rajoitteita. Yhteinen harjoittelu, yhteinen toiminta ja uskottava pelote ovat paras tae sille, että rauha säilyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Bergbom.

14.13 **Miko Bergbom ps** (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Arvoisa puolustusministeri, hyvät kansanedustajat sekä Suomen kansa! Puolustusliitto Nato perustuu ajatukseen yhteisestä puolustuksesta. Yhteinen puolustus ja sen uskottava toimeenpano eivät synny juhlapuheissa tai paperilla vaan harjoittelulla, joka luo uskottavuutta. Tämä käytännön yhteistyö muodostaa keskeisen osan siitä pelotteesta, jonka varaan liittokunnan turvallisuus ja tulevaisuus rakentuvat.

Suomen osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin on osa tätä liittokunnan yhteisen puolustuksen kokonaisuutta. Käsiteltävänä olevassa selonteossa tarkastellaan sitä, miten Suomi osallistuu liittokunnan toimintaan vuonna 2027 ja millä tavoin osallistumisemme tukee sekä liittokunnan yhteistä puolustusta että ennen kaikkea Suomen omaa turvallisuutta. Perussuomalaisille on tärkeää, että Suomi toimii Natossa aktiivisena ja oman tonttinsa hoitavana jäsenenä samalla huolehtien siitä, että oman puolustuksemme uskottavuus säilyy kunnossa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen rooli Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävissä liittyy ennen kaikkea pohjoiseen toimintaympäristöön ja Itämeren alueeseen. Suomi sijaitsee liittokunnan pohjoisella reuna-alueella, jossa arktinen ulottuvuus, Pohjois-Atlantti ja Itämeri kohtaavat. Juuri täällä liittokunnan läsnäolo, yhteinen harjoittelu ja valmiuden ylläpitäminen ovat keskeisessä asemassa.

Itämeri on Suomen talouden ja huoltovarmuuden kannalta elintärkeä, ja valtaosa ulkomaankaupastamme kulkee meritse juuri Itämeren kautta. Samalla alueen turvallisuustilanne on viimeisten vuosien aikana horjunut: Venäjän jo neljättä vuotta käymä hyökkäyssota Ukrainassa muistuttaa meitä siitä, että turvallisuus Euroopassa ei ole itsestäänselvyys. Myös Itämeren alueella on nähty lisääntynyttä sotilaallista aktiivisuutta, kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvia sabotaaseja sekä Venäjän varjolaivaston toimintaa, joka on lisännyt epävarmuutta alueen turvallisuustilanteesta. Tässä tilanteessa yhteistyö Nato-liittolaistemme kanssa vahvistaa alueen vakautta ja parantaa valmiutta toimia yhdessä myös mahdollisissa tulevissa kriisitilanteissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevana vuonna Suomen osallistuminen liittokunnan rauhan ajan tehtäviin painottuu ennen kaikkea merelliseen toimintaympäristöön. Suomalaiset alukset toimivat Naton pysyvissä merivoimaosastoissa sekä miinantorjuntaosastoissa ja osallistuvat merellisen tilannekuvan ylläpitämiseen sekä yhteiseen harjoitteluun ensisijaisesti Itämeren alueella. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suomalaiset joukot ovat mukana ylläpitämässä Itämeren ja pohjoisen Euroopan turvallisuutta sekä sotilaallista valmiutta. Samalla Puolustusvoimat vahvistaa omaa osaamistaan ja kykyään toimia osana liittokunnan puolustusta.

Arvoisa puhemies! Natosta puhuttaessa on tärkeä pitää mielessä Suomen puolustuksen keskeinen perusta. Suomen turvallisuus rakentuu ennen kaikkea omalle puolustuskyvylle: yleiselle asevelvollisuudelle, vahvalle reserville ja korkealle maanpuolustustahdolle. Nato-jäsenyys täydentää tätä kokonaisuutta mutta ei korvaa sitä.

Me perussuomalaiset katsomme, että Suomen Nato-politiikan tulee rakentua selkeästi Suomen kansallisen edun pohjalle. Suomen osallistumisen liittokunnan yhteisiin tehtäviin tulee vahvistaa sekä liittokunnan että Suomen yhteistä puolustusta ja omaa turvallisuutta. Suomi on Natossa jäsenmaa, joka kantaa oman vastuunsa kuitenkin huolehtien ensisijaisesti omasta alueestaan. Osallistumalla liittokunnan yhteisiin tehtäviin Suomi vahvistaa sekä omaa turvallisuuttaan että liittokunnan yhteistä puolustusta. Kysymys: jos emme osallistuisi, miten me voisimme odottaa muilta hädän hetkellä apua?

Suomelle on tärkeää olla Natossa luotettava toimija. Samalla on huolehdittava siitä, että kaikki toiminta, johon Suomi osallistuu, tukee myös meidän oman puolustuskyvyn kehittämistä ja Suomen ja suomalaisten turvallisuutta pitkällä aikavälillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Kokko.

14.17 **Jani Kokko sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa ja maailmalla ei ota helpottuakseen, päinvastoin. Vuonna 2014 Venäjä käynnisti sodan Ukrainaa vastaan laajentaen sitä neljä vuotta sitten täysimittaiseksi hyökkäyssodaksi. Nyt sota raivoaa avoimenaan myös Lähi-idässä. Kun turvallisuus Euroopassa ja maailmalla horjuu, on arvokas hetki keskustella tässä salissa tänään siitä, miten Suomi antaa jälleen panostansa yhteisen turvallisuutemme puolesta yhdessä liittolaistemme kanssa.

Turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos korostaa entisestään Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä. Nämä tehtävät ovat tärkeä osa sitä perusajatusta, jonka mukaan kaikki liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan koko liittokunnan alueella. Osoitamme näin paitsi keskinäistä solidaarisuutta sekä jaettua vastuunkantoa ja yhtenäisyyttä myös erityisesti valmiutta ja vahvaa puolustuskykyä.

Kuten tämänkin selonteon käsittelyn yhteydessä voimme todeta, Suomi on vahvasti sitoutunut liittokuntamme yhteiseen toimintaan ja tavoitteisiin. Suomelle on tärkeää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteista ja puolustuksesta 360 asteen ajattelutavan mukaisesti koko liittokunnan alueella.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota ja sen johdosta Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos on korostanut myös Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä, ja läsnäoloa on lisätty juuri itäisen sivustan jäsenmaissa. Suomen varsinainen osallistuminen käynnistyi vuonna 2024, jolloin Puolustusvoimat lähetti aluksen Naton miinantorjuntaosastoon Itämerelle sekä hävittäjäosaston Naton air shielding -tehtävään. Vuoden 25 aikana Puolustusvoimat on osallistunut Naton ilmavalvonnan päivystystoimintaan Islannissa ja pysyvien merivoimaosastojen toimintaan Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla. Kuluvan vuoden osalta Puolustusvoimat jatkaa osallistumista merivoimaosastojen toimintaan, ja myös vuonna 27 Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua pysyvän laivasto-osaston sekä pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Naton merellisellä vastuualueella. Kuten selonteossa todetaan, osallistuminen vuonna 27 jatkaisi edeltävien vuosien osallistumista Naton pysyvien merivoimaosastojen toimintaan ja osoittaisi näin Suomen pitkäjänteisen sitoutumisen liittokunnan yhteisiin toimiin lähialueellamme turvallisuuden vahvistamiseksi sekä toisi esiin Suomen aloitteellista roolia Itämeren alueen turvallisuuden takaamisessa.

Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävistä on tullut osa Puolustusvoimien normaalia toimintaa, jota tulemme jatkamaan vuosittain tästäkin eteenpäin. Suomi antaa osaamistaan ja kyvykkyyksiään liittokunnan yhteiseen käyttöön, ja samalla saamme arvokasta kokemusta puolustuksen ja pelotteen suunnittelusta, ylläpitämisestä ja käyttämisestä. Tulevia vuosia ja vuosikymmeniä silmällä pitäen olisi meidän hyvä myös keskustella niistä osaamistarpeista, joita Puolustusvoimat tarvitsee liittokunnan yhteistyön puitteissa jatkossa. Liittokunnan integraation ja yhteistyön syventäminen vaatii myös henkilöstömme osaamisen määrätietoista kehittämistä. Tämä kehittämistyö vie aikaa, joten on syytä nostaa keskusteluun se, miten näihin tarpeisiin tullaan vastaamaan.

Arvoisa puhemies! Kuten tänään ja jo moneen kertaan aiemminkin vastaavia selontekoja käsiteltäessä on todettu, Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävä on tärkeä mutta jo normaali osa puolustusvoimiemme toimintaa. Siksi tämänkaltainen selontekomenettely on sangen raskas tapa käsitellä näitä toimintoja, vaikka asiasta sinänsä onkin tällaisena aikana arvokasta keskustella. [Timo Heinonen: Oikein!] Kuitenkin

tämänkaltainen selontekomenettely on perintö ajalta, jolloin Suomi ei ollut vielä sotilaallisesti liittoutunut ja Naton jäsenmaa. Tulevaisuudessa tätä menettelyä voitaisiin yhdessä harkita kevennettäväksi tarkastelemalla selontekomenettelyä edellyttävää lainsäädäntöämme ja sen soveltamista.

Nyt kuitenkin olemme tässä keskustelemassa Suomen tavoitteista ja roolista Naton yhteisessä puolustuksessa tämän selonteon puitteissa. Kuten selonteko osoittaa, Suomi on vahvasti sitoutunut Naton rauhan ajan yhteisiin tehtäviin. Osallistumisella osoitamme konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteeseen ja puolustukseen Naton strategisen konseptin ja sen eri uhkakuvat huomioivan 360 asteen ajattelutavan mukaisesti. Suomi on liittokunnassa turvallisuuden tuottaja eikä sen kuluttaja. [Pauli Kiuru: Hyvä! — Timo Heinonen: Hyvä demarilinjaus, ois kuunnellut pidempäänkin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä ja edustaja Kettunen.

14.22 **Tuomas Kettunen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi kiitoksia puolustusministeri Häkkäselle tästä valtioneuvoston selonteosta. — Suomi on ollut pian kolme vuotta puolustusliiton jäsenenä. Liityimme Naton jäseneksi täysin oikeuksin ja velvollisuuksin. Suomi on kantanut vastuunsa liittokunnassa osallistumalla säännöllisesti rauhan ajan tehtäviin. Tehtäviin osallistuminen vahvistaa liittokunnan yhtenäisyyttä sekä pelotetta ja puolustusta koko euroatlanttisella alueella.

Suomi tarkastelee Naton puolustusta 360 asteen näkökulmasta. Osallistuimme vuonna 2024 hävittäjäosaston tehtävään Romaniassa, Bulgariassa ja Mustallamerellä. Vuotta myöhemmin olimme mukana Naton ilmavalvonnan päivystystoiminnassa Islannissa. Suomen toimintaprofiiliin sopii tässä ajassa erityisesti lähiympäristömme turvallisuuden ja vakauden vahvistaminen. Tänä vuonna olemme osallistuneet merivoimien tehtäviin Itämerellä. Itämeren turvallisuusympäristö on jatkunut jännitteisenä. Keskustan eduskuntaryhmä pitää perusteltuna Suomen osallistumista rauhan ajan tehtäviin Naton merellisellä vastuualueella myös ensi vuoden aikana. Yhteisten tehtävien merkitys on korostunut turvallisuustilanteen muutoksen myötä. Siksi Naton läsnäoloa on lisätty itäisen sivustan maissa. Suomi on vastannut turvallisuusympäristönsä muutokseen ja huolehtinut puolustuksensa resursseista.

Puolustuksen lisäksi vahvempaa poliittista tahtotilaa ja ennen kaikkea konkreettisia päätöksiä tarvitaan Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseen, [Timo Suhonen: Oikein!] nimittäin elinvoimainen ja asuttu Itä-Suomi vahvistaa koko Suomen turvallisuutta. Asuttu raja on turvallinen raja — asuttu raja on turvallinen raja.

Rauhan ajan tehtävien lisäksi yhteistoiminta Naton kanssa syvenee monella tavalla. Naton maavoimien johtoporras on aloittanut toimintansa päämajakaupunki Mikkelissä. Pohjoisessa Rovaniemellä ja Sodankylässä toimivat useista liittolaismaista tulevat FLF-joukot, jotka ovat rauhan ajan valmiusjoukkoja. Joukkojen kehysvaltiona toimii Ruotsi, jonka kanssa yhteistoiminta syventyy edelleen. Tietoliikenne- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottava Naton johtamisjärjestelmäyksikkö perustetaan Riihimäelle. [Timo Heinonen: Se oli oikea päätös!]

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää tärkeänä, että isoja ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjauksia valmistellaan parlamentaarisesti yli hallitus—oppositio-rajojen ja niistä päätetään mahdollisimman laajalla yksimielisyydellä. Pienen kansan voimavara on

yhtenäisyys ja korkea maanpuolustustahto. Keskusta perehtyy huolellisesti ydinenergialain ja rikoslain muutoksiin ja tekee johtopäätökset, jotka vahvistavat maamme turvallisuutta. Suomen turvallisuus perustuu vahvaan kansalliseen puolustukseen osana liittokunnan yhteistä puolustusta ja pelotetta, yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin ja koko maan puolustamisen periaatteeseen. Näistä keskusta pitää kiinni.

Rouva puhemies! Suomi kantaa vastuunsa oman alueensa turvallisuudesta ja liittokunnan yhteisistä tehtävistä ja velvoitteista. [Timo Heinonen: Se oli hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.27 **Jenni Pitko vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin on tärkeä osa liittokunnan yhteistä pelotetta ja puolustusta. Kun liittolaiset osallistuvat aktiivisesti yhteisiin tehtäviin, se viestii Naton yhtenäisyydestä. Juuri vahvalla ja uskottavalla pelotteella pyritään turvaamaan rauha ja varmistamaan, ettei Suomeen tai muihin liittolaisiin koskaan hyökätä.

Suomen etu on vahva ja yhtenäinen Nato, joka puolustaa jäsenmaidensa yhteisiä arvoja: demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota. Osallistumalla rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin Suomi tukee liittokunnan tavoitetta vahvistaa toimintaympäristön turvallisuutta ja kykyä toimia yhdessä koko liittokunnan alueella.

Venäjän laiton ja raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta pysyvästi. Se on myös lisännyt Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä. Tässä tilanteessa on tärkeää, että liittokunnan jäsenmaat kantavat vastuuta yhteisestä turvallisuudesta ja osallistuvat yhteisiin tehtäviin.

Samalla on tärkeää, että tehtävistä saatuja kokemuksia arvioidaan huolellisesti. Nato-jäsenyys on aktiivinen prosessi, ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme arkea, ja siinäkin on pyrittävä oppimaan ja kehittymään. Jokainen osallistumiskierros tarjoaa arvokasta oppia siitä, miten voimme kehittää omaa toimintaamme ja yhteensopivuuttamme liittolaisten kanssa.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että Suomen puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta käydään avointa ja laajaa parlamentaarista keskustelua. Nato-jäsenyys on Suomelle vielä suhteellisen uusi tilanne, ja siksi on tärkeää, että päätöksentekoa tukee avoin keskustelu niin eduskunnassa kuin laajemminkin yhteiskunnassa. Tilaa pitää olla myös kriittiselle ja analyyttiselle keskustelulle. Se vahvistaa kansalaisten luottamusta ja ylläpitää vahvaa maanpuolustustahtoa.

Suomen liittyminen Nato-liittokunnan jäseneksi tapahtui suomalaisten laajalla tuella ja vankan enemmistön turvin. Samoin puolustusyhteistyön vahvistaminen Yhdysvaltojen kanssa DCA-sopimuksen turvin tapahtui melko yksimielisesti.

Mutta kun puhumme arktisesta alueesta, tulisi mukana olla myös alkuperäiskansa saamelaiset. Arktisella alueella tapahtuvalla harjoittelulla ja varautumisella on suuria vaikutuksia saamelaiskulttuuriin, perinteisiin elinkeinoihin ja saamelaisten oikeuksien toteutumiseen Suomessa.

Saamelaisten osallistumista Nato- ja DCA-prosesseihin on kuitenkin laiminlyöty, valitettavasti. Tästä kertovat saamelaisten totuus- ja sovintokomission johtopäätökset, jotka viime joulukuussa pääministerille luovutettiin. Monista erityisesti DCA-sopimuksen

yksityiskohdista saamelaiset saivat kuulla median kautta, eikä saamelaiskäräjiä konsultoitu saamelaisaluetta koskevista järjestelyistä kuten Ivalon kasarmialueiden kuulumisesta DCA-sopimuksen piiriin.

Neuvotteluvelvollisuuden laiminlyöminen saamelaiskäräjien kanssa oli vastoin saamelaiskäräjälakia, alkuperäiskansan perusoikeuksia ja kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Saamelaiskäräjien ainoa mahdollisuus osallistua oli oma-aloitteisen ulkoasianvaliokunnalle jätetyn lausunnon muodossa, todellista neuvottelemista ei ollut.

Totuus- ja sovintokomission toimenpidesuosituksissa esitetään, että valtion tulee laatia yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa selkeät ohjeet siitä, miten saamelaisten oikeudet otetaan huomioon puolustuspolitiikkaan liittyvien päätösten ja toimenpiteiden yhteydessä. Samoin Suomen toivotaan edistävän alkuperäiskansaoikeuksien yhtäläistä huomioon ottamista Pohjoismaiden maanpuolustustoiminnassa. Erityisesti Lapissa tapahtuvan harjoitustoiminnan ja puolustusyhteistyön lisääntyessä neuvotteluvelvoitteen oikea-aikaisen toteutumisen merkitys korostuu.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut ja samalla aikaisempien kumppanuussuhteiden luotettavuus on horjunut. Vakiintunut maailmanjärjestys on kriisissä. Tässä tilanteessa eurooppalaisilta mailta odotetaan entistä vahvempaa vastuunkantoa. Ukrainan tukeminen ja eurooppalaisen puolustuskyvyn vahvistaminen ovat tässä keskeisiä kysymyksiä. Euroopan rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi tarvitsemme liittokunnalle ja erityisesti sen eurooppalaisille jäsenille yhteisen tilannekuvan ja kyvyn toimia yhdessä.

Suomen aktiivinen osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin on tässä tilanteessa perusteltua. Vihreä eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että Suomi on rakentamassa vahvaa, yhtenäistä ja arvoihinsa sitoutunutta liittokuntaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Honkasalo.

14.32 **Veronika Honkasalo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi osallistui vuonna 2024 ensimmäisen kerran Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin, ja vuonna 2027 osallistumista on tarkoitus edelleen jatkaa. Eduskuntaa on kuultu selontekomenettelyllä alusta asti, kuten pitääkin. On tärkeää, että eduskuntaa kuullaan asian suhteen ja sen vaikutusmahdollisuudet turvataan. Selonteon mukaan Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtävät ovat tärkeä osa Naton perusajatusta, jonka mukaan kaikki liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan pelotteen ja puolustuksen toteutuksessa koko liittokunnan alueella. Venäjän laiton hyökkäyssota ja sen seurauksena Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos on kasvattanut Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä. Lähes kaikki Naton jäsenmaat myös osallistuvat rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin joko pysyvällä kontribuutiolla tai säännöllisellä rotaatiolla.

Arvoisa puhemies! Kun ulkoasiainvaliokunta ensimmäistä kertaa käsitteli Puolustusvoimien osallistumista vuoden 2024 Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin, totesi ulkoasiainvaliokunta mietinnössään seuraavaa: "Valiokunta toteaa, että vaikka ennakkoon tehtävistä tehty uhka-arvio on matala, voi tilanne muuttua nykyisessä turvallisuusympäristössä nopeasti. Riskittömiä tehtävät eivät ole. Mikäli uhka-arvio

tehtävien suorittamisen suhteen merkittävästi muuttuu, pyytää valiokunta valtioneuvostoa informoimaan eduskuntaa tästä asianmukaisesti." Lisäksi ulkoasiainvaliokunta totesi: "Valiokunta pitää puolustusvaliokunnan tavoin tärkeänä sitä, että näiden tehtävien päättyessä on hyvä arvioida saatuja kokemuksia ennen kuin seuraavasta osallistumiskierroksesta tehdään päätöksiä." Nämä ovat vasemmistoliiton mielestä keskeisiä asioita myös päätettäessä Suomen osallistumisesta vuoden 2027 tehtäviin.

Arvoisa puhemies! On arvokasta, että eduskunnassa käydään myös avointa keskustelua siitä, millainen Nato-maa Suomesta on kehittymässä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä on tärkeää, että Suomi Nato-jäsenenä jatkaa laajaan turvallisuuskäsitykseen ja ihmisoikeuksiin perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja toimii aktiivisena rauhanvälittäjänä ja ydinaseriisunnan edistäjänä maailmalla. Ydinaserajoitteiden purkaminen on täysin hallituksen poliittinen linjaus, jolla ei ole mitään todellisia Nato-integraation edellyttämiä lainsäädännön uudistamisen tarpeita. Nato-jäsenyys ei edellytä Suomelta muutoksia ydinenergialakiin. Suomen on oltava ydinaseeton. Ydinaserajoitusten purkaminen ei lisää Suomen turvallisuutta, ja se antaisi aivan väärän signaalin tässä maailmantilanteessa. Rauhaa ei edistetä lisäämällä ydinaseita vaan vähentämällä niitä.

Arvoisa puhemies! Lisäksi arktiseen alueeseen on myös Naton toiminnan osalta kiinnitettävä huomiota muutenkin kuin pelkästään sotilaallisesta näkökulmasta. Suomen on Natossa aktiivisesti edistettävä sitä, että kaiken toiminnan arktisella alueella tulee perustua luonnon kantokykyyn, ilmaston suojelemiseen ja kestävän kehityksen periaatteisiin sekä alkuperäiskansojen oikeuksien kunnioittamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Norrback.

14.36 **Anders Norrback r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen osallistumisesta Naton rauhan ajan tehtäviin on tullut vakiintunut ja luonnollinen osa Suomen toimintaa Natossa. Euroopan turvallisuusympäristön heikentyminen korostaa näiden tehtävien tärkeyttä. Nato ylläpitää pelotevaikutustaan ja toimintakykyään harjoitusten, läsnäolon ja yhteisten operaatioiden avulla. On tärkeää, että Suomi uutena jäsenvaltiona osallistuu aktiivisesti ja määrätietoisesti tähän toimintaan.

Det konstateras ofta att Finland är en ö. Det är ett aktuellt påstående också när vi talar om Finlands försvar och försörjningsberedskap. Därför har marinen en särskild betydelse. Vi ser det som speciellt viktigt att Finland deltar i de stående marina styrkorna, både flottstyrkan SNMG1 och minröjningsstyrkan SNMCMG1. Kunskap och ett finslipat samarbete stärker säkerheten i vårt närområde.

Östersjöområdet har under de senaste åren blivit föremål för ökad hybridaktivitet och risker kopplade till den så kallade skuggflottan. Behovet av att skydda kritisk infrastruktur, att stärka övervakning och att stärka sjöfartsskydd är större än på länge. Vi stöder därför varmt att Finland bär sitt ansvar genom att bidra med både fartyg och personal till Natos marina närvaro. Vi visar också att Finland är en aktiv aktör som inte bara tar emot säkerhet, utan också producerar säkerhet för hela alliansen.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa todetaan, Suomelle on tärkeää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa. Eräs Naton perusajatuksista on 360 asteen

lähestymistapa, jossa kaikki liittolaiset edistävät koko euroatlanttisen alueen turvallisuutta. Viime kuukaudet ovat kuitenkin varjostaneet transatlanttisia suhteita. Suomi työskentelee jatkossakin vahvojen transatlanttisten suhteiden puolesta ja pyrkii siihen, että luottamuksesta ja molemminpuolisesta tuesta tulisi taas itsestään selviä asioita.

Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Naton harjoituksiin ja tehtäviin vahvistaa myös maamme omia Puolustusvoimia. Se, että suomalaisjoukot toimivat Naton komentoketjussa Naton johdossa, antaa meille sellaista kokemusta, joka suoraan vahvistaa kansallista puolustuskykyämme. Osallistuminen parantaa operatiivista kyvykkyyttämme ja ymmärrystämme monikansallisista prosesseista ja syventää integroitumistamme tähän puolustusyhteistyöhön, joka on nyt turvallisuuspolitiikkamme perusta. Suomen asiantuntemus erityisesti miinanraivauksessa ja vaativissa pohjoisissa oloissa toimimisessa on tervetullut lisä Naton suorituskykyyn.

Ärade talman! Vi har tyvärr alla varit tvungna att medge att vi lever i en värld där säkerhetsläget snabbt förändras. Redogörelsen är tydlig med att det inte finns ett direkt hot mot Natos marina styrkor. Samtidigt är det nödvändigt att det finns flexibilitet och framförhållning i det som Finland och Nato gör. De trupper som Finland nu bidrar med leds av Nato och enligt redogörelsen står de vid behov till förfogande för alla Natos uppgifter, inklusive Natos snabbinsatsstyrkor. Genom att vara beredda på olika situationer tillsammans med de andra Natoländerna upprätthåller vi den avskräckning och trygghet som vår tid kräver.

Det är viktigt att det finns beredskap att agera, både nationellt och internationellt. Men lika viktigt är det att Finland aktivt arbetar på olika nivåer för att kriget i Ukraina en dag tar slut och att Europa och världen kan tro på en framtid utan krig. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Östman.

14.40 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2027 on tiivis ja selkeä — kiitos hyvin tehdystä selonteosta.

Selonteossa käsiteltävät toimet ovat pieni osa siitä laajasta yhteistyöstä, jota Suomen ja Naton välillä tehdään. Kyse on nimenomaan rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävistä, joissa Suomi kantaa vastuunsa puolustusliiton jäsenenä. Tämä toiminta tukee sekä liittokunnan että Suomen etuja.

Maailmanpolitiikan rajut muutokset ja erityisesti USA:n muuttunut asema vaikuttavat merkittävästi Suomen Nato-suhteeseen. Eurooppalaiset Nato-maat joutuvat panostamaan entistä enemmän omaan puolustukseensa ja ottamaan suuremman vastuun Euroopan puolustuksesta, ja tämähän edellyttää merkittäviä lisäpanostuksia puolustusmenoihin. Suomen on ensisijaisesti itse kannettava vastuu omasta puolustuksestaan. Emme voi tuudittautua siihen, että pelkkä Nato-jäsenyys olisi turva sodan syttyessä. Yhteistyötä naapurimaiden, Ruotsin, Norjan ja Tanskan, kanssa on edelleen lisättävä. Yhdessä muodostamme vahvan toimijan Naton sisällä.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seurauksena muuttunut Euroopan turvallisuustilanne ovat korostaneet Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä. Naton läsnäoloa itäisen sivustan jäsenmaissa on lisätty, ja pelotetta

ylläpidetään, kehitetään ja osoitetaan säännöllisellä harjoittelulla, yhteisellä operoinnilla ja läsnäololla.

Vuonna 27 Naton rauhan ajan tehtäviä toteutetaan eteen työnnetyillä maavoimajoukoilla, pysyvillä merivoimaosastoilla, ilmavalvonnan päivystystoiminnalla, tehostetulla ilmapuolustuksella, Naton nopean toiminnan joukoilla sekä erillisillä valvonta- ja valmiustoimilla. Näihin tehtäviin osoitetut joukot toimivat suoraan Naton johdossa.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan neljä vuotta sitten jännitteet Itämeren alueella ovat kasvaneet merkittävästi. Venäjän varjolaivaston toiminta ja merikaapeleihin kohdistuneet toimet aiheuttavat merkittävän uhan Itämeren rantavaltioille. Venäjän vihamielisten toimien arvioidaan jatkuvan myös tulevaisuudessa. Tarve vastatoimille erityisesti kriittisen infrastruktuurin turvaamiseksi Suomen lähialueilla korostuu jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Naton pysyvät merivoimaosastot muodostavat liittokunnan merellisten suorituskykyjen ytimen. Ne mahdollistavat jatkuvan, uskottavan ja joustavan kyvykkyyden, joka on nopeasti otettavissa käyttöön kriisitilanteissa ja jännitteiden kasvaessa. Osallistuminen laivasto- ja miinantorjuntaosastojen tehtäviin Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla on osoitus vastuunkannosta etenkin lähialueemme turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Vaikka suora sotilaallinen uhka Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla arvioidaan tällä hetkellä suhteellisen matalaksi, turvallisuustilanne voi muuttua nopeasti. Kiristyvässä tilanteessa suoraa sotilaallista uhkaa Naton merivoimaosastoja vastaan ei voida poissulkea. Naton laivasto- ja miinantorjuntaosastojen tehtävät ovat pääosin tavanomaisia rauhan ajan toimia, joilla Nato osoittaa sotilaallista valmiuttaan, vahvistaa pelotettaan ja harjoituttaa joukkojaan. Laivasto-osastot ovat kuitenkin Naton johdossa ja tarvittaessa käytettävissä kaikkiin liittokunnan tehtäviin, mukaan lukien nopean toiminnan joukot. Myös suomalaisille aluksille ja sotilaille suunnitellut tehtävät voivat tilanteen muuttuessa laajentua.

Arvoisa puhemies! Siksi onkin tärkeää, että Puolustusvoimat arvioi osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä huolellisesti ennen mahdollista osallistumisajankohtaa, ja näissä arvioinneissa tulee huomioida myös osallistumisen ulko- ja turvallisuuspoliittinen merkitys. [Timo Heinonen: Hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan tähän väliin nyt debatti. Elikkä ne henkilöt, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta. Myönnän nyt ihan ensiksi näille ryhmäpuheiden pitäjille, ja sen jälkeen sitten mennään muihin ja yritetään, että kaikki saavat puheenvuoron. — Sieltä ensimmäisenä, samassa järjestyksessä, edustaja Kiuru, Pauli.

14.46 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmantilanne on todellakin melkoisessa murroksessa, ja tuntuu, että koko ajan tulee uusia kriisejä. Tämä Iranin tilanne on nyt tämä tuorein tapahtuma, ja Trumpilta on tullut tiettyjä toiveita ja avauksia Naton suuntaan, ja siinä yhteydessä tietysti Suomi Naton jäsenmaana on mukana keskustelussa.

Kysymykseni liittyy siihen, miten koette tämän Trumpin aloitteellisuuden Natoon päin. Onko meillä edes teoriassa mahdollisuutta lähettää mitään apua niin kauaksi, ja onko se

edes tarpeen, koska Naton operaatiohan tämä ei ole? No, oikeastaan tämä on niin vaativa kysymys, että en tästä edes yritä jatkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.47 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskuntaryhmille ryhmäpuheenvuoroista. On kuitenkin todettava se, että vähän jäi mietityttämään, että mihin vasemmistoliitto pyrki omassa ryhmäpuheessaan sillä, että he haluavat virittää tämmöistä ydinasekeskustelua ja provosoida. Muistutan esimerkiksi siitä, että kun vasemmistoliitto oli hallituksessa, niin he olivat liittymässä Natoon ilman mitään tällaisia kirjauksia tai rajauksia, joissa Suomi suljettaisiin ulos Naton ydinasepuolustuksesta, johon puolustus viime kädessä perustuu. [Pia Lohikoski: Ei tarvinnut, kun se oli laissa!] Tämä vähän tuntuu kummalliselta, että nyt sitten aletaan niin kuin jojottelemaan, että ei me nyt halutakaan ihan täysin tähän osallistua, halutakaan tähän Naton ydinasesateenvarjon alle. Eli yritin korostaa puheessani sitä, että tämä turva, mitä Nato meille parhaimmillaan luo, ei synny tyhjiössä, vaan se tuo mukanaan myös vastuun ja sen, että me ollaan osa sitä puolustusta.

Puolustusministeriltä kysyisin: kun muutama vuosi on tätä yhteistä toimintaa toteutettu, niin miten se on teidän näkökulmastanne sujunut? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kokko.

14.48 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nato on kiistatta modernin aikakauden menestyksekkäin puolustusliitto. 77 vuoden ajan eli koko Naton olemassaolon ajan yksikään valtiollinen toimija ei ole halunnut uhmata Naton päättäväisyyttä puolustaa liittolaisia tai edes testata sitä missään olosuhteissa.

Tämä tahtotila ei kuitenkaan synny tyhjiössä, vaan on hyvä, että Suomi tässä tapauksessa johtaa esimerkillä Natossa, panostaa omaan uskottavaan puolustuskykyyn mutta myös osallistuu aktiivisesti näihin rauhan ajan turvallisuutta vahvistaviin toimiin. Erityisesti nyt ehkä tässä korostuu tämä Itämeren alue, jossa, kuten tiedämme, Venäjän sekä varjolaivaston toiminta että erilaiset hybridioperaatiot haastavat alueen vakautta. On siinä mielessä hyvä, että ne kyvykkyydet, mitä Suomella on nyt mahdollista antaa nimenomaan tämän Itämeren laajemman tilanteen turvaamiseksi, kyetään käyttämään ja sitä kautta vahvistamaan liittolaisten turvallisuutta ja koko liittokunnan pelotetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

14.49 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiitän myös hyvistä puheenvuoroista, ja kiitän edustaja Pauli Kiurua siitä, että totesitte kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenvuorossa, että turvallisuuspolitiikka kuuluu koko eduskunnalle. Näinhän se on. Ja nämä selonteot ovat merkittäviä papereita, koska siellä on niitä merkittäviä kysymyksiä, joilla linjataan sitten meidän turvallisuuspolitiikkaa ja ulkopolitiikkaa.

Hieman menee, rouva puhemies, tulevaisuuteen: nyt on yksi selonteko, ja eduskunnallehan on tulossa käsittelyyn ajankohtaisselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon päivittämisestä, ja tässä yhteydessä olisi mahdollisuutta

sitten linjata Suomen ydinasepolitiikkaa. Keskustan puheenjohtaja Kaikkonenhan on ehdottanut tämmöistä yhteistä kirjausta siitä, että Suomeen ei sijoiteta ydinaseita rauhan aikana. Kysyisin puolustusministeriltä: miten suhtaudutte tähän esitykseen, ja onko selonteossa tarkoitus laajemmin arvioida ydinasepolitiikkaa — siis tässä tulevassa selonteossa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

14.50 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on nyt Natossa, mutta sen ei tarvitse eikä se saisi tarkoittaa sitä, että päätöksiä tehdään hyvin pienen joukon piirissä tai että valmistelua salaillaan. Ydinaseiden sallimiseen Suomen maaperällä tähtäävä lakimuutos rikkoo hyviä periaatteita ja käytäntöjä parlamentaarisesta yhteistyöstä, mutta sen lisäksi, että oppositio on sivuutettu tässä lakimuutoksessa täysin, sivuutettiin myös laajempi yhteiskunnallinen keskustelu, mitä ajattelen, että tämän kokoisissa asioissa olisi hyvä Suomen kaltaisessa demokraattisessa maassa käydä. Ydinaseet ovat vakava ja monimutkainen asia, eikä kukaan varmastikaan voi yksiselitteisesti sanoa, että ne vain lisäisivät tai ne vain vähentäisivät turvallisuutta, vaan niiden vaikutusmekanismit ovat monimutkaisempia. Siksi olisi syytä tällaisessa asiassa kuulla myös laajasti kansalaisyhteiskuntaa ja eri toimijoita turvallisuuden asiantuntijoista rauhantutkijoihin ja kansainvälisen politiikan tutkijoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.51 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Trump on tosiaan vedonnut liittolaisiinsa sotilaallisen avun toimittamiseksi Hormuzinsalmen avaamiseksi. Viime viikonloppuna Trump uhkasi Nato-maita huonolla tulevaisuudella, jos ne eivät auta. [Ben Zyskowicz: Trump on hölmö!] Tämä kaikki siitä huolimatta, että Yhdysvallat aloitti laittoman hyökkäyssotansa Iraniin Israelin kanssa ilman että se olisi sen koommin ilmoittanut siitä liittolaisilleen, hakenut mandaattia YK:lta tai piitannut kansainvälisestä oikeudesta. Nyt liittolaisten pitäisi ilmeisesti siivota karmea sotku tilanteessa, jossa Yhdysvallat ei itsekään tunnu tietävän, mikä sen päämäärä ja tavoite ylipäätään tässä operaatiossa on. Kysyisinkin ministeri Häkkäseltä: Mikä Suomen kanta avunpyyntöön on? Miksi Suomen ensimmäinen reaktio oli, että me harkitsemme asiaa? Edustaja Kiuru oli täällä oikeassa, että Naton asia tämä ei ole, enkä näe myöskään järkevänä, ottaen huomioon, mikä meidän geopoliittinen sijainti on, että me osallistuisimme tällaiseen operaatioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

14.52 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Finland är en ö, som vi har konstaterat, och vi är beroende av sjöförbindelser både när det gäller vår exportindustri och import, men också när det gäller vårt försvar.

Siksi, arvoisa puhemies, kysynkin ministeriltä: miten yhteistyö siviilipuolen ja Puolustusvoimien kanssa toimii, kun suunnitellaan nyt eri merireittejä mutta myös sisämaan liikennettä? Puhutaan satamista ja muutenkin väylistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

14.53 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen viime viikolla julkistamassa lakiesitysluonnoksessa tästä ydinasekiellosta luovuttaisiin tietyissä tilanteissa, jotka liittyvät Suomen puolustukseen tai Naton toimintaan. Suomi ei ole tässä tilanteessa millään tavalla tavoittelemassa ydinaseita omalle alueelleen eikä myöskään suunnittelemassa niiden sijoittamista tänne. Niitä ei myöskään kukaan ole tänne tuomassa.

Tässä muutoksessa on kysymys siitä, että meidän lainsäädännössämme on tällainen ehdoton kielto, joka juontaa juurensa YYA-aikoihin. Tänä päivänä olemme Naton jäsenmaa. Myöskään muilla Naton jäsenmailla ei ole lainsäädännössään tämäntyyppisiä rajoittavia kieltoja kuin Suomella on nyt. [Pia Lohikoski: Eihän se näin ole! — Välihuutoja vasemmalta] Siksi on aika purkaa tämä ja tulla samalle viivalle muiden Naton jäsenmaiden kanssa.

Kysyn puolustusministeriltä: eihän tämä lakimuutos tarkoita, niin kuin moni kuvaa sitä, että ydinaseita tulisi Suomen maaperälle per automatik?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.54 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liityimme Natoon 4.4.2023 pääministeri Sanna Marinin johdolla. Suomi ei asettanut liittymiselle reunaehtoja. Liityimme mukaan myös ydinasesuunnitteluryhmään, ja olemme ydinasepelotteen piirissä. Nyt on tullut aika purkaa 80-luvun YYA-aikakauden lainsäädäntöä, mitä silloin tehtiin, kun Suomi halusi rauhoitella Neuvostoliittoa. [Kimmo Kiljunen: Ei kun päinvastoin!]

Edustaja Jani Kokko, te puhuitte hyvin ja selkeästi SDP:n linjasta. Voisitteko te nyt selkokielellä kertoa, miten teidän ajattelu eroaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ja nähdäkseni myös keskustan linjasta, jonka mukaan Suomeen ei ydinaseita saisi tuoda tai sijoittaa rauhan aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

14.55 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen esitti Kokolle kyllä hyvän kysymyksen, niin että olisi ihan mukavaa, että Kokko vastaisi kysymykseen.

Tässä vihreiden ryhmäpuheenvuorossa edustaja Pitko nosti esiin, että saamelaisten oikeuksia olisi laiminlyöty Nato- ja DCA-prosessissa. Kyllä minun mielestäni aika kevyin perustein tämmöinen väite heitetään täällä salissa. Meillä on Lapista useita kansanedustajia, jotka edustavat sitä pohjoista aluetta siellä. Minun mielestäni on hyvä, että näissä turvallisuusasioissa varmaan otetaan myöskin saamelaiset huomioon, mutta ei se voi olla niin, että jos tämä eduskunta päättää jotain, niin tämä eduskunta kävelee saamelaisten ylitse jossakin. Kyllä saamelaiset ovat äänestäneet myöskin eduskuntavaaleissa ja valinneet edustajat tänne, niin että ei meidän kuulu ruveta nyt nöyristelemään tässä asiassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.56 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä asia. Tämä keskustelukin osoittaa sen, kuinka tätä parlamentaarista keskustelua pitää käydä täällä eduskunnassa. Tämä selonteko nyt tässä vaiheessa kuvaa sitä, minkälaisiin harjoituksiin Suomi osallistuu lähitulevaisuudessa. Ehkä tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa on ihan tarpeellistakin, että tällaisia selontekoja tehdään, vaikka tämä vähän raskas menettely onkin. Tavallaan se kertoo muille, missä liikutaan ja missä ollaan mukana. Tässä mielessä se on hyvä.

Tähän, mitä keskustelua tässä käydään tästä ydinasepuolesta, voi sanoa, että kyllä ydinasekysymys on sen mittaluokan kysymys, että kyllä siitä lailla pitäisi säätää ja pitäisi lainsäädännössä määritellä, miten niitä asioita käytetään. Se on tavallaan se iso lähtökohta tässä taustalla, mitä tässä keskustelua käydään.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ihan toista asiaa, joka liittyy tähän henkilöstömäärään. Nyt kun tiedetään, että Suomi tarvitsee henkilöstöä lisää, niin kuinka paljon tämä tuo lisää henkilöstömäärää, kun tässä osallistutaan, ja miten siihen on varustauduttu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

14.58 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikaisisin muutaman täällä annetun huomion. Edustaja Heinonen totesi aikaisemmin tässä vaiheessa, että tämä ydinenergialain 4 § olisi YYA-Suomen pykälä, ja siinä mielessä se pitää paikkansa, että se on vuonna 85 presidentti Mauno Koiviston toimesta käynnistetty prosessi ja vuonna 87 laitettiin laki, ja se liittyy YYA-Suomeen sikäli, niin kuin Koiviston Historian tekijät kirjasta te näette, että haluttiin eliminoida se mahdollisuus, että YYA-sopimukseen vedoten Neuvostoliitto voisi edellyttää, että Suomea voitaisiin käyttää astinlautana ydinasepolitiikassa. Siinä ei haluttu miellyttää Venäjää, vaan se oli nimenomaan sitä vastaan tehty, ja toisena tietenkin oli, ettemme joudu ensi-iskujen kohteeksi.

Ilman rajoitteita, kuten täällä on moneen kertaan todettu, liityimme Natoon. Yksikään jäseneksi liittyvä maa ei ole asettanut mitään ennakkoehtoja jäsenyydelleen, mutta Naton piirissä on 32 erilaista ydinasepolitiikkaa harjoittavaa maata. Ydinaseiden osalta ei puolustussuunnittelussa aseteta suorituskykytavoitteita yhdellekään Nato-maalle Naton toimesta. [Puhemies koputtaa] Se on aivan erillinen oma lohkonsa, ja siellä on kysymys Yhdysvaltain luomasta pelotteesta ja sen hallinnasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.59 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus on aina perustunut yhteiseen vahvaan tahtoon puolustaa tätä maata. Se tehtiin jo sinä aikana, kun ei Natosta ollut tietoakaan. Olimme silloin vielä ehdokasjäsen. Ehkä jonkun mielessä pyöri, että oltaisiin jonain päivänä Nato-jäseniä. Nyt kun olemme Nato-jäseniä, toimimme totta kai heidän harjoituksissaan, niin kuin on hyvä asia toimiakin. On täälläkin nähty eri puolilla Suomea joukkoja harjoituksissa. Hyvä näin.

Tärkeää tässä kuitenkin on pitää mielessä se, että yleinen asevelvollisuus säilyy edelleen, maanpuolustustahto säilyy erittäin hyvänä. Ja se, mikä jää aina liian pienelle huomiolle mielestäni, on se, että meillä valtava määrä eri reserviläisjärjestöjä tekee valtavasti työtä maanpuolustuksen hyväksi. Se on ihan uskomatonta. Missä eri puolilla

Suomea kulkee, niin reservin ihmisillä, miehillä ja naisilla, on siellä kaikenlaisia tilaisuuksia ja todella aktiivista toimintaa.

Ministeri Häkkänen varmaan vie tätä edelleen eteenpäin. Hän on toiminut asiassa hyvin, ja toivottavasti sama perinne jatkuu. Toivon myös sitä, että suomalainen yhteisymmärrys asiassa säilyy, koska tässä asiassa tuskin kannattaa kovin paljon riidellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg.

15.00 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan tähän käsiteltävään selontekoon, jossa esitetään Suomen osallistumista Naton pysyviin merivoimaosastoihin: laivasto-osastoon Hamina-luokan aluksella maksimissaan 40 hengellä kuukaudeksi ja miinantorjuntaosastoon Katanpää-luokan aluksella maksimissaan 50 hengellä kolmeksi kuukaudeksi.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat tärkeitä kontribuutioita Naton yhteiseen puolustukseen ja osoittavat, että Suomi on turvallisuuden tuottaja. Mutta minäkin suuntaan kommenttini tuonne edustaja Kokon suuntaan ja viittaan hänen kommenttiinsa siitä, että ovatko nämä nyt sitten tällaisen erillisen selonteon kokoisia asioita — kahden aluksen ja 40—50 henkilön lähettäminen pariksi kuukaudeksi — Suomessa, joka on nyt jo kolme vuotta ollut Naton täysjäsen. Tärkeätä on keskustella, mutta tällä hetkellä nämä ovat rutiinitoimintaa Natossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koskinen.

15.01 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on laukalle lähtenyt tämä Naton ydinasesuunnittelu- ja -politiikkakysymys. Sille tulee varmaan parempia ajankohtia, ja ehkä faktatkin on sitä ennen tarkistettu.

Mutta puuttuisin tähän, mikä on lähempänä tätä varsinaista asiaa. Naton uskottavuus on kiinni siitä, miten hyvin sen yhteinen toiminta sujuu — niin harjoitukset kuin suunnittelukin, ja varsinkin Suomelle pienenä ja uutena jäsenmaana on tärkeätä, että saamme myös muita apuun silloin, kun sitä tarvitaan, FLF-joukkojen kehittäminen on tärkeätä ja niin edelleen — mutta nythän on viime kuukausien tilanne ollut se, että tätä Naton uskottavuutta horjuttaa sen tärkeimmän jäsenen, Yhdysvaltojen, politiikan poukkoilevuus. Tämä on nyt toistunut juuri, että Nato-asioissa lähdetään ihan väärälle raiteelle. Grönlannin osalta se keskustelu saatiin viikkojen ja kuukausien väännön jälkeen palaamaan oikealle raiteelle Naton sisällä, mutta nyt on uusia asioita, joissa tämä sama on tullut ilmi, että ei pelata niiden yhteisten sääntöjen mukaan.

Mitä Suomen ja ministereiden tulisi tehdä, [Puhemies koputtaa] jotta tämä saadaan asiallisesti siellä sisällä keskusteltua niin, että palattaisiin normaaliin yhteiseen päätöksentekoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.03 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko linjaa selkeästi ja vastuullisesti Suomen roolia liittolaisena tilanteessa, jossa turvallisuusympäristö Euroopassa on pysyvästi muuttunut. Suomi ei ole enää vain turvan

vastaanottaja, vaan myös sen tuottaja. Puolustusvoimien osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 27 on luonnollinen ja johdonmukainen jatkumo jäsenyydellemme. Kyse ei ole pelkästään velvoitteesta, vaan myös vaikuttamisesta. Suomi on mukana suunnittelemassa, harjoittelemassa ja rakentamassa sitä yhteistä puolustusta, johon myös oma turvallisuutemme nojaa. On tärkeää korostaa, että osallistuminen vahvistaa samalla kansallista puolustuskykyämme. Yhteensopivuus liittolaisten kanssa, tiedonvaihto ja yhteiset harjoitukset kehittävät Puolustusvoimien suorituskykyä tavalla, jota emme voisi saavuttaa yksin. Hallitus toimii tässä vastuullisesti, tasapainottaen kansallisen edun, liittolaisvelvoitteiden ja turvallisuuden kokonaisuuden. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sarkkinen.

15.04 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyys on ja sen tulee olla puolustuksellinen ratkaisu. Me myös tarvittaessa tuemme liittolaisiemme puolustautumista, mutta meidän ei tule tukea kansainvälisen oikeuden vastaisia toimia tai hyökkäysoperaatioita.

Trumpin hallinto ei ole hakenut kansainvälisten elinten hyväksyntää hyökkäykselleen Iraniin, ja on selvää, että operaatio on kansainvälisen oikeuden vastainen. Iranin sortohallinto ei ansaitse mitään tukea, mutta se ei oikeuta sotatoimia.

Nyt kun Trumpin hallinnon suunnitelmat Iranissa ovat menneet pieleen, öljyn hinta nousee ja kriisi on vaarassa laajeta ja pitkittyä, niin Trump vaatii Nato-liittolaisia osallistumaan sotkun siivoamiseen. Euroopan unionin tai Suomen ei tule sotkeutua Trumpin kansainvälisen oikeuden vastaiseen ja huonosti harkittuun sotaan Iranissa, ja se ei ole myöskään Naton asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

15.05 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa käytävässä ydinaseita koskevassa keskustelussa ovat muun muassa keskustan puheenjohtaja Kaikkonen ja pääministeri Orpo esittäneet, että parlamentaarisesti yli hallitus—oppositio-rajojen kaikkien puolueiden kesken sovittaisiin, että rauhan aikana Suomi ei salli ydinaseita alueelleen. Julkisuudessa on puhuttu, että kyseessä olisi jokin julkilausuma. Mielestäni kyseessä ei olisi julkilausuma, vaan se, että hallitus selontekoon ottaisi tämän kannan ja viime kädessä eduskunta käsitellessään sitä valiokunnassa ja sitten täällä täysistunnossa eduskuntana sitoutuisi tähän näkemykseen. En ymmärrä, miksi tämä malli ei sovi sosiaalidemokraateille. Sen ymmärrän, että vasemmistolla ja vihreillä on tietysti tässä jotain vastaan sanomista. Voisiko sosiaalidemokraateista joku selittää, miksei tämä puheena oleva malli teille sovi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

15.06 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossa sanoimme, turvallisuustilanteen muutos korostaa entisestään näitä selonteon aiheena olevia rauhan ajan yhteisiä puolustusharjoituksia. On erinomaisen tärkeää, että Suomi on tässä täyspainoisesti myös mukana.

Haluan nostaa yhden kohdan esille, josta vähemmän tässä puhuttiin: Nimenomaan Itämeren turvallisuus ja tässäkin mainittu painotus osallistua laivasto-osaston ja miinantorjuntaosaston tehtäviin ensisijaisesti Itämerellä ja myös Pohjanmerellä ja Pohjois-Atlantilla. Meillä on Itämerellä tilanne, jossa Venäjän aiheuttamat hybridiuhkat ovat todellisia ja niistä johtuu myös kriittisen infrastruktuurin turvallisuuden takaamisen tarve, mutta meillä on käsillämme myös ekokatastrofin riski, jos öljykuljetukset tuohon posahtavat, vahingossa tai jonkun toimenpiteen seurauksena. On erinomaisen hienoa, että Itämerellä on laivastoa, johon voimme monipuolisesti laskea myös rauhan aikana turvaa tuottavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Painotan tässä vaiheessa nyt niitä, jotka eivät vielä ole saaneet puheenvuoroa. Nimittäin ministeri joutuu lähtemään tuossa ennen puolta, ja hän vastaa sitten teille vielä. — Seuraavaksi edustaja Jäntti.

15.08 **Aleksi Jäntti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että eduskunnalla on keskeinen rooli, kun päätetään Suomen ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspolitiikan keskeisistä kysymyksistä. Sen sijaan on tilanteita, joissa nykyinen selontekoprosessi tuntuu tarpeettoman raskaalta. Hyvänä huonona esimerkkinä itselleni tulee mieleen viime syksyn selontekoprosessi, jossa päätettiin siitä, että Suomi nostaa Naton NSATU-operaatioon liittyvän henkilöstön määrää 6:sta 10:een tai peräti 15:een, mikäli tarvetta on. Aiemmin oli jo päätetty siitä, että Suomi tähän kyseiseen operaatioon osallistuu, ja se oli siis käynnissä oleva operaatio. Edelleen ainakin suomalaisten osalta toimittiin ainoastaan Naton jäsenmaissa, jotka eivät ole missään sodassa mukana. Minä kysynkin nyt puolustusministeriltä: onko käyty keskustelua siitä, että päätöksentekoprosessissa voitaisiin siirtyä vähän joustavampaan käytäntöön esimerkiksi tämmöisessä edellä kuvatussa tilanteessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

15.09 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Usko Naton ydinpelotteeseen ja muutenkin USA:n ja Naton sotilasvoiman kaikkivoipuuteen, liittokunnan byrokratian erehtymättömyyteen, vaikuttaa Suomessa olevan suorastaan naiivi, etenkin kun esimerkit maailmalta kertovat jotain ihan muuta. Virheet sattuvat muille, riskit ovat muilla. Ydinaseiden tunnetut eksistentiaaliset uhkatkin sivuutetaan tässä peloteuskossa täydellisesti.

Kun hallitus esittää, että Suomen lainsäädännöstä tulisi kumota ydinaseiden kattava kielto, on perusteluksi julkisuudessa mainittu kaksi asiaa: Suomi on saanut jäsenyyden myötä lisää tietoa Naton ydinasesuunnittelusta, ja toisaalta Nato on modernisoimassa ydinpelotetta. Vaikka paine siis tulee Natosta, olisi Suomen täysivaltaisuuden piirissä ja sen suvereenisuuden ilmaus säilyttää nykyiseen lakiin perustuva täyskielto. Poistetaan kielto sitten kokonaan tai muutetaan vain rauhan aikaa koskevaksi, tai jos tehdään sitoumus tai päätös, joka on lain tasoa alempi, käytännön ongelma Suomen turvallisuudelle on sama. Jos kattava kielto poistetaan laista, Suomen ydinaseettomuudesta ei enää voida olla varmoja. [Puhemies: Aika!] Tämä lisää uhkaa joutua ensi-iskun kohteeksi suurvaltojen konfliktissa. [Puhemies koputtaa] Ministeri Häkkänen, miten arvioitte Suomen ydinasepolitiikan muuttamisen riskejä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.10 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rauhan ajan tehtävien keskiössä ovat ennakointi, valmiuden ylläpito erityisesti reserviläisten toimesta, yhteistoimintakyvyn kehittäminen sekä liittolaisten välinen tiedonvaihto ja suunnittelu. Suomelle keskeistä on kyetä toimimaan saumattomasti liittolaisten kanssa. Tämä tarkoittaa muun muassa yhteisiä harjoituksia, tiedustelu- ja tilannekuvayhteistyötä, yhtenäistä puolustussuunnittelua sekä kokonaisturvallisuustavoitteita. Näin varmistetaan, että Suomi toimii osana suurempaa kokonaisuutta.

Historialliseen päämajakaupunki Mikkeliin sijoittuva Nato-alaesikunta vahvistaa Suomen roolia liittokunnan alueellisissa rakenteissa. Alaesikunta sijoittuu osaksi Suomen vakaata turvallisuusarkkitehtuuria ja tukee koko Itämeren alueen puolustuksen suunnittelua. Samalla se vahvistaa Mikkelin asemaa turvallisuusosaamisen keskuksena ja luo tiiviitä yhteyksiä kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden välille.

Arvoisa ministeri, vierailin eilen Mikkelin Ihastjärven maanpuolustustalolla, jossa tehdään kansallisesti arvokasta maanpuolustustyötä reserviläisten toimesta ja lisäksi tärkeää drone-kehittelyä. Miten näette kansallisen drone-kehittämistyön osana Natoa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

15.12 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! UaV:n jäsenenä en kyllä todellakaan näe järkeväksi sitä perustetta, että Suomen Naton täysjäsenenä kuuluisi avustaa USA:ta Iraniin hyökkäämisessä. Ei se mahdu mihinkään artikloihin eikä mihinkään. Mutta millä tavalla te, arvoisa ministeri, näette sen tilanteen, että kuitenkin Suomella on hyvät välit USA:han? Presidenttien välillä on paljon yhteistoimintaa, ja meillä on kahdenvälinen DCA-sopimus. Saattaako tässä tulla sellainen tilanne, että pitäisi käydä pohtimassa sitä — ei tietenkään osallistuta mihinkään hyökkäykseen Iraniin — että myös Suomelle olisi iso etu siitä, jos me saataisiin se Hormuzinsalmi auki pidettyä, koska silloin taattaisiin myöskin täällä hieman halvemmat polttoaineiden hinnat? Elikkä voiko tässä tulla jonkunnäköinen apu kyseeseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Hänninen, vastauspuheenvuoro, sen jälkeen ministerille. Sitten ovat kaikki saaneet vähintään kerran puheenvuoron.

15.13 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain siitä, että harjoittelun myötä opimme toimimaan yhdessä Nato-joukkojen kanssa. Suomen osallistuminen osoittaa myös, että me kannamme oman osamme yhteisestä puolustuksesta koko liittokunnan alueella sekä vahvistamme Suomen ja koko Itämeren alueen turvallisuutta. Maareittien valvonta, miinantorjuntakyky ja strategisten kulkuyhteyksien suojaaminen ovat kriittisiä tehtäviä, joissa suomalaisella osaamisella on vahva rooli.

Mikä tärkeintä, tämä selonteko on myös realistinen. Se arvioi, ettei toimintaan kohdistu tällä hetkellä tavanomaista suurempia sotilaallisia uhkia, mutta muistuttaa, että turvallisuustilanne voi muuttua nopeasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä, enintään viisi minuuttia.

15.14 **Puolustusministeri Antti Häkkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille ryhmille. Siitä vallitsee laaja yhteinen käsitys, että Suomen tulee osallistua rauhanajan tehtäviin ottaen huomioon tietysti oma maantiede ja oman puolustuksen tarpeet. Samassa yhteydessä on huomioitava se, että myös me tällä hetkellä rakennamme rauhanajan tehtäväkokonaisuutta Suomen eli pohjoisen eteentyönnettyjen maavoimajoukkojen osalta, viemme eteenpäin tällä hetkellä neuvotteluja useiden maiden kanssa heidän joukkojensa määrittämisestä. Juuri eilen kävimme vierailulla suuressa puolustusharjoituksessa pohjoisessa, jossa myös Ranskan, Italian, USA:n ja brittien joukot olivat harjoittelemassa siellä metrin lumihangessa ja ottamassa tuntumaa, miltä se tuleva FLF-roolitus sitten ehkä maistuu. Se oli myös ensimmäinen suurempi harjoitus, jota Mikkelin esikunta nyt sitten johti, eli jatkossa suomalainen kenraali käytännössä kriisiaikana johtaa Naton maapuolustusta Skandinavian alueella. Eli se on hyvä. Me ollaan haluttu rakentaa se niin, että suomalaiset ovat päällikön paikalla myös siinä Naton kokonaismaanpuolustusjärjestelyssä, koska meillä on myös se paras tuntuma, miten tämä asia pitää hoitaa täällä.

Trumpin pyyntö Natolle: On päivänselvä asia, että Natossa käydään nyt kovaa keskustelua, ja myräkkä maailmanpolitiikassa on rantautunut aina aika ajoin myös Naton sisälle. Ei siitä pääse mihinkään. Suomelle Naton yhtenäisyys ja päättäväisyys on kriittisen tärkeää, ehkä jopa elintärkeää. Me tehdään kovasti töitä sen kanssa, että Nato pysyy päättäväisenä ja vahvana liittokuntana. Nämä pyynnöt eivät sinänsä liity Naton ydintehtäviin, enkä näe perustelluksi, että Nato lähtee näissä jotenkin aktivoitumaan, mutta sitten kun mennään itse asiaan, niin on päivänselvää, että tietyt kriittiset kauppareitit tai tässä tapauksessa energiahuollon reitit ovat myös Euroopan taloudelle, energialle, lannoitteiden saamiselle maatalouteen ja muihin kriittisen tärkeitä, jos me halutaan, että jotenkin yhteiskunnan olot eivät lähde käsistä niin bensapumpuilla kuin ruoan hinnassa tai monissa muissakin. Sen takia varmasti läntisen Euroopan suuremmat valtiot tällä hetkellä ihan vakavasti pohtivat, miten tätä asiaa voitaisiin järjestää. Siellä on aiemmin ollut EU-viitekehyksissä tiettyjä operaatioita, mutta tämä on selvästi vaarallisempi, joten tässä on pidättyväisyyttä sen takia monella maalla. Suomi katsoo ihan rauhassa, miten Euroopan maat toimivat, ja meidän resurssit ovat ensisijaisesti sidottuina Venäjän lähipiirin toimintoihin.

Rauhanajan tehtävistä on syntynyt erittäin merkittävää ja hyvää kokemusta. Olemme päässeet kehittämään yhteistoimintaa Meri- ja Ilmavoimien osalta, ja on havaittu, että meidän toimintomme ovat oikein laadukkaita ja hyviä.

Täällä on useampaan otteeseen mainittu tästä ydinenergialaista, joka ei suoraan tähän liity, mutta siinä mielessä se liittyy, että me tiedetään, että naapurimme valitettavasti on osoittanut Ukrainassa, että se voi ottaa mielivaltaisia sotilaallisia riskejä naapureitaan kohtaan. Sen takia Naton perinteisen puolustuskyvyn ja ydinasesuojan muodostama ennakkopelote on äärimmäisen tärkeä, että niitä vahvistetaan määrätietoisesti koko liittokunnassa ja Suomen osalta. Niillä on tarkoitus estää ennalta Venäjän sotilaallisen voiman käyttö Nato-jäsenmaita kohtaan. Sen takia näitä esityksiä tehdään. Ne perustuvat Puolustusvoimien ja puolustusministeriön parhaiden asiantuntijoiden syvälliseen asiantuntemukseen ja suunnitteluun, eivät mihinkään yhtäkkisiin poliittisiin julkilausumiin

puoluetoimistoilta tai muualta. Se esitys olisi tullut sieltä virkakunnalta minkä väriselle hallitukselle tahansa. Tähän palataan jäsentyneesti sitten lainvalmisteluprosessin yhteydessä.

Väylien kehittäminen on erittäin keskeinen kysymys meille. Olemme käytännössä kriisin aikana saari. Sen takia länsirannikon satamat, pohjoisen siltojen kestävyys, raideyhteydet ja Pohjola-yhteys ovat meille kriittisen tärkeitä, ja kulkureitit niin pohjoisessa Suomessa kuin aina Itä-Suomessa ovat meille todella tärkeitä tämän military mobilityn kokonaisuudessa. Pyrimme niissä huomioimaan aina myös teollisuuden ja elinkeinoelämän tietyt hyödyt.

Henkilöstön riittävyys näihin tehtäviin järjestyy nykyvolyymissa, mutta tulevaisuudessa pitää arvioida yhä enemmän reserviläisten mahdollista palkkaamista sopimussotilaiksi. Vapaaehtoisia näihin yleensä löytyy kyllä ihan hyvinkin.

Sitten vielä edustajat Kokko ja Jäntti: Onko tämä liian raskas malli selontekoprosessiin? Meillä on tällä hetkellä käynnissä arviointityö, miten meidän kannattaa normalisoida valtioinstituutioiden päätöksentekomalleja Nato-aikaan, koska esimerkiksi tämä rauhanajan tehtäviin osallistuminen kuormittaa hallintokoneistoa pienillä virkamiesresursseilla. Siellä pyöritetään erittäin paljon paperia tavallaan vanhasta ja tutusta, normaalista asiasta. Tätä on syytä arvioida varmasti ensi vaalikaudella, kannattaako näissä ihan tavanomaisissa asioissa olla näin raskas prosessi, vaikkakin keskustelu on aina hyvästä.

Drone-kehittäminen osana Natoa: Me tehdään tällä hetkellä merkittävästi kotimaan puolustusteollisuuteen investointeja ja kannustetaan meidän yrityksiä pääsemään Naton kasvaviin puolustushankintamarkkinoihin mukaan. Esimerkiksi Mikkelissä tehtävä drone-kehittäminen on yksi hyvä esimerkki, että meillä on paljon tällaisia pysyviä, kasvavia yritysmahdollisuuksia tällä sektorilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan tässä vaiheessa, ja siellä on edustaja Hänninen.

15.20 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomi osallistuu Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin myös vuonna 2027. Osallistuminen ei ole poikkeuksellista toimintaa, vaan osa vastuullisen liittolaismaan normaalia yhteistä varautumista ja puolustustoimintaa. Siihen, olemmeko mukana, ei ole vaihtoehtoa — me olemme mukana aktiivisena toimijana. Osallistuminen näihin tehtäviin on olennainen osa liittokunnan yhteisen pelotteen, valmiuden ja puolustuksen toimeenpanoa koko Nato-alueella. Harjoittelu ja yhteistoiminta on äärimmäisen tärkeä asia, koska vihollinen treenaa joka ainoa päivä. Valmistelujen ja varautumisen täytyy tapahtua syvän rauhantilan aikana. Jos ja kun vihollinen hyökkää, silloin on liian myöhäistä treenata.

Suomen panos keskittyy merelliseen turvallisuuteen pysyvän laivasto-osaston ja miinantorjuntaosaston kautta. Nämä tehtävät ovat konkreettinen tapa vahvistaa Itämeren alueen vakautta tilanteessa, jossa Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota ja sen seuraukset ovat muuttaneet koko Euroopan turvallisuusympäristöä pysyvästi. Nyt eduskunnalle annettu selonteko korostaa, että juuri Itämeren ympäristöön kohdistuvat hybriditoiminnot ja kriittisiin rakenteisiin liittyvät riskit edellyttävät liittolaisten tiivistä yhteistyötä ja jatkuvaa valmiutta. Itämeren turvallisuus on Suomelle välttämättömyys tässä ajassa

huoltovarmuutemme vuoksi. Siksi myös sen takaamiseksi Nato-yhteistyön on oltava sujuvaa ja huolellisesti harjoiteltua.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain siitä, että harjoittelun myötä opimme toimimaan yhdessä Naton joukkojen kanssa. Suomen osallistuminen osoittaa myös, että me kannamme oman osamme vastuusta yhteisestä puolustuksesta koko liittokunnan alueella sekä vahvistamme Suomen ja koko Itämeren alueen turvallisuutta. Merireittien valvonta, miinantorjuntakyky ja strategisten kulkuyhteyksien suojaaminen ovat kriittisiä tehtäviä, joissa suomalaisella osaamisella on vahva rooli.

Mikä tärkeintä, tämä selonteko on myös realistinen. Se arvioi, ettei toimintaan kohdistu tällä hetkellä tavanomaista suurempia sotilaallisia uhkia — vaikka se meidän uhkatila on nyt numerossa kolme, eli yhdestä viiteen — mutta se muistuttaa, että turvallisuustilanne voi muuttua. Tämän vuoksi myös vuoden 2027 osallistumisen kokonaisvahvuus, joka on yhteensä enintään 90 henkilöä kahdessa eri osastossa, on mittaluokaltaan kohtuullinen, ja silti sen vaikutus Itämeren vakauteen on merkittävä.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko osoittaa, että Suomi toimii liittolaisena johdonmukaisesti, ennakoivasti ja vastuullisesti. Me asetamme sotilaallisia kyvykkyyksiä liittokunnan käyttöön, mutta teemme sen tavalla, joka vahvistaa samalla Suomen omaa turvallisuutta. Tämä linja rakentaa turvallisempaa Itämerta, vakaampaa Eurooppaa ja vahvempaa Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

15.25 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin ensi vuonna.

Aivan ensiksi täytyy todeta, että Natoon liittyminen oli erittäin hyvä valinta Suomelta. Näemme edelleen neljän vuoden jälkeenkin, kuinka sota Euroopassa ja Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan jatkuu. Suomen sisäpolitiikkaa seuraamalla on toisinaan vaikeuksia pysyä positiivisella mielellä, mutta maanpuolustus on sellainen asia, joka yleensä jonkin verran yhdistää meitä suomalaisia, myös poliittisesti. Tällaisena aikana maanpuolustuksen arvon tulee ymmärtäneeksi aivan eri lailla, kun sota on niin lähellä ja muuallakin maailmalla myrskyää. Maanpuolustuksesta ei todella ole varaa nipistää tulevaisuudessakaan.

Arvoisa puhemies! Kuten puolustusliiton jäsenenä tietysti kuuluukin, Suomi toimii aktiivisena liittolaisena ja osallistuu rauhan ajan tehtäviin myös ensi vuonna. Suomen panos keskittyy Merivoimiin sekä Itämeren turvallisuuden kehittämiseen. Suomen on tarkoitus ensi vuonna osallistua Naton pysyvän laivasto-osaston tehtäviin enintään 40 henkilöllä Naton merellisellä vastuualueella. Toiminta keskittyisi pääasiassa Itämerelle, Pohjanmerelle ja Pohjois-Atlantille. Tehtäviin kuuluisivat esimerkiksi merivalvonta ja merireittien suojaaminen.

Puolustusvoimien aikomuksena on osallistua myös pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin yhteensä enintään 50 henkilöllä vuonna 27. Tehtäviin kuuluvat esimerkiksi merimiinojen raivaus, merivalvonta ja miinantorjuntakyvyn kehittäminen. Itämeri on strategisesti huomionarvoinen alue, sillä sen rannoilla on myös Venäjälle kuuluvia alueita. Alueen turvallisuus on tietenkin järkkynyt muiden sotatoimien seurauksena. Aluetta

täytyykin pitää silmällä. Osallistuminen laivasto-osaston ja miinantorjuntaosaston tehtäviin on osoitus lähialueemme turvallisuuden vastuunkannosta.

Arvoisa puhemies! Rauhan ajan tehtäviin osallistuminen on myös ulko- ja turvallisuuspoliittisten suhteiden vaalimista muihin liittolaisiimme. Samalla se näyttää vihamielisille maille, että seisomme yhdessä yhtenä rintamana puolustamassa meille kuuluvia alueita. Suomi tunnetaan maailmalla maana, joka hoitaa sille kuuluvat velvollisuudet, kuten on sovittu. Siitä on syytä pitää kiinni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.27 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen osallistuminen Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin on osa liittolaisena toimimista ja kansainvälistä puolustusyhteistyötä. Toiminta kattaa useita eri tehtäväkokonaisuuksia, mutta Suomen panos painottuu merelliseen toimintaympäristöön ja erityisesti lähialueiden turvallisuuteen.

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi, kun rajanaapurimme Venäjä jatkaa hyökkäyssotaa Ukrainassa. Tämä kehitys korostaa liittokunnan yhteisen puolustuksen, valmiuden ja yhteistyön merkitystä myös Suomen näkökulmasta. Suomen Nato-roolia vahvistavat myös kansalliset rakenteet. Mikkelissä toimiva Naton alaesikunta tukee liittokunnan suunnittelua ja johtamista, ja Rovaniemelle sijoittuvat maavoimajoukot ovat osa liittokunnan läsnäoloa Suomen alueella.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2027 Suomi osallistuu Naton pysyvän laivasto-osaston tehtäviin enintään 40 henkilöllä. Lisäksi Suomi osallistuu pysyvän miinantorjuntaosaston toimintaan 50 henkilöllä. Käytännössä tämä voi tarkoittaa osallistumista alusten miehistöihin, esikuntatehtäviin sekä erikoistuneisiin tehtäviin, kuten raivaajasukeltajatoimintaan. Tehtävät sisältävät merivalvontaa, merireittien turvaamista sekä merimiinojen raivaamista. Toiminta-alue ulottuu Itämereltä Pohjanmerelle ja edelleen Pohjois-Atlantille. Nämä merialueet ovat keskeisiä sekä kansainvälisen kaupan että alueellisen turvallisuuden näkökulmasta.

Naton pysyvät merivoimaosastot muodostavat keskeisen osan liittokunnan merellisestä valmiudesta. Ne ovat jatkuvassa käytössä ja mahdollistavat nopean reagoinnin erilaisiin tilanteisiin. Tarvittaessa ne voidaan liittää osaksi laajempia sotilaallisia kokonaisuuksia.

Osallistumiseen liittyy myös riskejä, jotka ovat pääosin samankaltaisia kuin muussa meripalveluksessa. Näitä ovat esimerkiksi vaativat sääolosuhteet, tapaturmat ja sairastumiset. Lisäksi toimintaan kohdistuu jatkuva tiedustelullinen kiinnostus.

Arvoisa puhemies! Osallistumisen kustannukset ovat arviolta 5,8 miljoonaa euroa, ja ne katetaan puolustusministeriön hallinnonalalta. Päätökset tehdään kansallisen lainsäädännön mukaisesti tasavallan presidentin päätöksellä valtioneuvoston esityksestä. Suomen osallistuminen jatkaa aiempien vuosien toimintaa, jossa Puolustusvoimat on ollut mukana Naton merivoimaosastoissa, ilmavalvonnassa ja muissa tehtävissä. Toiminta on vakiintunut osaksi normaalia puolustusyhteistyötä liittolaisten kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

15.30 **Paula Werning sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen Nato-jäsenyys tarkoittaa turvallisuutta, mutta se tarkoittaa myös vastuuta. Tämä selonteko koskee sitä, miten Suomi

kantaa oman osuutensa liittokunnan yhteisestä puolustuksesta vuonna 2025. Kyse on Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävistä, siis siitä toiminnasta, joka on osa liittokunnan normaalia arkea. Näihin tehtäviin osallistumalla liittolaiset osoittavat käytännössä sitoutumisensa yhteiseen pelotteeseen ja yhteiseen puolustukseen.

Suomelle on tärkeää osoittaa tämä sitoutuminen konkreettisesti. Suomi osallistuu vuonna 2027 erityisesti Naton merellisiin tehtäviin, pysyviin laivasto- ja miinantorjuntaosastoihin. Toiminta painottuu Itämerelle, Pohjanmerelle ja Pohjois-Atlantille, mutta samalla Suomi toimii osana Naton 360 asteen turvallisuusajattelua koko liittokunnan alueella. Tämä on Suomen kokoon nähden merkittävä ja tarkoituksenmukainen panos.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Samalla Itämeren alueen merkitys on korostunut entisestään. Alueella näkyvät yhä vahvemmin erilaiset hybridiuhat, kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit, tiedustelu ja varjolaivaston toiminta. Näihin uhkiin vastaaminen edellyttää liittolaisilta läsnäoloa, yhteistyötä ja valmiutta toimia yhdessä.

Suomen osallistuminen Naton merivoimaosastoihin on konkreettinen tapa vahvistaa Itämeren turvallisuutta. Samalla Suomi kantaa vastuuta myös Naton pohjoisen ulottuvuuden vakaudesta. On tärkeää nähdä, että tämä osallistuminen ei ole irrallinen toimi, vaan se on tätä meidän Nato-jäsenyyden toiminnan aikaista jatkumoa. Suomi on jo osallistunut Naton tehtäviin vuodesta 2024 lähtien, ja toiminnasta on tullut osa Puolustusvoimien täysin normaalia toimintaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa esitetty osallistuminen on mitoitettu oikein. Se vahvistaa Suomen asemaa luotettavana liittolaisena ja lisää yhteensopivuutta muiden Nato-maiden kanssa. Samalla osallistuminen sovitetaan yhteen kansallisen puolustuksen tarpeiden kanssa, ja tämä on äärettömän välttämätöntä. Suomi on Naton itäistä sivustaa, ja meidän roolimme on alueemme turvallisuuden tuottajana keskeinen koko liittokunnalle.

Puhemies! Naton uskottavuus rakentuu siitä, että jokainen jäsen osallistuu. Yhteinen puolustus ei ole vain sopimus paperilla, vaan se on juurikin sitä käytännön toimintaa, harjoittelua ja läsnäoloa. Tämä selonteko on osa tätä kokonaisuutta. Suomi toimii vastuullisesti, ennakoivasti ja yhdessä liittolaisten kanssa. Se on paras tapa vahvistaa sekä omaa että myös koko Euroopan ja Naton turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

15.34 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Puolustusvoimien vuoden 26 sotilastiedustelun julkisen katsauksen mukaan Venäjän ja lännen pitkään jännitteiset ja Venäjän hyökkäyssodan äärimmilleen kärjistämät suhteet jatkuvat erittäin heikkoina, ja Venäjä myös jatkaa laaja-alaista vaikuttamistaan Euroopassa. Vastakkainasettelu lännen kanssa näkyy yhä selvemmin Itämeren alueella, jossa jännitteet ovat lisääntyneet vuodesta 22 alkaen. Sotilastiedustelun julkisuuteen antamista tiedoista käy siis selvästi ilmi, että vaikeaan turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen ei ole luvassa nopeaa helpotusta. Venäjän hyökkäyssota ja sen johdosta Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos onkin korostanut Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien merkitystä, ja läsnäoloa on lisätty itäisen sivustan jäsenmaissa.

Tähän liittyen käsittelemme valtioneuvoston selontekoa eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin

vuonna 27. Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien tavoitteena on osoittaa muun muassa valmiutta, puolustuskykyä ja yhtenäisyyttä. Pelotetta ylläpidetään, kehitetään ja osoitetaan säännöllisellä harjoittelulla, yhteisellä operoinnilla ja läsnäololla.

Suomen puolustusvoimat on osallistunut Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin varsinaisesti vuodesta 24 lähtien lähinnä Ilmavoimien ja Merivoimien panostuksin. Vuoden 26 osalta Puolustusvoimat jatkaa osallistumista merivoimaosastojen toimintaan.

Vuonna 27 Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua Naton merellisellä vastuualueella pysyvän laivasto-osaston ja pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin. Suomalaiset työskentelevät tehtävistä riippuen osastojen aluksilla, Katanpää-luokan miinanetsijäaluksella tai mahdollisesti Hamina-luokan ohjusveneellä. Näihin osallistuvien suomalaissotilaiden määrä olisi joitakin kymmeniä. Tehtäviä suorittavat Merivoimien alukset ovat aseistettuja. Osallistuminen on suunniteltu tehtäväksi palkatulla henkilöstöllä ja vapaaehtoisesti reservistä palkattavilla sopimussotilailla. Varusmiehiä ei siis tulla näissä tehtävissä näkemään. Asiasta kiinnostuville reserviläisille tehtävät tarjoavat mahdollisuuden kehittää omia sotilaallisia kykyjään.

Sen sijaan Ilmavoimia tai Maavoimia ei ole tarkoitus ensi vuonna hyödyntää Suomen ulkopuolella Naton rauhan ajan tehtävissä. Maavoimien osalta tarkoituksenmukaista on kuitenkin etenkin nykyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa itäisen sivustan jäsenmaana keskittää toiminta Suomen alueelle. Suunta on pikemminkin Suomeen päin. Naton rauhan ajan tehtäviä toteuttavia eteentyönnettyjä maavoimajoukkoja hyödynnetään Suomessa. Hiljattain kerrottiin Naton FLF-joukkojen esikunnan perustamisesta Rovaniemelle. Varsinaiset joukot ovat läsnä Suomen alueella harjoitusperusteisesti tai turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla. Joukkojen toimintaan Suomessa ovat ilmoittaneet osallistuvansa kehysvaltio Ruotsin lisäksi Iso-Britannia, Italia, Ranska sekä muut Pohjoismaat, Tanska, Norja ja Islanti.

Naton merivoimaosastoihin ei tällä hetkellä kohdistu niiden normaaliin toimintaan verrattuna poikkeavia uhkia. Turvallisuustilanteen muutokset ovat kuitenkin aina teoriassa mahdollisia. Silti ei ole mitään syytä liioitella uhkakuvia, vaan realistisesti tiedostaa ne.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi on hyvä ja syytä korostaa, että Puolustusvoimilla on mahdollisuus vetää joukko pois, mikäli kansallinen puolustus sitä edellyttäisi. Merivoimien osallistuminen kyseisiin Nato-tehtäviin ei siis vaaranna Suomen maanpuolustusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.39 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! USA:n rooli on tässä keskustelussa noussut joitakin kertoja esiin. On hyvä muistaa, että presidenttikausi USA:ssa on neljä vuotta ja USA ei ole pelkästään presidentti, vaan USA:ssa on vahvat instituutiot, vahva hallinto, jotka kestävät pomppuistakin menoa, ja tätä nykyistä presidentin kautta on kolmisen vuotta jäljellä. Näin ollen Nato-yhteistyötä pitää tarkastella pitemmällä aikavälillä kuin vain yhden presidenttikauden pituisena pätkänä.

Sitten pelotteesta on puhuttu paljon, ja on sivuttu hieman tätä ydinenergialakia. Siinä on hyvä pohtia tilannetta Ukrainan näkökulmasta. Vuonna 2014 Venäjä otti haltuunsa Krimin, ja vuonna 2022 alkoi laajamittainen, täysimittainen hyökkäys Ukrainaa vastaan. Näin jälkeenpäin voimme pohtia — tietysti varmaa vastausta saamatta — mikä olisi

Venäjän toimintatapa ollut, mikäli Ukrainalla olisi ollut ydinasepelote. Puolustusministeri mainitsi, että Venäjä on valmis ottamaan äärimmäisiä riskejä, mutta taisi myös itsekin epäillä, että tuskin niin äärimmäistä, että hyökkäisi toista ydinasevaltiota vastaan. Tästä on kysymys, kun puhumme Suomen tulevista päätöksistä, ydinenergialaista ja pelotteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

15.40 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi: on helppo yhtyä edustaja Sarkkisen ja eräiden muiden edustajien kritiikkiin USA:n nykyisen ulkopolitiikan poukkoilevuudesta ja sanoisin myös epätarkoituksenmukaisuudesta.

Varsinaisesti palaan jo edellisessä puheenvuorossani esille ottamaani ajankohtaiseen ydinaseita koskevaan keskusteluun, jota parhaillaan Suomessa käydään:

Kerroin, että kun on puhuttu tästä yli hallitus—oppositio-rajan olevasta yhteisestä näkemyksestä siitä, että rauhan aikana Suomi ei salli ydinaseita alueellaan, niin ei ole kyse mistään julkilausumasta, kuten muistaakseni viimeksi eilen A-studiossa sanottiin. Kyse oli siis siitä, että vielä tässä keväällä tulevassa selonteossa hallitus omana kantanaan sitoutuisi tähän — ja nyt pääministeri on tänään vielä ilmoittanut, että tätä hallituksen selonteossa olevaa kantaa valmisteltaisiin parlamentaarisesti kaikkien puolueiden kesken — mutta kun sen jälkeenkin tämä selonteko tulee tänne eduskuntaan, todennäköisesti ulkoasiainvaliokuntaan ja ehkä myös puolustusvaliokuntaan, niin siinä yhteydessähän näissä valiokunnissa yli puoluerajojen voidaan yhdessä muotoilla se näkemys ja kanta, ja sitten kun mietintö tulee tänne suureen saliin, niin silloinhan koko eduskunta hyväksyessään mietinnön sitoutuu tähän kantaan. Näin ollen en voi ymmärtää sitä, mikä tässä mallissa on sellaista, jonka vuoksi sosiaalidemokraatit eivät tätä hyväksy. Hehän pääsisivät nyt pääministerin uuden aloitteen pohjalta muotoilemaan sitä hallituksen selonteossa olevaa kantaa ja viimeistään täällä eduskunnassa valiokunnassa muotoilemaan sitä valiokunnan ja sitä kautta sitten koko eduskunnan kantaa.

Kysyin edellisessä puheenvuorossani demareilta vastausta tähän, mikä tässä on vikana ja miksi he eivät tätä hyväksy, sillä tämähän olisi aika lailla se pohjoismainen malli ja linja, mistä he ovat puhuneet. Huomasin, että edustaja Kiljunen olisi halunnut vastata, mutta hänellä ei ollut siihen mahdollisuutta, ja nyt täällä sosiaalidemokraattien edustus on kovin vähäinen — mutta nyt kun edustaja Kiljunen tulee saliin, niin ehkäpä häneltä kuulemme vastauksen. En ole aivan vakuuttunut, että se vastaus on sama kuin mikä olisi edustaja Kokon vastaus, koska huomasin nyt, että... — Ehkä jatkan pöntöstä, vaikka vain lyhyesti. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Huomasin nyt, että Ilta-Sanomissa 15.3. SDP:n varapuheenjohtaja Razmyar on lausunut, että ”tämä pitää käydä läpi puolueiden kesken parlamentaarisesti neuvotellen”. No, juuri näin ovat muun muassa Kaikkonen ja pääministeri Orpo esittäneet tehtäväksi. Minä ymmärrän hyvin tämän opposition kritiikin tätä prosessia kohtaan, mutta nyt kun hallituksella on halu ja valmius ottaa oppositio mukaan tämän selonteon valmisteluun ja selonteon yhteydessä olevan yhteisen Suomen kannan valmisteluun ja kun, kuten kuvasin, tämä kanta tulee viime kädessä sitten valiokuntien kautta koko eduskunnan suureen saliin ja sitä kautta eduskunnan kannaksi, niin en ymmärrä, mikä tässä on, miksi tämä ei demareille käy.

Itse asiassa vetoan puheenjohtaja Lindtmaniin — ehkä edustaja Kiljuseen on vähän turha vedota — että tämä nyt esillä ollut toimintamalli kävisi sosiaalidemokraateille ja

saataisiin täältä eduskunnasta mahdollisimman laaja yksituumaisuus tässä asiakokonaisuudessa. Ymmärrän, että tämä yksituumaisuus tuskin voi kattaa vasemmistoliittoa ja Suomen toiseksi vasemmistolaisinta puoluetta eli vihreitä, mutta toivon, että ainakin suurimmat oppositiopuolueet, kuten keskusta, johon uskon, ja myös demarit, kuten toivon, voisivat yhtyä tähän menettelyyn, jolloin me saisimme taas aikaiseksi sellaisen laajan yhteisymmärryksen, mitä tämän kaltaisissa asioissa Suomessa on totuttu noudattamaan ja mitä on hyvä tässäkin yhteydessä noudattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — [Kimmo Kiljunen: Nimi mainittu!] — No niin, jos edustaja Kiljunen tässä nyt käyttää sen. Haluatteko käyttää tässä vastauspuheenvuoron? [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] — Olkaa hyvä, ja sitten seuraavaksi edustaja Hoskonen.

15.46 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä todella tulin saliin, kun kuulin huoneessani, että edustaja Zyskowicz nosti uudemman kerran tämän kysymyksen siitä, voisimmeko löytää parlamentaarisen yhteisymmärryksen koskien tätä ydinenergialaissa olevaa ydinaseisiin liittyvää rajoitetta. Haluaisin omalta puoleltani sanoa, en tämänhetkiseen tilanteeseen liittyen, miten tässä nyt menetellään ja ei menetellä, vaan sen lähtökohdan, että kyllä, tuohan on järkevää silloin, kun m1e puhumme keskeisistä, suurista, strategisista asioista suomalaisessa yhteiskunnassa, että me löydämme yhteisymmärryksen. Siihen pohjautuu uskottava ulko- ja turvallisuuspolitiikka kaiken kaikkiaan.

Tämä on se tie, jota me olemme kulkeneet, ja tämä on se tie, kun se ei ole vienyt maaliin, että me nyt olemme tässä tilanteessa, edustaja Zyskowicz: Nato-sopimukseen liittyen me laitoimme yhteisenä kantana eduskunnan päätöksessä ja hallituksen esityksessä sen, että meillä on ydinenergialain 4 § voimassa. DCA-sopimus hyväksyttiin tässä salissa yksimielisesti — siinä olivat siis myöskin nämä kaksi muuta puoluetta, joihin te viittasitte, vihreät ja vasemmistoliitto, mukana — siitä lähtökohdasta, että sekä hallituksen esityksessä että eduskunnan päätöksessä on viittaus ydinenergialain 4 §:ään. Se on se sama malli, jolla Ruotsi sitoutui yhteispohjoismaiseen ydinaseettomuuteen: myöskin hallituksen esityksessä ja riksdagenin, valtiopäivien, päätöksessä on tämä sama referenssi. Me noudatimme samaa mallia DCA-sopimuksen osalta Suomessa ja Ruotsissa. Tanskassa ja Norjassahan se on laitettu itse siihen sopimukseen.

Me olemme tätä tietä nyt jo kulkeneet. Nyt kuitenkin yhtäkkiä teette esityksen ja lähdette muuttamaan tätä käytännettä, ja sen vuoksi tässä on nyt paine todennäköisesti — minä en ota kantaa primääriin, mutta sen vuoksi tässä on paine, että se on kirjattava lakiin ja lakipäätöksellä edettävä. Oletan, että tämä on se tausta siellä. Halusin tätä selvittää teille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. Edustaja Hoskonen.

15.48 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan selvää, että Suomi osallistuu näihin nyt esitettyihin harjoituksiin. Totta kai Nato-jäsenmaan tulee osallistua Naton menoihin, niin kuin on sovittu. Siinä ei ole mitään outoa. Valmiuden ylläpitäminen, harjoitusten pitäminen ja nimenomaan Naton eri joukkojen saaminen yhteistoimintaan mahdollisimman tehokkaasti... Kun Suomi on vielä täällä erittäin, sanotaanko, kriittisellä

alueella, arktisen alueen koillisimmassa nurkassa, jolloin mielenkiinto itärajan takana kiinnittyy näihin alueihin aivan varmasti mahdollisimman paljon, niin tätäkin taustaa vasten meidän pitää harjoitella yhdessä, ja Suomeen näitä esikuntiakin on tullut. On aivan luonnollista, että tätä toimintaa jatketaan ja nimenomaan saavutetaan se hyvä tilanne, jossa uskottavuus puolustukselle vahvistuu koko ajan ja pelote on riittävän iso.

Mutta se, mistä minä olen erittäin huolissani ja mikä vaikuttaa muuten puolustuspolitiikkaan ja vaikuttaa meidän huoltovarmuuteen, kaikkeen suomalaisten elämään, ja liittyy myös tähän sotilaalliseen aiheeseen, jota parhaillaan käsittelemme: Tämä Suomen talouden tilanne alkaa olla sellainen, että on hurjailua näiden erilaisten ilmastohumppien perässä, kun luvut ovat ihan päin seiniä ja miljardeja työnnetään rahaa semmoisiin, mitkä eivät ole totta. Kyllä kai kun veroluonteisia maksuja maksetaan, niin oletetaan aina, että kaikki luvut ja siihen perustuvat laskelmat ovat oikeita, mutta ilmastopolitiikassa ei näin ole. Kyllä minä suuresti ja synkästi ihmettelen tämän rakkaan isänmaan tilannetta, millaiseksi me ollaan sitä ajettu näillä älyttömillä ilmastopoliittisilla ratkaisuilla. Jokainen voi tykönänsä miettiä, mitä tälle tulee tehdä, mutta sen me kaikki tiedämme aivan varmasti, tai on pakko tietää tässä vaiheessa, että tilanne on niin vakava, että nyt on leikit leikitty. Tämä vuosi varmaan vielä menee jotenkuten, mutta nykyisellä velanottovauhdilla ei varmasti kestä pitkään. Ajamme täysillä seinään, ja sitten meiltä ei kyllä kysellä, miten niitä rahoja käsitellään, mihin ne sijoitetaan.

Siinä tilanteessa maanpuolustuksen hoitaminen ja nimenomaan huoltovarmuuden hoitaminen... Kaikkiin näihin asioihin liittyy aina huoltovarmuus. Pystymmekö me tälle maalle huolehtimaan kriisiaikana elintarvikkeet, energiaa — turvetta vihataan tässä maassa. Se on melkein yhtä pyhä asia kuin joku uskonlahkon kriittinen oppi omaa katsomustaan puolustaville ihmisille. Meidän pitää nyt ruveta ajattelemaan suomalaisilla aivoilla ja lopettaa tämä turhanaikainen juoksu kaiken älyttömyyden perässä. Me emme pysty hoitamaan tällä hetkellä sitä huoltovarmuutta itsellemme.

Kuten monissa puheenvuoroissa tämän keskustelun aikana on tullut täysin selväksi, olemme erittäin vaikeassa tilanteessa täällä pohjoisessa Euroopassa ja koko maailmassa. Muutaman maailmanpoliittisen johtajan sekoilu tämän asian ympärillä on aiheuttanut sen, että tälläkin hetkellä käydään aktiivista sotaa kahdessa maassa, ja näihin maihin meiltä katsottuna ei ole pitkä matka. Tuntemattomassa sotilaassa muuan sotilas viittasi, että salamasota tulee tänne äkkiä. Kun on salamasota, niin jos se on tullakseen, se tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että tulevissa keskusteluissa huomioidaan sekin, että nämä asiat pitää saada oikeaan mittakaavaan ja nimenomaan huoltovarmuus kuntoon ja kaikki turhat kustannukset pois. Muuten me emme selviä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

15.51 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Parlamentaarista keskustelua on kaivattu, ja tietysti hivenen huolestuneena katselin tätä saliakin, kuinka vähän tähän parlamentaariseen keskusteluun väkeä osallistuu, tälläkään hetkellä ei edes kaikista puolueista, ja kuitenkin iso kysymys Naton rauhan ajan tehtävistä on tänään käsittelyssä, eikä kellokaan vielä ole edes virastoajan loppumisessa.

Edustaja Zyskowicz nosti esille tämän ydinasekeskustelun. Yritimme SDP:n ryhmäpuhuja edustaja Kokolta tiedustella, mikä tässä ei kelpaa, kun hallitus on nyt tekemässä muutoksia, jotka tuovat meidät pohjoismaiselle linjalle, jossa ei rajoitteita ole

laissa. No, olen kuullut, että sosiaalidemokraatit vertaavatkin nyt meitä Romaniaan. Onko se nyt sitten se viiteryhmä, jossa me haluamme olla? Ja ketkä tuntevat Romanian lainsäädännön, itse tunnen tältä osin, tietävät, että heidän ydinaselainsäädäntönsä on kyllä sellainen, että vaikka lakiin tämä on kirjattu, niin tosiasiallinen arki on Romaniassa aivan toisennäköistä.

Tänään pääministeri Petteri Orpo on Iltalehdessä todennut ydinaseista: ”Ei tule, ei sijoiteta, ei liikutella.” Ja MTV-kolmosella 7. maaliskuuta ex-pääministeri Sanna Marin totesi: ”Hallitus on oikeassa.” Eli pääministeri, jolla oli paras tieto, kun maamme vietiin Natoon, totesi tästä ydinasekysymyksestä, että hallitus on oikeassa.

Yritin edustaja Kokolta tiedustella, mikä tässä ei demareille tällä hetkellä käy, mutta kun edustaja Kokko ei nyt ole enää muiden työtehtävien takia salissa, niin kysyn edustaja Kiljuselta. Te äsken totesitte omassa puheenvuorossanne, että ”sen vuoksi”. Mihin viittasitte sanoilla ”sen vuoksi” — tähän prosessiin vai itse asiaan — kun te sanoitte, että sen vuoksi tämä pitää kirjata lakiin? Eli onko tässä ongelma nyt tämä prosessi, jossa te koette, että asiaa ei ole tarpeeksi parlamentaarisesti valmisteltu, kun sanoitte, että sen vuoksi pitää kirjata lakiin, vai onko se tämä itse asia? Eli teille ei kelpaa se malli, jota näyttävät nyt hallituspuolueet yksimielisesti tukevan? Myös keskusta on tullut samalle linjalle, mikä noudattelee tätä samaa tuttua, jonka pääministeri Orpo tänään Iltalehdessä totesi: Suomeen ei tule, Suomeen ei sijoiteta, Suomessa ei liikutella ydinaseita rauhan aikana. Miksi tämä pohjoismainen linja, edustaja Kiljunen, ei tämän päivän demareille kelpaa? Marinille näyttäisi kelpaavan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.54 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen luetteli näitä asioita, joista on ollut sangen suuri yksituumaisuus eduskunnassa. Näinhän se on. Siellä on DCA-sopimus. Natoon liittyminen tapahtui sangen suurella enemmistöllä. Tiedustelulait edellyttivät viiden kuudesosan enemmistöä, koska niissä tehtiin perustuslakiin muutoksia, ja se enemmistö löytyi. Maamiinapäätöskin syntyi varsin isolla enemmistöllä. Ja nyt sitten meillä on tämä ydinenergialaki tulossa.

Kuten edustaja Heinonen tuossa edellä mainitsi, toki kaikissa asioissa pitää erottaa kaksi asiaa: itse prosessi ja sitten varsinainen sisältö. Olen täsmälleen samaa mieltä kuin varmaan valtaosa meistä, että laaja, syvällinen keskustelu on aiheellista ja se palaute, mikä oppositiolta on tullut prosessista, on kuunneltava. Kyllä minä ymmärrän sen, että prosessistakin voidaan aivan perusteellisesti olla pahoillaan — siitä, miten se on mennyt.

Kiitänkin keskustaa maltillisesta, rauhallisesta ulostulosta. Vaikka sanoitte, että prosessi ei teitä nyt aivan täysin miellyttänyt, niin sanoitte, että perehdytte asiaan, keskustelette keskenänne, mietitte, mikä on parasta, ja keskitytte sen jälkeen sisältöön. Kritiikki prosessista on otettu vastaan, mutta kiitollisuudella totean, että sisältö meni kuitenkin tämän prosessin edelle.

Meillä on tässä kaikilla oppimista. Oma toiveeni on, että mahdollisimman suuri enemmistö tähän ydinenergialakiinkin aikanaan löytyy. Meillä on tässä kolmisen kuukautta aikaa sitä käsitellä, ja tässä on ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon päivitys tulossa käsittelyyn. Valiokunnat saavat siitä keskustella, sali saa keskustella, eli mahdollisuuksia mielipiteiden vaihdolle ja asiantuntijoiden kuulemisille on kyllä runsaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen. Sitten hiljalleen rupeamme vaihtamaan aihetta, koska noin kaksi tuntia alkaa olla täynnä.

15.57 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tärkeätä keskustelua olette käyneet ja olemme käyneet tänään täällä, ja nyt olemme puhuneet isoista asioista: Nato-jäsenyydestämme ja osallistumisestamme rauhan ajan toimintoihin, jotka tässä nauttivat yksimielisyyttä ja yhteisymmärrystä siltä osin. Debattia on syntynyt nyt vähän toisesta asiasta, joka itse tässä selonteossa ei ollut esillä mutta joka on vahvasti nyt ilmassa, ja se johtuu tietysti hallituksen esityksestä siltä osin, että ydinenergialakia lähdetäänkin muuttamaan sen 4 §:n osalta, toisin kuin tähän asti on annettu ymmärtää. Tähän asti tässä salissa hallitus on esiintynyt koko ajan sillä tavalla, että ydinenergialaki on TEMin valmistelussa ja siinä ei ole turvallisuuspoliittisia tavoitteita olemassa ollut. Tämän on muun muassa ulkoministeri tästä pöntöstä sanonut silloin, kun tätä asiaa on kysytty ja tiedusteltu matkan varrella. Nyt yhtäkkiä olemme tämän ydinenergialain 4 §:n kanssa tekemisissä, ja miksi se herättää niin paljon tunteitakin ja järkiargumentteja, johtuu siitä, että tässä tavallaan koetaan, että kun me olemme yhteisymmärrystä pyrkineet rakentamaan puolueiden ylitse tässä eduskunnassa, yhtäkkiä sitä yhteisymmärrystä, joka on löydetty, ei kunnioitetakaan vaan lähdetäänkin vääntämään aivan täysin toiseen kulmaan asetelma, joka on nyt sitten täysin yllättävä meille kaikille, ja sen takia se on äärimmäisen kriittinen ja iso asia.

Kannattaa muistaa muun muassa presidentti Sauli Niinistön sanat, kun hän moneen kertaan totesi tällä tavalla: Koskaan ydinaseista puhuttaessa Suomi ei ole subjekti, päätöksentekijä. Me olemme vain objekti. Eurooppa ei ole subjekti vaan objekti. Tämä on ihan lähtökohta silloin, kun ydinaseista puhutaan. Se on täysin erillinen asejärjestelmä jo tuomiopäiväaseena. Niillä mailla, joilla on ydinaseita, se on täydellisesti kansallisessa päätöksenteossa. Natolla ei ole mitään tekemistä siinä asiassa, kun päätetään ydinaseiden käytöstä. Eri asia on tämä pelote, joka on ikään kuin lainaksi annettu, mutta kuten Jaakko Iloniemi muistelmissaan selkeästi sanoi, ei ole olemassa sellaista suurvaltaa tai pienempääkään valtaa, joka asettaisi oman kansallisen olemassaolonsa vaaran alaiseksi jonkun reuna-alueen, jonkun muun maan vuoksi. Tässä tilanteessa sitten, kun tullaan siihen pisteeseen, siihen kriittisimpään pisteeseen, ainoat päätöksentekijät, jotka kantavat Suomen turvallisuudesta huolta, ovat suomalaiset päätöksentekijät. Aivan turha puhua, niin kuin Jaakko Iloniemi sanoi, että tämä sateenvarjo olisi jotakin muuta kuin illuusio silloin, kun se hetki tulee, kun puhutaan käyttämisestä. Tämä kannattaa pitää nyt koko ajan mielessä, mistä asejärjestelmistä me puhumme ja mikä niiden luonne on.

Nyt sitten näihin sopimuksiin, mitä tässä on matkan varrella tehty, ja siihen, mistä syystä voidaan kokea hieman pettymystä siihen, että kun konsensusta on yhdessä haettu ja se on löydetty, niin me emme voikaan toimia sen mukaisesti. Kun Suomi liittyi Natoon, tässä salissa oli iso yhteinen ymmärrys siitä, että me liitymme Pohjoismaana sinne. Kieltämättä on täysin selvä asia, että yksikään Natoon liittynyt maa ei ole asettanut mitään rajoitteita allekirjoittaessaan Washingtonin sopimuksen. Jokaisella maalla, erityisesti ydinaseiden osalta, on aivan oma politiikkansa. Naton päämajassa Nuclear Planning Groupin johto toteaa meille aivan avoimesti, että ei ole olemassa yhtä Nato-ydinasepolitiikkaa. On 32 erilaista Naton ydinasepolitiikkaa. Jokaisella jäsenmaalla on oma lähestymistapansa Natoon. En rupea tässä luettelemaan, miten ne maat eroavat toisistaan. Joillakin ydinaseettomuus on perustuslaissa, joillakin se liittyy siihen, etteivät ne osallistu

harjoitustoimintaan ollenkaan ydinaseiden osalta, jotkut osallistuvat ydinasekokouksiin tarkkailijoina ja niin edelleen. Tässä on laaja kirjo. Joillakin mailla on sitten näitä ydinaseita, kolmella maalla, ja viidellä maalla on sijoitettu näitä taktisia ydinaseita: 200 kappaletta on Euroopassa viidessä eri maassa. Eli näillä mailla on hyvin erilaisia lähestymistapoja tässä.

Pohjoismainen malli oli se, mihin me ankkuroimme Suomena itsemme, ja sen ytimessä oli ydinaseettomuus. Kyllä, ydinaseettomuus rauhan aikana on se, mitä Nato-jäsenyyden alkuvaiheessa sekä Norja että Tanska eivät laittaneet omiin jäsenyysehtoihinsa mutta sen edellytyksiin, ja se on vaikuttanut koko ajan Naton puolustussuunnitteluun Pohjolassa. Ruotsi on yhtynyt tähän pohjoismaiseen kantaan muun muassa DCA-sopimuksessa ja Nato-sopimuksessa, kuten sanottu, valtiopäiväpäätöksessä ja hallituksen esityksessä silloin. Islanti on armeijaton maa, ja sillä on lakiin kirjattu ydinaseettomuus yhtä lailla. Ja Suomi: Suomella on voimassa vuodelta 87 oleva ydinenergialain 4 §, jonka mukaan, kuten jo kaikki tiedämme, täällä ei ole ydinaseille tilaa. Se on se lähtökohta, ja Koiviston linjaus, kuten jo totesin aikaisemmin, liittyy YYA-sopimukseen ja siihen mahdolliseen tilanteeseen, että Venäjä käyttäisikin Suomen aluetta omassa ydinasepolitiikassaan, sen astinlautana. Ja sitten toisaalta oli se kommentti, että jos täällä olisi ydinaseita, niin me olisimme ennakkoiskujen kohde, koska me olemme rajamaa. Nämä olivat Koiviston perusteet sille laille.

Tällä pohjalla me olemme menneet, ja nämä kirjaukset me teimme liittyessämme Natoon yhdessä täällä. [Puhemies koputtaa] Se tuli meidän pöytäkirjoihin, ja samoin DCA-sopimuksessa se on olennainen ehto, että me saimme konsensuksen tässä salissa. Nyt olemme yhtäkkiä tilanteessa, että onkin purkautunut tämä asetelma. Sen takia tästä keskustellaan näin kuin keskustellaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037

Valtioneuvoston selonteko VNS 10/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut järjestyksessä toisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne 12:n selontekona eduskunnalle. Nyt päivitettiin siis olemassa olevaa suunnitelmaa ensimmäistä kertaa.

Kyseessä on siis 12-vuotinen strateginen dokumentti, jossa käsitellään koko Suomen liikennejärjestelmää valtakunnallisella tasolla. Siinä tarkastellaan liikenneverkkoja, liikenteen palveluita, liikenteen tietonäkökulmia. Kyseessä on lakisääteinen päivitysprosessi, ja se alkoi heti, kun hallituskausi käynnistyi. Parlamentaarinen työryhmä asetettiin tukemaan valmistelua ja muodostamaan näkemyksiä kehittämisestä. Haluan kiittää tässä vaiheessa parlamentaarisen työryhmän jäseniä hyvistä keskusteluista. Niitä on huomioitu tässä työn lopputuloksessa.

Liikenne 12 laadittiin alun perin hyvin erilaiseen maailmaan kuin mihin nyt olemme joutuneet. Globaalit myllerrykset, myrskyt, mustat joutsenet ovat täällä jatkuvasti. Venäjän hyökkäyssota, kansainvälisen saavutettavuutemme haasteet, korkea inflaatio ja julkisen talouden erityisen suuret ongelmat asettivat reunaehtoja ja haasteita koko liikennejärjestelmälle, ja näitä pyrittiin nyt tämän päivityksen yhteydessä ratkaisemaan.

Liikenneväyliemme korjausvelka on ikuisuusongelma, ja korkea inflaatio aiheutti sen kasvun kiihtymisen — huolimatta siis siitä, että hallitus on satsannut äärettömän paljon väylien korjausvelan taklaamiseen. Vuonna 24 onnistuimme jopa pysäyttämään korjausvelan kasvun, ja tähän olisi pystyttävä jatkossa joka vuosi.

Me painotamme nykyisen infran rinnalla geopolitiikan ja turvallisuustilanteen muutoksen seurauksena erilaisia uudenlaisia liikennejärjestelmiä, kehittämistarpeita ja sotilaallista liikkuvuutta. Näitä kansalliseen pohjoismaiseen ja Nato-puolustussuunnitteluun perustuvia kriittisempiä tarpeita on seuraavan 12 vuoden aikana lähes kolmen ja puolen miljardin euron verran. Nykyinen infra, turvallisuus, talous — tässä painopisteemme. Kuten äskeisessäkin selontekokeskustelussa todettiin, Itämeren haasteet ovat merkittävä osa meidän tulevaisuuttamme ja nykyisyyttämme, ja nekin on tässä huomioitu. Katseet on kohdistettu pysyvästi länteen.

Arvoisa puhemies! Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on strateginen asiakirja, ei mikään tyhjä, tylsä paperi. Se on kompassi, jonka mukaan teemme päätöksiä ja valintoja tulevaisuuden turvaamiseksi. Se varmistaa myös sen, että toimintamme on pitkäjänteistä, tehokasta ja ennakoivaa. Kaikki me tiedämme, että jokainen liikenneinvestointi kestää sen alkuideoinnista lopulliseen valmistumiseen jopa kymmeniä vuosia. Se, että me pystymme nyt näkemään koko Suomen yhtenä kokonaisuutena, on äärettömän tärkeää. Työn on oltava pitkäjänteistä ja johdonmukaista, ja kuten äsken totesin, Suomen talous ja turvallisuus edellä. Siltarummuille ei ole tarvetta, eikä niihin ole varaa.

Liikenne 12 -suunnitelma ja sen toimeenpano mahdollistavat tietoon perustuvan valmistelun ja päätöksenteon. On erittäin tärkeää, että tilanteessa, jossa taloudelliset resurssit ovat tiukalla, valtio tekee järkeviä ja tietoon perustuvia päätöksiä huomioiden

tulevaisuuden. Suunnitelman yksi merkittävistä lisäarvoista on se, että se on tehty laajassa yhteistyössä. Hyvin suuri joukko sidosryhmiä on antanut tähän panostuksensa, ja kiitän tästä kaikkia teitä. Ilman teitä lopputulos ei olisi sellainen kuin sen pitäisi olla. Me olemme huomioineet tässä selonteossa eri väylien, liikennemuotojen, tavara- ja henkilöliikenteen tarpeet, liikennejärjestelmää koskevan tiedon, tukitoimet ja myöskin digitalisaation.

Arvoisa puhemies! Muuttuneessa maailmassa suunnitelman tavoitteet oli päivitettävä heti prosessin alussa. Eli kun tämä parlamentaarinen työ aloitettiin, niin vaihdoimme kolmen kärjen turvallisuuteen, toimivuuteen ja kestävyyteen. Tietenkin tehokkuus ja saavutettavuus ovat toimintamme ytimessä jatkuvasti, mutta turvallisuus, toimivuus ja kestävyys kestävät tätä aikaa ja ovat välttämättömiä myös tulevaisuudessa. Turvallisuuden osalta on ymmärrettävä, että liikennejärjestelmällä on ratkaiseva rooli kokonaisturvallisuudessa. Infra on sitä kovaa turvallisuutta. Teiden, raiteiden ja siltojen on toimittava ja kestettävä arjessa ja kriiseissä. Joukkoja ja kalustoa on voitava siirtää nopeasti. Kansalaisia on kyettävä evakuoimaan nopeasti. Arjen on pyörittävä mahdollisimman sujuvasti. Yksilöillä ja yrityksillä on oltava hyvät toimintaedellytykset. Vahva infra, joka kantaa arjessa ja kriiseissä, on myös osa pelotetta. Me osoitamme, me lähetämme viestin itään ja muille maille, että toimintakykymme on huipussa, me varaudumme, me valmistaudumme, me rakennamme Suomessa vahvaa infraa.

Pitkäjänteinen mutta epärealistinen suunnitelma on tietenkin aina mahdollinen, mutta sellaista emme suostuneet tietenkään tekemään. Sellaista, jossa luvataan kaikille kaikkea, ei voi hyväksyä. Tämä on tyypillistä politikointia, ja siihen emme tässä selonteossa ja suunnitelmassa sorru. Arvioituihin vaikutuksiin pohjautuvassa suunnitelmassa esitetään merkittävää perusväylänpidon rahoituksen kasvattamista vuodesta 30 eteenpäin. Tästä on kaikilla suuri yhteisymmärrys, ja tämä päätös olisi toki pitänyt tehdä jo vuosia sitten. Liikenneverkon kehittämiseen ja liikenteen palveluihin osoitetaan maltillisemmin rahaa. Olemme tehneet valintoja: nykyinen infra, turvallisuus, talous edellä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomioida, että sotilaallisen liikkuvuuden tarpeet ovat maassamme merkittävät ja niiden rahoitus on ratkaistava, jotta pääsemme hyödyntämään EU-rahoitusta vuodesta 28 eteenpäin. Nykyinen investointitaso ei riitä vastaamaan kiireellisimpiin siviili- ja sotilastarpeisiin. On olennaista, että liikenneverkon kehittämisessä laitamme rajalliset resurssit fiksusti sinne, missä tarve on suurin ja vaikutukset parhaita. Siviilihankkeiden osalta Väyläviraston investointiohjelma tulee tunnistamaan uusien tavoitteiden mukaiset vaikuttavimmat hankkeet.

Sotilaallisen liikkuvuuden osalta valmistelu pohjautuu tiukasti puolustuksen hallinnonalan määrittelemiin tarpeisiin. Viime viikolla julkaistu Pohjoismaiden yhteinen varautumista koskeva liikennejärjestelmästrategia varmistaa, että kaikilla Pohjoismailla on sama tilannekuva, tavoitteet ja kunnianhimon taso liikennejärjestelmän kehittämisessä. Tässä suunnitelmassa tärkeimmiksi kohteiksi nostettiin jäänmurtokaluston uudistaminen, eurooppalaisen raideleveyden suunnittelu Ruotsin yli Rovaniemelle ja Ouluun asti Suomen puolella, vt 21, satamat, rajat ylittävät sillat ja erikoiskuljetusreitit. Nämä ovat myös niitä hankkeita, joita me olemme yhdessä Puolustusvoimien kanssa valmistelleet.

Tehtävämme on siis varmistaa kriittisimpien infrakohteiden toteuttaminen oikeassa järjestyksessä, turvallisuustilanne ja julkisen talouden haasteet huomioiden. Painotus, niin kuin toistan jälleen, on nykyisen infran vahvistamisessa. EU-rahasaanto on nimenomaan mahdollista maksimoida sillä, että meillä on kaikkein vaikuttavimmat, tärkeimmät,

kriittisimmät hankkeet haussa, kun vuoden 28 rahat ovat jälleen suuremmin jaossa. 50 prosenttia per hanke on se, mitä Suomi voi saada.

Suomen liikennepolitiikassa ja tämän strategian, suunnitelman, myötä valmistaudumme, varaudumme ja vahvistamme koko infrastruktuuriamme. Meillä ei ole varaa, saati aikaa, poukkoilevaan liikennepolitiikkaan tai niihin kuuluisiin siltarumpuihin. Eduskunnan näkemys suunnitelman sisällöstä tullaan huomioimaan suunnitelman toimeenpanossa, ja luotan siihen, että kaikki te osaatte pistää asioita tärkeysjärjestykseen. Kun maailma myrskyää ja Suomen pitää vahvistaa itseään, turvallisuuttaan, tulevaisuuttaan ja talouttaan, niin myöskin liikennehankkeiden ja liikennepolitiikan pitää sitä tehdä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.13 **Timo Heinonen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rouva ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Ihan jokainen suomalainen tarvitsee myös maaseudun tieverkkoa. Sitä pitkin kulkee ruoka tiloilta teollisuuteen ja kaupunkien kauppoihin. Sitä pitkin kulkevat teollisuuden raaka-aineet, tavarat ja ihmiset. Noin 90 prosenttia maamme tavaroista kuljetetaan itse asiassa kumipyörillä, mikä tekee kuorma-autoliikenteestä elinehdon kasvulle. Myös henkilöliikenteestä 90 prosenttia kulkee kumipyörillä.

Olemme vientivetoinen maa kaukana keskeisistä markkinoista. Taloutemme toimii vain silloin, kun tavara liikkuu sujuvasti tehtaasta satamaan ja satamasta maailmalle. Selonteko muistuttaakin tästä hyvin konkreettisesti. Itse asiassa noin 90 prosenttia maamme viennistä kulkee meriteitse. Satamat ovat porttimme maailmalle, mutta portille päästäksemme tarvitsemme toimivan ja hyväkuntoisen tieverkon.

Tämän takia olemme pääministeri Petteri Orpon hallituksen johdolla panostaneet tällä vaalikaudella historiallisella tavalla perusväylänpitoon — tämä siitä huolimatta, kuinka haastava maamme taloustilanne on. Me näemme kokoomuksessa tämän ”sekä että” -kysymyksenä, emme ”joko tai” -kysymyksenä. Kokoomus haluaa panostaa, kehittää ja myös pitää huolta liikenneverkoista teillä, rautateillä, vesillä ja ilmassakin. Tämä mahdollistaa ihmisten ja tavaroiden liikkumisen paikasta toiseen. Liikenneverkkomme on itse asiassa juuri niin vahva kuin sen heikoin kohta kulloinkin on.

Kokoomus painottaakin, että liikennejärjestelmä on yksi maamme kilpailukyvyn perusrakenteista. Kun yhteydet toimivat, yritykset voivat investoida, työllistää ja viedä tuotteitaan maailmalle, myös Suomen eri puolille. Tieverkko muodostaa käytännössä logistiikkamme selkärangan, pienemmät tiet ja myös yksityistiet verisuoniston. Kun tieverkko toimii luotettavasti, kuljetukset ovat ennakoitavia ja kustannukset pysyvät hallinnassa. Kun tieverkko taasen rapautuu, vaikutukset näkyvät nopeasti yritysten kustannuksissa, toimintavarmuudessa ja lopulta myös työpaikoissa.

Suomen väyläverkko on kuitenkin vuosien aikana päässyt monin paikoin kulumaan. Korjausvelka on noin 4,2 miljardia. Korjausvelka ei kuitenkaan synny yhdessä vuodessa tai hallituskaudessa. Se on syntynyt vuosien aikana, kun kunnossapitoon on käytetty liian vähän resursseja ja sitä on tehty vääränlaisella kalustolla. Suomen uhanalaisin karhu onkin tiekarhu, ja jos tiestöämme ei hoideta tiehöylin, niin ne eivät pysy kunnossa.

Liikennejaoston puheenjohtajana olenkin nostanut esille tarpeen selvittää, mitä tienpidossamme on tapahtunut legendaarisen TVL:n aikakaudesta Tielaitoksen, ely-

keskusten, Väyläviraston ja muiden kautta tähän päivään. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] On täysin selvää, että virheitä on tehty, mutta vain tunnistamalla virheet voimme oppia niistä ja tehdä asiat paremmin tulevaisuudessa. Kyllä, tällä hallituskaudella olemme jo kertaalleen pysäyttäneet korjausvelan kasvun. Haluan kuitenkin olla rehellinen ja todeta, että tällä hetkellä korjausvelka on jälleen kasvussa. Sen pysyvä taittaminen vaatisi satoja miljoonia euroja lisää joka vuosi useamman vaalikauden ajan. [Tuomas Kettunen: Politiikka on arvovalintoja!]

Arvoisa puhemies! Väyläverkon kunnossapito on myös talous- ja työllisyyspolitiikkaa. Kokoomuksessa katsomme, että toimiva liikennejärjestelmä on ennen kaikkea kasvun ja työn tekemisen edellytys. [Tuomas Kettusen välihuuto] Ensinnäkin meidän on pidettävä olemassa oleva väyläverkko kunnossa. Kunnossapito on kaikkein vaikuttavinta liikennepolitiikkaa. Näin vältetään kalliimmat korjaukset myöhemmin ja varmistetaan siis liikenteen sujuvuus. Ja älkää unohtako heitä ja meitä, jotka päivittäin tarvitsemme myös tätä valtion alempaa tieverkkoa. Näitä teitä pitkin ihmiset tulevat myös sinne rautatieasemille, lentokentille, mutta myös työpaikoille, kouluihin ja harrastuksiin. Omaa autoa Suomessa tarvitsee moni, ja sen käytön tulee olla jatkossakin mahdollista.

Haluan myös korostaa maakuntalentokenttien roolia. Olemme muuten ainoa Pohjoismaa, missä ei ole toimivaa, kattavaa maan sisäistä lentoliikennettä. Sellainen meillä on ollut, ja sellainen maassamme voisi jatkossakin halutessamme olla. [Peter Östman: Hyvä!]

Toiseksi meidän on varmistettava, että runkolinjat ovat kunnossa. MAL-yhteistyöhön panostetaan, tehdään isoja hankkeita. Kun keskeiset väylät ja pääradat toimivat hyvin, koko liikennejärjestelmä toimii tehokkaammin.

Kolmanneksi meidän on poistettava logistiikan pullonkauloja, ja pienilläkin parannuksilla voidaan lisätä liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa infran merkitystä huoltovarmuudelle ja sotilaalliselle liikkuvuudelle. Väylät, satamat, rajanylityspaikat ja ratapihat muodostavat verkoston, joka tukee sekä talouden toimintaa että maanpuolustuksen edellytyksiä. Liikennejärjestelmä on lopulta paljon enemmän kuin infraa. Se on perusta sille, miten Suomi toimii, miten ihmiset liikkuvat, miten yritykset käyvät kauppaa ja miten yhteiskunta kestää myös kriiseissä.

Arvoisa puhemies! Kun yhteydet toimivat luotettavasti, Suomi pysyy liikkeessä ja suomalainen työ ja yrittäjyys voivat menestyä myös tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.19 **Sheikki Laakso ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Istuva hallitus on Suomen historian autoilijamyönteisin hallitus. Olemme tehneet lukuisia autoilun kustannuksia vähentäviä päätöksiä aina polttoaine- sekä ajoneuvoveron kevennyksistä jakeluvelvoitteen tason järkevöittämiseen. Muistetaan, että Marinin—Saarikon jakeluvelvoitepolitiikka olisi vuonna 24 nostanut pumppuhintoja lähes 20 sentillä. [Timo Heinonen: Ohhoh! — Juho Eerola: Näinkö olisi käynyt?]

Lisäksi tiestöä on pistetty kuntoon moninkertaisesti viime hallituskauteen verrattuna. Tämä on onnistunut, vaikka julkisen talouden tilanne on surkea ja lähes kaikkialla on pitänyt sopeuttaa. Tieverkon kunto ja autoilun kustannukset vaikuttavat suoraan

elinkeinoelämän kilpailukykyyn, työssäkäyntiin ja huoltovarmuuteen. Näistä huolehtiminen on valtion keskeisimpiä tehtäviä.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä korostaa käsittelyssä olevan suunnitelman perusperiaatteita, joita on pitkäjänteinen sitoutuminen suunnitelmaan ja sen toteuttamiseksi tarvittavaan rahoitukseen. Korostamme erityisesti saavutettavuutta ja tehokkuutta. Ne ovat Suomen viennille ja ulkomaisille yhteyksille tärkeitä. Selonteon linjauksilla on merkittävä ohjaava vaikutus maamme eri alueiden saavutettavuudelle, huoltovarmuudelle ja alueellisen elinvoiman edistämiselle sekä myös turvallisuudelle. Lisäksi perussuomalaiset näkevät hyvänä, että Liikenne 12 -suunnitelma tunnustaa alemman tieverkon sekä yksityisteiden merkityksen Suomen kaikille alueille.

Liikenteen sujuvuus, nopeus ja turvallisuus ovat koko Suomen etu. Kuten tunnettua, pidämme perussuomalaisten eduskuntaryhmässä erityisen tärkeänä sitä, että valtakunnallisella suunnitelmalla vahvistetaan elinkeinojemme kilpailukykyä sekä alueiden elinvoimaa ja niiden saavutettavuutta, kuten edellä on todettu. Vaikka kaikilla liikennemuodoilla on merkitystä, korostamme tieverkon merkitystä. Yli 90 prosenttia Suomen tavaraliikenteestä kulkee kumipyörillä.

Arvoisa puhemies! On tiedostettu, että väylien heikko kunto ja yhteyspuutteet aiheuttavat miljoonien tuntien aikamenetykset sekä ihmisille että yrityksille. Tästä syntyviä mittavia taloudellisia tappioita on nykyinen istuva hallitus vähentänyt liikenteen järkevällä investointi- ja kehittämispolitiikalla. Erinomainen täsmällinen esimerkki juuri tällaisesta toiminnasta on se, että korjausvelan kasvu saatiin pysäytettyä vuoden 2024 lisärahoituksen ansiosta. Jatkossa käytettävissä oleva rahoitus kohdennetaan osittain myös vilkkaammin liikennöidyille tieverkoille, jotta korjausvelka pysyy kurissa. Tästä johtuen myös maanteiden pääväylät vastaavat pääosin liikenteen ja kuljetusten tarpeisiin. Tällä hallituskaudella Lulu Ranteen johdolla hallitus on painottanut tieverkon kunnostamista, mikä onkin järkevää politiikkaa jo sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Aiemmin harjoitetun vastuuttoman ja ilmastoideologian sokaiseman politiikan takia Suomi on menettänyt miljardeja EU-rahoitusta. Suomi on EU:n nettomaksaja, ja meidän pitää tehdä kaikkemme, että saamme mahdollisimman paljon rahoitusta takaisin Suomen omiin tarpeisiin. Samalla vapautuu valtion varoja alempien luokkien kohteisiin ja kunnossapitoon. Pitkä itäraja roistovaltio Venäjän kanssa asettaa Suomen hankalaan asemaan, joten nyt viimein myös meidän on saatava aiempaa enemmän hyötyä EU:lta.

Koko liikenneverkko on pidettävä kunnossa yksityisteistä aina valtateihin asti, sekä radat ja lentoyhteydet maakuntiin on huomioitava — ja näin on myös tehty. Meidän on arvioitava suurten, jopa kymmenen miljardin euron kokonaishintaisten ratahankkeitten tarpeellisuutta ja järkevyyttä. On selvää, että tietyt ratayhteydet ja etenkin satamat ovat välttämättömiä pitää kunnossa jo huoltovarmuudenkin kannalta katsottuna, mutta kunnianhimo ei saa mennä järjen edelle.

Joukkoliikenteen ja pyöräilyn edistämisessä olemme realisteja. Me perussuomalaiset korostamme edelleen myös liikenneturvallisuuden näkökulmaa suunnittelussa ja teiden kunnossapidossa. Liikenne vaatii yhä liikaa uhreja ja vammautumisia. Haluamme panostaa turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmän on palveltava niin pihtiputaanmummoa kuin teollisuuttakin. Koko Suomi on pidettävä asuinkelpoisena, ja liikenneverkko on tässä avainasemassa. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että liikennepolitiikassa

etusijalle pitää laittaa huoltovarmuus, sotilaallinen liikkuvuus sekä yritystemme kilpailukyky. Punavihreä ilmastopolitiikka pitää liikenneasioissa unohtaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.25 **Seppo Eskelinen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva Liikennejärjestelmä 12 -prosessi poikkesi edellisestä ohjelmatyöstä prosessina. Työ kesti yli kaksi vuotta, ja välillä se oli kuukausia tauolla. Seurantaryhmän jäsenenä valmistelun seuraaminen oli välillä kyllä vaikeaa.

Liikennejärjestelmällä on valtaisa merkitys yhteiskunnan toimivuudelle, alueiden saavutettavuudelle ja elinvoimalle sekä tätä myötä koko maan kehittämiselle. Tarvitaan laajaa kokonaiskuvaa ja pitkäjänteistä otetta. Siksi viime kaudella luotiin sosiaalidemokraattien johdolla Suomen ensimmäinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, jossa muodostettiin yhteinen näkemys, miten liikennejärjestelmää kehitetään ja rahoitetaan seuraavan 12 vuoden ajan.

Kun suunnitelmaa tehtiin, oli tärkeää, että suunnitelmaan sitouduttiin laajasti yli vaalikausien ja hallitus—oppositio-rajat ylittäen. Nyt hallitus kuitenkin kovaa kyytiä vie pohjaa suunnitelmalta, kun on tuonut hankkeita virkatyönä valmistellun investointiohjelman ohi. Tällainen siltarumpupolitikointi syö pohjaa pitkäjänteiseltä liikenneverkon kehittämiseltä, heikentää investointien ennakoitavuutta sekä estää EU-rahoituksen tehokasta hyödyntämistä.

Arvoisa puhemies! Korjausvelka jatkaa kasvuaan hallituksen bitumintuoksuisista puheista huolimatta. Väyläviraston arvion mukaan sen määrä ylitti viime vuonna jo 4,3 miljardin euron. Vaikka hallitus on lisännyt rahoitusta kertaluontoisesti, se ei ole pystynyt korjausvelan kasvua pysäyttämään. Samalla hallitus leikkaa tulevassa liikennesuunnitelmassa 2026—29 väyläinvestointien kehittämisrahoituksesta ja perusväylänpidosta satoja miljoonia euroja. Surullisena lopputuloksena on liikenneverkon kunnon rapistuminen edelleen.

Alemman tieverkon merkityksestä on täällä puhuttu paljon. Alemman tieverkon merkitys on tärkeä paitsi elinkeinoelämälle ja huoltovarmuudelle myös maanpuolustukselle. Sen rapistuminen ei ole vain talouskysymys vaan vakava turvallisuuskysymys. Silti hallitus leikkaa rahoituksen tasolle, jolla ei saada edes kunnossapitoa hoidettua alemmassa tieverkossa. Kehitys uhkaa nyt vakavasti monin paikoin niin teollisuuden raaka-ainekuljetuksia kuin ihmisten arjen liikkumista ja turvallisuutta.

Myös joukkoliikenteen valtiontuen jäädyttäminen koko hallituskaudeksi ja arvonlisäveron nosto ovat yhtä lailla kestämättömiä ratkaisuja. Se on nostanut joukkoliikenteen kustannuksia, lippuhintoja ja lakkauttanut aika paljon vuoroja erityisesti harvaan asutuilla alueilla sekä siirtänyt rahoitusta, vastuuta entistä enemmän kunnille.

Arvoisia puhemies! Suuret raidehankkeet ovat hallinneet viime aikoina liikennepoliittista keskustelua julkisuudessa länsiradan, lentoradan, itäradan ja sotilaallisen liikkuvuuden 3,5 miljardin investointisuunnitelman myötä. Suuri kysymys on varmaan, miten näitä hankkeita rahoitetaan. Nämä hankkeet eivät voi vaarantaa liikenteen perusrahoitusta. Samalla on tärkeää tunnistaa nykyisen rataverkkomme välityskyvyn ja kapasiteetin ongelmat niin pääradalla, Karjalan radalla kuin Savon radalla. Kuljetusten siirtyminen yhä vahvemmin raiteille haastaa lisäksi nykyisen rataverkkomme

pullonkauloja ja korjaustarvetta. Siksi nykyisten yhteyksien toimivuus, turvallisuus ja välityskyky on oltava kehittämisen kärjessä.

Toinen merkittävä kokonaisuus on siis sotilaallinen liikkuvuus ja sen hankkeet. Puolustuksemme on tärkeä turvallisuusnäkökulma, mutta se ei voi syrjäyttää alleen koko maan tasapuolista liikenneverkon kehittämistä.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että suunnitelmassa on nostettu maakunnallisten lentoyhteyksien merkitys alueilla. Onkin tärkeää pitää kiinni kolmen tunnin saavutettavuuden kriteereistä maakuntakeskuksiin. Lentoliikenne ja toimiva raideliikenne maakuntakeskuksiin on Suomen kasvun ja yritysten sijoittumisen elinehto.

On hyvä muistaa, että Suomen viennistä yli 70 prosenttia lähtee maakunnista. Yritysten lentomatkustaminen on välttämätöntä ja yritysten välttämätön työkalu, että kauppaa maailmalle pystytään tekemään ja Suomen kasvua rakentamaan. Kenttien merkitys koko Suomen työllisyydelle ja elinvoimalle on suuri. Yritykset tarvitsevat ennustettavuutta ja pitkän aikavälin näkymiä, että ne uskaltavat investoida Suomeen.

Arvoisa puhemies! Infrastruktuuri ei ole pikavoittojen paikka — se on kansallinen turvaverkko, jonka laiminlyönnin kustannukset tulevat moninkertaisina maksuina. Nyt tarvitaan ennemmin vahvaa sitoutumista parlamentaarisesti yli vaalikausien Suomen saavutettavuuden, kasvun ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Lopuksi voin kyllä todeta, että suunnitelma herättää enemmän kysymyksiä kuin vastauksia liikennepolitiikkamme tulevaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.30 **Hannu Hoskonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parlamentaarisen työryhmän jäsenenä totean lyhyesti, että selonteon valmisteluprosessi oli luokatonta. Kokouksia peruttiin jatkuvasti, pidetytkin kokoukset osuivat päällekkäin eduskuntatyön kanssa. Työryhmän jäsenille tuotiin lopputulos vain tiedoksi ilman keskusteluja. Parlamentaarinen työhän ei voi olla tällaista, että valmiiksi pureskeltuja papereita tuodaan ilman mahdollisuutta vaikuttaa. Tämä selonteko on täysin hallituksen tekemä luomus.

Kun katsotaan sitten eteenpäin, niin tämä selonteko nojautuu vahvasti pääväyliin, TEN-T-verkkoon, suuriin liikennemääriin, ikään kuin Suomi olisi vain muutama iso kaupunki tai maailmanpolitiikassa kaikki olisi hyvin. Tärkeää olisi, että hallitus kehittäisi koko maata. Toimiva liikenne on huoltovarmuuden, talouskasvun, puolustuksen ja elinvoiman kivijalka. Tapahtuneiden muutosten maailmanpolitiikassa pitäisi olla viimeinen herätys, että ilman toimivaa liikenneverkkoa meidän käy huonosti.

Jo karttaa katsottaessa jokainen voi päätellä, että pakotteista eniten kärsinyt itäinen Suomi kantaa suurta vastuuta koko Suomen kohtalosta. Kun katsoo, mitä on tapahtunut tähän saakka, niin meidän tyly kohtalo vain jatkuu itäisessä Suomessa. Valtiovarainministeriön korkea virkamies on nyt muuttamassa maaseudun tiet sorateiksi. Onko tämä oikeasti myös liikenneministerin oma linja? Toivon, että ei ole.

Kuin pisteeksi i:n päälle hallitus on tässä selonteossa poistamassa saavutettavuuskriteerin suomalaisen liikennepolitiikan ytimestä. Silloin se tulee kohdelleeksi kaltoin juuri itäistä Suomea ja sen kaltaisia maakuntia, maakuntia, joissa Suomen huoltovarmuus oikeasti rakentuu: maatalouteen ja elintarviketuotantoon, teollisuuteen, metsätalouteen, kaivannaisteollisuuteen ja rajaseutuun. Jokainen heikennys

tiestössä ja muissa väylissä näkyy näillä alueilla heti, ihmisten arjessa välittömästi, ja tietenkin myös yritysten kannattavuudessa, mahdollisuuksissa tehdä investointeja ja myös tulevaisuuden suunnittelussa. Tätä hallitus ei tunnu ymmärtävän, tai vieläkin pahempaa, se ei ehkä välitäkään.

Myös hallitusohjelmaan kirjattu liikenteen verotuksen ja rahoituksen uudistus seisoo. Liikenteen verotulot ovat romahtaneet, ja polttoaineiden hinnat nousevat. Tämäkin on koitumassa kansantaloutemme ja autoilijoiden turmaksi — kiitos hallituksen tekemättömyyden.

Arvoisa puhemies! Keskusta tarjoaa paremman vaihtoehdon. Haluamme koko Suomea palvelevan liikenneverkon, ei vain hallituksen valikoimiin postinumeroihin. Nyt on korkea aika alkaa tehdä sitä, mikä on välttämätöntä. Se ei olisi sen vaikeampaa kuin keskittyä perusasioihin ja tunnustaa tosiasiat. Suomen tiestö, raiteet ja sillat rapistuvat niin kovaa vauhtia, että korvissa soi. Valtiolla rahat ovat vähissä. Siksi miljardeja maksaviin raidehankkeisiin ei pitäisi upottaa enää euroakaan valtion rahaa. [Sheikki Laakso: Se on järkevää tehdä ratoja!]

Suomessa talouskasvu ja turvallisuus syntyvät toimivista kuljetusketjuista, eivät keskittämisestä, joka pakottaa ihmiset jättämään kotinsa ja yritykset lähtemään muualle. Se on väärä tie, minne hallitus on Suomea nyt viemässä. Nyt tarvitaan kiireellinen korjausohjelma alempiasteisille teille, rikkinäisille raiteille ja lahonneille silloille. Ne ratkaisevat, miten teollisuus Suomessa pärjää, jotta työpaikat säilyvät — se on meille kaikille tärkeää — ja olisi mahdollisuuksia investoida ja turvata huoltovarmuus tällä keinolla.

Poikittaisliikenteen kehittäminen on myös pantava käyntiin. Saimaan, Savon ja Karjalan alueet on liitettävä osaksi koko maan liikenneverkkoa. Hallituksen nollaamaa yksityisteiden rahoitusta on korotettava. Puu, vilja ja muut raaka-aineet pitää saada kulkemaan metsistä ja pelloilta tehtaisiin ja satamiin.

Tiestön hoitoa on samoin uudistettava. Nykyinen urakkamalli ei toimi, ja valvonta on olematonta. Tämä ei ole mielipide, se on tosiasia, jonka ihmiset kohtaavat joka ainoa päivä. Tiehöylät on saatava takaisin alemman soratieverkon hoitoon.

Arvoisa puhemies! Maakunnat tarvitsevat omat lentoyhteytensä. Kolmen tunnin saavutettavuudesta Helsinkiin on pidettävä kiinni. Bisnesmiehillä ja -naisilla ei ole aikaa istuskella koko päivää junassa ja bussissa odottamassa perillepääsyä.

Ja sitten, arvoisa herra puhemies, Laajakaista kaikille -ohjelma on palautettava, kuten ministerin tilaama selvityskin sanoi. Toimivat puhelin- ja nettiyhteydet ovat tämän päivän oikea perusoikeus. Tarvitaan siis lisää valokuitua ja myös tukiasemia, jotta langaton verkko toimii.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi: Keskusta tarjoaa suunnanmuutoksen hallituksen umpisurkealle liikennepolitiikalle. Koko maata pitää kehittää. Nyt siitä on hylätty jo yli puolet. Muutos vaatii, että valtion vähiä rahoja käytettäisiin paljon viisaammin kuin mitä hallitus on tehnyt ja mitä se tässä selonteossaan suunnittelee. [Sheikki Laakso: Tyhjällä paperilla se ei onnistu! — Timo Heinonen: Ei Hoskonen voi kyllä kaivata viime kauden hallituspohjaa! — Hannu Hoskonen: Sinäpä sen sanoit!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

16.36 **Mari Holopainen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Öljyn hinta on tällä hetkellä poikkeuksellisen korkealla. Kansainvälinen energiajärjestö IEA puhuu jopa historian pahimmasta öljymarkkinoiden häiriöstä. Myös Suomessa riski fossiilisten tuontipolttoaineiden hinnannousulle on todellinen. Mitä tekee hallitus? Vahvistaa entisestään liikennejärjestelmämme fossiiliriippuvuutta ja altistaa suomalaiset polttoaineiden hinnan heilahtelulle epävarmuuden vallitessa. Hallituksen selonteossa luetellaankin useita toimenpiteitä, joilla se on lisännyt liikenteen päästöjä.

Liikenteessä tarvitaan pikaisesti kestävyysmurrosta. Päästöt on saatava alas. Silti hallituksen antamassa selonteossa tämä aihe sivuutetaan lähes täysin. Termi ”fossiiliset polttoaineet” mainitaan koko dokumentissa vain kaksi kertaa — siitäkin huolimatta, että juuri fossiiliriippuvuus on liikennejärjestelmämme keskeisimpiä ongelmakohtia ja liikenteen osalta päästövähennystyö sakkaa pahemman kerran. Fossiiliton liikenne on paitsi välttämätöntä ilmastokriisin torjumiseksi myös osa viisasta huoltovarmuutta, kriisinkestävää taloutta ja helpotus suomalaisille liikennevälineiden käyttäjille.

Arvoisa puhemies! Tämä paperi tuntuukin olevan askel historiaan. Sen sijaan, että katsottaisiin rohkeasti tulevaan, vauhditettaisiin liikenteen sähköistymistä, hyödynnettäisiin digitalisaatiota ja tietoa eri liikennemuodoissa, panostettaisiin olemassa olevien raideyhteyksien parantamiseen ja huomioitaisiin myös kasvavien kaupunkien tarpeet esimerkiksi joukkoliikenteen sekä kävely- ja pyöräilyinfran osalta, katse on tiukasti peruutuspeilissä.

Monessa eurooppalaisessa suurkaupungissa kävely, pyöräily ja joukkoliikenne ovat pääasiallisia liikennemuotoja. Samoin Suomen suurimmilla kaupunkialueilla ne muodostavat liikkumisen selkärangan. Myös kaupunkialueilla henkilöautoilu on toki osa liikennejärjestelmää, mutta joukkoliikenneinvestoinnit ovat joukkojen liikkumisen edellytys sekä ihmisten että yritysten kannalta. Viihtyisät keskusta-alueet, joissa on kävelykatuja, alkavat olla monessa maassa jo normi eikä poikkeus.

Lyhyillä matkoilla etenkin paremmat kävely- ja pyöräilyreitit lisäävät päästötöntä liikkumista ja arkiliikuntaa ja tukevat suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Vihreät panostaisi kävelyyn ja pyöräilyyn sekä valjastaisi MAL-sopimukset vahvemmin osaksi tätä työtä. Vaikka hallitus on linjannut kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelmasta, on siihen kohdistuva rahoitus vain vähentynyt. Vihreät on pitkään esittänyt ruuhkamaksujen mahdollistamista niille kaupunkialueille, joissa ne halutaan ottaa käyttöön tehostamaan kestävän kaupunkiliikenteen rahoitusta. [Juha Mäenpää: Ruuhkamaksut kävelijöille!] Tuloja voitaisiin ohjata kaupungeissa tukemaan parempaa joukkoliikennettä, esimerkiksi laskemaan joukkoliikennelippujen hintoja. Joukkoliikenteessä käyttäjät maksavat kohonneina lipunhintoina infrainvestointeja. Myös joukkoliikenteen rahoittamiseen on löydettävä malleja, joissa käyttäjille ei ohjata näin merkittäviä hinnankorotuksia. [Miko Bergbom: Autoilijoille vaan!]

Arvoisa puhemies! On selvää, että liikennejärjestelmämme tulee olemaan myös tulevina vuosina merkittävien investointien kohteena. Selonteon liitteenä olevasta rahoitussuunnitelmasta huomataan, että vuosittainen panostustarve on miljardiluokassa. Tiedämme samalla, että tulevina vuosina jokainen käytettävä veroeuro on punnittava tarkoin. Siksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että julkinen raha ohjautuu liikennejärjestelmän kehittämiseen kestävällä tavalla. Valtion rahoja ei ole varaa hukata tarpeettomasti päästöintensiiviseen liikkumiseen. Suomi ei saa jäädä syrjäisestä sijainnistaan huolimatta syrjään, kun maata pitkin liikutaan yhä enemmän Euroopan

sisällä. Hallituksen tulisi määrätietoisemmin kehittää junaliikennettä niin maan sisällä kuin täältä muualle Eurooppaan. Tilanteessa, jossa rahasta on tiukkaa, hallitus haluaa tukea myös kannattamattomia sisäisiä lentoja kalliisti. Selonteossa todetaan, että nykyinen lentoasemaverkosto on tappiollinen ja näkymää tilanteen merkittävästä muuttumisesta ei ole. Vähän käytössä olevien kenttien kallis ylläpito verovaroin etenkin siellä, missä toimiva raideliikenne on aivan vieressä, on valinta jostain muusta pois. Onkin syytä kysyä hallitukselta, eikö nyt olisi aika tehdä johtopäätökset ja keskittyä vaikuttaviin liikenneinvestointeihin, kuten raideliikenteen kustannustehokkaaseen kehittämiseen eri puolilla Suomea. Tarpeita on niin pohjoisessa, etelässä, idässä kuin lännessäkin.

Arvoisa puhemies! Vihreiden suunta liikennejärjestelmämme kehittämiseen on selvä. Hiilelle on asetettava hinta ja ohjattava määrätietoisesti kaikkea liikkumista vähäpäästöisempään suuntaan. Kuten selonteossa todetaan, Suomen autokanta on jo sähköistynyt arvioitua nopeammin. Menneisyyteen kiinnittymällä ja vanhan ajan liikennejärjestelmästä kiinni pitämällä emme pääse pitkälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.42 **Pia Lohikoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sujuva liikenne tarkoittaa elinvoimaa, työllisyyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja ilmastokestävyyttä. Meillä on alueita, joilla auto on välttämätön, ja on alueita, jonne autoja ei kaivata lisää. Sekä maaseudun että kaupunkien asukkaiden liikkumisen tarpeisiin on vastattava pitkäjänteisyydellä.

Toimiva liikenne on koko Suomen asia ja meidän yhteinen vastuumme. Tänään meillä on käsissämme Orpon hallituksen laatima suunnitelma, joka ei valitettavasti ole aito parlamentaarinen näkemys. Työryhmän jäsenillä ei ollut yhtä vaikuttavaa roolia suunnitelman laadinnassa kuin viime kerralla.

Arvoisa puhemies! Olemme vasemmistoliitossa pettyneitä sekä suunnitelman laadintaan että sen sisältöön. Suunnitelman suurin laiminlyönti on kaupungistumisen ohittaminen. Suunnitelma ei huomioi olemassa olevaa kehitystä, vaan siinä on valittu jättää tekemättä panostukset kasvavien kaupunkiseutujen tarpeisiin. Keskeisin työkalu olisi MAL-sopimusten riittävä ja ennakoiva rahoitus. Esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn panostukset maksaisivat itsensä takaisin ihmisten terveytenä ja vähenevinä ilmastopäästöinä, mutta hallitus on ajanut investointiohjelman rahoituksen alas, eikä tämä suunnitelma lupaa parempaa.

Joukkoliikenteen osalta pitäisi huomioida palvelutarpeen merkittävä kasvu ja työssäkäyntialueiden laajentuminen. Esimerkiksi liityntäpysäköinteihin on järkevää panostaa. Maamme kaupungeissa voidaan alentaa liikennepäästöjä kustannustehokkaasti kohti kestävämpiä kulkumuotoja, mutta hallitus jarruttaa tätä kehitystä. Eivätkä nämä ole pelkkiä kaupunkien kysymyksiä, vaan myös maaseudulla tarvitaan toimivaa joukkoliikennettä ja turvallisia pyöräteitä. Alueiden keskuskaupungit ja harvemmin asutetut alueet voitaisiin sitoa yhteen toimivalla lähijunaliikenneverkolla, mutta tämä ei ole hallitukselle kelvannut. Hallituksen olisi syytä ymmärtää, että mitä vähäpäästöisemmäksi liikennejärjestelmät kaupunkiseuduilla muodostuvat, [Sheikki Laakso: Tyhjät junat!] sitä vähemmän päästövähennystoimia jäisi kohdistettavaksi harvemmin asutuille alueille. Ideologian ei pitäisi antaa sumentaa järkeviä tavoitteita. [Juha Mäenpää: Nyt oli hyvin sanottu!]

Arvoisa puhemies! Liikennettä sähköistämällä vähennämme liikennesektorin päästöjä. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on myös selvää, että liikkumisen tapojen kestävä muutos on välttämätön. Energiaomavaraisuudella voimme lisätä huoltovarmuutta, vähentää riippuvuuksia öljydiktaattoreista ja vahvistaa kansallista turvallisuutta.

Sitten tämä korjausvelka. Joku voisi sanoa, että Liikenne 12 -suunnitelman koko idea oli kuroa korjausvelkaa kiinni, mutta nyt korjausvelka vain kasvaa niin teillä kuin raiteilla. Tämä tulee johtamaan huonokuntoisiin teihin. Rataverkon heikko kunto taas vaikeuttaa tulevaisuudessa junaliikenteen kehittämistä myös elinkeinoelämän näkökulmasta.

Me vasemmistossa painotamme, että koko maan saavutettavuudesta on huolehdittava ja se on tehtävä mahdollisimman kestävästi.

Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut liikennepolitiikalleen suunnan, joka ei ole kestävä. Se ei ole kestävä ekologisesti. Hallitus on saanut toimillaan liikennepäästöt pitkän tauon jälkeen kasvuun, [Miko Bergbom: Millä toimilla?] mutta ei aio sitä tässä suunnitelmassa kuroa kiinni. Tuleva hallitus löytää tämän edestään, koska ilmastotavoitteet ja -velvoitteet eivät ole kadonneet minnekään. [Miko Bergbom: On ne!] Se ei ole kestävä myöskään sosiaalisesti, kun joukkoliikenteen rahoitusta ei vahvisteta. Tämä johtaa sekä palvelutarjonnan heikkenemiseen että hintojen nousuun. Ei liikenneköyhyyttä korjata muutaman sentin bensa-alella vaan huomioimalla liikennejärjestelmä kokonaisuutena ja kohdistamalla toimia tarkoituksenmukaisesti.

Mutta eihän tämä ole kestävä edes taloudellisesti. Suunnitelmaa leimaa passiivisuus. Se tyytyy nykyiseen menoon, ja ideologiset paineet estävät kunnianhimon. Yksityisautoilun ja maanteiden ohella tarvitaan panostuksia myös muille sektoreille, jotka ovat keskeisiä tulevaisuuden kestävyyden kannalta. Mutta näitä matalalla roikkuvia hedelmiä hallitus ei halua poimia, ei ohjelmassaan eikä tässä suunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: On tärkeää tehdä analyysiä liikenteemme tilasta ja tulevaisuudesta. Valitettavasti tämä suunnitelma ei kuitenkaan tarjoa kestäviä ratkaisuja tunnistettuihin ongelmiin. Taloustilanteen vuoksi priorisointia on edessä, mutta se kannattaisi tehdä ideologian sijasta järkeen ja tietoon nojaten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.47 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Vi är alla beroende av goda förbindelser, och planen om det riksomfattande trafiksystemet berör därför de allra flesta finländares vardag. Det handlar om att smidigt kunna ta sig till jobbet, till skolan, till läkaren eller stugan. För näringslivet handlar det om tillförlitliga transporter och logistikkedjor, att produkter ska fraktas smidigt vidare från fabriker och produktionsanläggningar på väg, järnväg, med flyg eller till sjöss. Det handlar alltså om tillgänglighet i hela Finland. För oss i SFP är det självklart att vi behöver både starka städer och en levande landsbygd för att hela Finland ska kunna blomstra. En stabil infrastruktur spelar en central roll för att det här ska vara möjligt. När förbindelserna fungerar, då löper också vardagen.

I SFP ser vi exporten som motorn för vår tillväxt. Därför är det viktigt att infrastrukturen för handel är i skick. Det gamla ordspråket ”Finland är en ö” stämmer fortfarande, då vi med tanke på utrikeshandeln är särskilt beroende av fungerande hamnar, öppna farleder och tillgängliga flygplatser. Upp till 95 procent av vår export och import går sjövägen.

Värderade talman! Därför är vi i SFP mycket nöjda över att vi nu fäster extra uppmärksamhet vid logistiken till hamnar som är anslutna till stora investeringar och exportindustrin. Våra hamnar och rederier spelar också en viktig roll för beredskapen. Därför var även beslutet som regeringen fattade om att bevara bemanningsstödet mycket viktigt, så att vi också framöver kan ha finländskflaggade fartyg som kan garantera skötseln av uppgifter som inte kan garanteras av utländska fartyg.

Arvoisa puhemies! Verrattuna edelliseen, viisi vuotta sitten laadittuun suunnitelmaan tässä uudessa suunnitelmassa korostetaan enemmän maanpuolustuksen ja varautumisen tarpeita, mikä kuvastaa aikaa, jossa elämme. Uusista tarpeista huolimatta on tärkeää, että uudet hankkeet palvelevat ensisijaisesti siviiliyhteiskunnan tarpeita. Hankkeista on saatava mahdollisimman suuri hyöty. Sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyvien ratkaisujen rahoittamiseen on jatkossakin oltava omat mekanisminsa, jotta ne eivät kilpaile muiden perusväylänpidon ja infran rahoitustarpeiden kanssa.

Meidän on jatkossakin pidettävä huolta maamme rautateistä ja turvattava tieverkkomme ylläpito. Soratie ei esimerkiksi automaattisesti tule asfalttia halvemmaksi. Huonokuntoiset tiet ja sillat, jotka rajoittavat raskasta liikennettä ja muodostavat pullonkauloja, hidastavat niin arkea kuin kilpailukykyä. Tämä koskee erityisesti alempaa tieverkkoa, joka on tärkeä metsäteollisuuden ja maatiloilta meijereihin kulkevien elintarvikealan kuljetusten kannalta. Juuri siksi tarvitsemme alemman tieverkon ylläpitoa koskevan selkeän suunnitelman. Myös itä—länsi-yhteydet ovat tässä merkityksessä tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuudenuskon ja onnistumisen edellytysten parantaminen tarkoittaa, että huomioimme alueelliset erityispiirteet ja hyödynnämme näitä vahvuuksia. RKP:lle on tärkeää, että Uudenmaan ostopalveluna hankitun lähijunaliikenteen rahoitus turvataan jatkossakin, koska hyvät liikenneyhteydet ovat tärkeitä elinvoimaisuuden kannalta, eivät vain alueellisesti, vaan myös koko maan kannalta. Samat mahdollisuudet on myös oltava Varsinais-Suomessa, jossa on suuri paine saada lähijunaliikenne käyntiin.

Värderade talman! Det måste alltså ges utrymme för regional tillväxtpotential och därför är det viktigt att infrastrukturen för Österbottens starka energiindustri stärks. Här är den fasta förbindelsen över Kvarken ett konkret exempel. Likaså måste vi kunna tänka i banor som fast förbindelse Åbo—Stockholm och Tallinn—Helsingfors. Då vår marknad och vårt samarbete går västerut och söderut, ja, då måste det också synas i konkreta utvecklingsplaner med sikte på framtiden.

Värderade talman! Vår skärgård har sina särdrag och egna behov när det kommer till trafiklösningar. Därför gläds vi i SFP över de välkomna överenskommelserna om färjetrafiken, förbindelsebåtarna och de privata väglagsfärjorna. Vi slår fast långa avtalsperioder som garanterar mer miljövänlig och mer ändamålsenlig användning av fartyg, att skärgårdstrafiken ska kunna utvecklas med de privata väglagsfärjorna och att stödprocenten är minst 80 procent. Man vill också utreda om väglagen kan få statsborgen för lån och om de privata väglagsfärjorna kan få ett eget budgetmoment i statsbudgeten. Det här är viktiga steg framåt som inte bara säkerställer livskraft och tillgänglighet i våra skärgårds- och glesbygdskommuner, utan som också garanterar verksamhetsförutsättningarna för skogsindustrin, livsmedelsproduktionen och näringslivet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.53 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma linjaa liikennepolitiikan suuntaa, ja sillä on vahva kytkös talouden toimintaedellytyksiin, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Toimiva liikennejärjestelmä on näin ollen myös keskeinen osa kansallista puolustusta. Suomen on kyettävä Nato-liittolaistensa kanssa yhteensopivaan, nopeaan ja laajamittaiseen joukkojen ja materiaalien siirtoon niin maalla, merellä kuin ilmassa.

Vientimme on vahvasti riippuvainen toimivista merikuljetuksista. Niin kuin liikennejaoston puheenjohtaja, edustaja Heinonen sanoi, yli 90 prosenttia ulkomaankaupan rahdista kulkee meriteitse. Samalla kuitenkin myös maaliikenteessä ja rautateillä on merkittäviä kapasiteettihaasteita, jotka vaikuttavat koko logistisen ketjun toimivuuteen. Tämän vuoksi liikennejärjestelmämme kunto on nyt keskeistä. Tiestön korjausvelka on kasvanut jo noin 2,6 miljardiin euroon ja rataverkon noin 1,6 miljardiin euroon. Palvelutasopuutteet näkyvät erityisesti vilkkaasti liikennöidyillä pääväylillä juuri niillä, joihin koko viennin, teollisuuden ja huoltovarmuuden ketjut nojaavat. Yritykset pitävät tehokasta perusväylänpitoa tärkeimpänä keinona turvata tavaraliikenteen sujuvuus ja kilpailukyky.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit korostavat, että Suomen pääradan tärkeimpiä investointeja on lisäraiteiden rakentaminen, jotta kapasiteetti riittää sekä matkustaja- että tavaraliikenteelle. Toiseksi, keskeiset ratapihat ja muut solmukohdat on uudistettava, jotta junaliikenne sujuu tehokkaasti koko pääradan matkalla aina Ouluun saakka.

Painotamme myös, että vientiteollisuudelle tärkeät maakuntalentokentät on säilytettävä jatkossakin. Ne ovat elintärkeitä paitsi teollisuudelle myös Suomen sotilaalliselle liikkuvuudelle ja huoltovarmuudelle. Selonteko osoittaa, että lentoyhteyksien väheneminen ja ilmailusektorin taloudelliset haasteet heikentävät Suomen saavutettavuutta, ja siksi valtion päätös turvata maakuntalennot vuoteen 28 asti on välttämätön väliaikainen toimi. Maakuntalentokentät ovat investointi talouteen ja turvallisuuteen, eivät kuluerä.

Tiestön osalta selonteko nostaa esiin, että noin 1 500 kilometrillä tieverkkoa on merkittäviä palvelutasopuutteita ja korjausvelan kasvu uhkaa erityisesti valtakunnallisilla pääväylillä. Esimerkiksi valtatie 3 yhdistää Etelä- ja Pohjois-Suomen tuotantoketjut, ja valtatie 8 tukee rannikon satamien arvokkaita vientivirtoja. Siksi perusväylänpidon rahoituksen nosto vuodesta 2030 alkaen on välttämätöntä, jotta nämä väylät pysyvät turvallisina ja toimintakuntoisina.

Värderade talman! Kristdemokraterna betonar att de viktigaste investeringarna i Finlands huvudjärnväg är byggandet av fler spår för att säkerställa tillräcklig kapacitet för både person- och godstrafik. Vi betonar också att de regionala flygplatserna, som är viktiga för exportindustrin, måste uppehållas också i framtiden. Att öka finansieringen för grundläggande järnvägsunderhåll från år 2030 är också nödvändigt för att säkerställa att dessa rutter förblir säkra och operativa.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut vahvistamaan liikennejärjestelmänsä kriisinsietokykyä EU:n ja Naton puitteissa, mikä edellyttää ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää liikennepolitiikkaa. Liikenne 12 -suunnitelma toteuttaa tätä

kokonaisuutta edistämällä käyttövoiman murrosta, energiatehokkuutta ja saavutettavuutta sekä hyödyntämällä ensisijaisesti kysynnän ohjausta ja digitalisaatiota ennen suuria investointeja.

Lopuksi, arvoisa puhemies! Varautuminen ja huoltovarmuus ovat ja tulevat olemaan keskiössä. Väyläinvestointien tulee palvella sekä siviili- että sotilastarpeita, ja lentoasemien, satamien sekä päväylien on toimittava kaikissa tilanteissa. Näin suunnitelma vahvistaa Suomen huoltovarmuutta, tukee vientiä ja turvaa kansalaisten arjen niin normaalioloissa kuin kriisiaikoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt ministeri Ranne, viisi minuuttia, ja sitten jatkamme puhujalistalla.

16.58 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne:** Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikka on toden totta muuttunut tämän hallituskauden aikana. Edellinen hallitus painotti pyöräteitä, autoilun vähentämistä, erilaisia hankkeita, jotka todellakaan eivät olleet Suomelle välttämättömiä. Tämä hallitus painottaa, niin kuin myöskin tässä selonteossa käy ilmi, että kaikkein tärkeintä on se, että meillä on turvalliset liikenneyhteydet, huoltovarmuus pelaa, arjen liikenneyhteydet — ne kaikkein tärkeimmät — ovat kunnossa, olemme varautuneet pahimpaan ja huolehdimme kilpailukyvystä. Liikennepolitiikkamme on saanut erittäin hyvää palautetta sidosryhmiltä ja kentältä, ja tämän suunnan on jatkuttava.

Nostan muutaman asian esiin tästä suunnitelmasta ja oikaisen hieman virheitä ja väärinkäsityksiä:

Perusväylänpito on asia, johon meidän on välttämätöntä satsata myös tulevaisuudessa, ja tietenkin se puolen miljardin tason nosto, joka vuodesta 30 on tarkoitus saada aikaiseksi, on sellainen, johon pitää pyrkiä, ja siitä täytyisi olla yhteinen ymmärrys. Suomi on kumipyörämaa. Niin kuin tänään onkin monessa puheenvuorossa todettu, yli 90 prosenttia meidän tonneistamme ja henkilöistä liikkuu kumipyörillä. Siitä ei päästä mihinkään. Fakta on tämä. Sen lisäksi olemme esittäneet tässä selonteossa tai suunnitelmassa, että perusväylänpidon määrärahaa nostetaan ja myös yksityistierahaa nostetaan ja painotusta todella tehdään siihen nykyiseen infraan. Meillä ei ole varaa eikä tarvetta rakentaa uusia kiinteitä yhteyksiä esimerkiksi Ruotsiin tai Viroon. Tämä tosiaan todetaan myös yhteisessä pohjoismaisessa varautumisen liikennestrategiassa, joka julkistettiin viime viikolla. Siellä todettiin yhteisesti Pohjoismaiden kesken, että niihin ei ole varaa. Totean myöskin tästä Merenkurkun kiinteästä yhteydestä, että mehän puhumme Unescon maailmanperintökohteesta eli Merenkurkun saaristosta. Tuskinpa sinne mitään jättisiltaa olisi syytä rakentaa. Ainakaan turvallisuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden kannalta siinä ei ole mitään järkeä.

Ylipäätäänkin tässä selonteossa todetaan tietenkin se, että kun talouden ajat ovat niukkoja, meidän on pakko priorisoida, ja sitä priorisointia tässä on tehty. On aivan turha kuvitella, että meillä olisi varaa ylläpitää kaikkia teitä viimeisen päälle. Silloin kun se ei ole mahdollista, me nimenomaan painotamme niitä kaikkein tärkeimpiä. Tämä koskee myös sitä alempaa tieverkkoa. On aivan selvää, että niitä teitä, jotka liittyvät meidän teollisiin laitoksiimme maaseudulla ja haja-asutusalueilla tai esimerkiksi metsätalouteen ja metsäteollisuuteen, tietysti pitää priorisoida, mutta jotta tämä olisi edes mahdollista, meidän on karsittava kaikesta toisarvoisesta. Meidän on haettava tietenkin sotilaallisen

liikkuvuuden kolmen ja puolen miljardin hankkeille uutta rahoitusta. Meidän on mahdollista saada 50 prosenttiakin EU-rahoitusta, kun me toimimme viisaasti, kun me suunnittelemme ajoissa ja nimenomaan perustamme mielipiteemme ja hankkeemme faktoille. Tässä ei ole kyse ideologiasta. Suomella ei ole varaa lähteä satsaamaan, kuten edellinen hallitus halusi, sähköistämiseen tai ilmastopäästöjen vähentämiseen hinnalla millä hyvänsä. Ihmisillä täytyy olla varaa vaihtaa siihen vähäpäästöisempään autoon. Ihmisillä täytyy olla varaa ajella ympäri Suomea, tietenkin, arjessa ja kriiseissä. Valintoja on tehtävä, ja kaikki me tiedämme, että vuoteen 35 liittyviä ilmastotavoitteita ei saavuteta. Tämä on fakta.

Muutamia nostoja vielä näistä isoista summista, joita täällä on nostettu esiin: Eli korjausvelkahan on siis kasvanut parinkymmenen vuoden ajan, ja se malliesimerkki siitä, kuinka asian kanssa pitäisi toimia, oli se vuosi 24, ja näin pitäisi aina olla. Eli silloin kun me pystymme pistämään ylimääräistä satsausta ja ylimääräistä rahaa korjausvelan kurissa pitämiseen ja vähentämiseen, ollaan hyvällä tiellä, mutta tietenkin me kaipaamme tällaista johdonmukaista pitkäaikaista kehittämistä. Tämä hallitus on pistänyt ylimääräisen liikenneinfrapaketin, joka on todella merkittävä, 3,3 miljardia euroa. Jos vertaa aikaisemman hallituksen omaan pakettiin, se oli 700 miljoonaa teihin, ja meillä se on liki kaksi miljardia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Me puhumme isoista summista, ja tämän lisäksi meillä on tietenkin vuosittain perusväylänpidon ja yleisestikin noin parin miljardin liikennehankkeet.

Huoltovarmuudesta ja sotilaallisesta liikkuvuudesta vielä haluan muutaman sanan sanoa: Fossiilittomia ei voi varastoida. Se on syy, miksi myöskään Puolustusvoimat ei ole siirtymässä mihinkään vetyyn tai sähköön. Kun me puhumme meidän koko liikennejärjestelmästämme, niin on selvää, että meidän täytyy pitää huolta siitä, että kumipyörät liikkuvat ja myöskin meillä raiteet ovat kunnossa kaikissa olosuhteissa ja meillä on myöskin siihen varaa.

Investointiohjelmaan viitattiin täällä, että nyt olemme romuttaneet tämän hallituksen aikana jotakin, mitä viime hallitus sai aikaiseksi. No, tässä on kyllä tapahtunut itse asiassa päinvastoin. Viime hallitus ei saanut läpi vt 9:ää, vt 12:ta, vt 15:tä, vt 21:tä, vt 25:tä ja niin edespäin. Niistä on haaveiltu kymmeniä vuosia. Me pistimme nämä Väyläviraston tärkeimmät hankkeet eteenpäin. Tämä on erittäin tärkeää ymmärtää. Ei ole kyse mistään siitä, että me olemme pyyhkineet pöytää Väylän ammattilaisten tekemällä investointiohjelmalla, vaan päinvastoin. Se lista rupeaa olemaan tyhjä, ja teiden korjausvelka on se, johon meidän on satsattava.

Sotilaallinen liikkuvuus, huoltovarmuuden investoinnit — nämä ovat välttämättömiä, nämä eivät ole poliittisia. Toivon, että ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja siellä puolustusvaliokunnassa ja muuallakin tietenkin teettekin hyvää työtä ja painotatte näitä kaikkein kriittisimpiä sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita. Niistä ei voi luopua, niistä ei voi joustaa. Liikenneinfra kantaa tai se pettää kriiseissä, ja tietysti sen pitää kantaa aina myös arjessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä näyttää nyt olevan mielenkiintoa debattiin, joten käynnistämme sellaisen. Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.05 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää tässä puheenvuorossani liikenneministeri Rannetta. Olette tehnyt hyvää työtä ja

laajasti katsonut tätä kokonaisuutta. Haluan osoittaa kiitoksen myös liikennejaostollemme, jonka kanssa olemme jo etukäteen tätä käsitelleet hyvässä yhteisymmärryksessä.

Nostan esille maakuntalennot, jotka ovat kasvua ja elinvoimaa. Kävimme erittäin hyvän kuulemisen siitä, miten maassamme oli toimiva sisäinen palvelu, joka ajettiin sitten alas. Olemme ainoa Pohjoismaa, missä ei ole toimivaa, maan kattavaa sisäistä lentoliikennettä. Sellainen olisi mahdollista saada. Se vaatii vähän tahtoa, se vaatii vähän neuvottelua, se vaatii vähän yhteisymmärrystä.

Korjausvelasta olemme paljon puhuneet. Se on kansallisomaisuutemme, ja meidän pitää tehdä ainakin kahden vaalikauden yhteinen ohjelma, 300—400 miljoonaa per vuosi korjausvelan umpeen kuromiseksi.

Ja viimeisenä isot hankkeet — radat, kaupunkien raitiovaunuhankkeet, tiet, MAL-yhteistyö ja perusväylänpito. Tämän tasapainon pitää olla tulevaisuudessakin kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.06 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saramäki, Hyrkkö, Alanne, Paakkunainen, Sarvi, Frantsi-Lankia, Ruusunen, Helin, Karjalainen, Muurinen, Halkilahti, Huittinen, Järvinen, Kanerva, Kymäläinen, Mänttäri, yms. Nimiä keskustalaisten poliitikkojen päätöksestä kannattaa Turun tunnin junaa, josta keskusta jatkuvasti jaksaa muistuttaa. Nämä kyseiset henkilöt ja pitkä lista sen lisäksi ovat olleet päättämässä, että Turun tunnin junaan satsataan se määrä rahaa, mitä tämä hallitus on esittänyt — muistutuksena vain siitä, ketkä siellä sen päätöksen tekivät. [Joakim Strand: Ohhoh!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.07 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennusteiden mukaan Suomen perusväylänpidon korjausvelka kasvaa lähes kaksinkertaiseksi, kahdeksaan miljardiin euroon, vuoteen 2037 mennessä. Alempiasteinen tieverkko on vaarassa rapautua, ja riskinä on, että kunto heikkenee nykyisestä 10 000 kilometristä 30 000 kilometriin. Tämä ei ole vain liikenneongelma, vaan myös kysymys kansallisesta turvallisuudesta ja huoltovarmuudesta. Hallituksen malli on lyhytjänteinen. Rahoitusta ei nosteta merkittävästi ennen vuotta 2030, vaikka vuosina 26—29 verkko pääsee rapautumaan. Koko maan toimivuus, alueiden elinvoima ja kriisivalmius ovat tällöin vaarassa. Miten hallitus aikoo varmistaa, että tieverkko pysyy kunnossa jo vuosina 2026—2029 eikä kriittinen infrastruktuuri rapaudu hallitsemattomasti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.08 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itä-Suomen maakunnat, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo antoivat lausunnon myös tästä suunnitelmasta, ja itäiseen Suomeen kuuluu näiden lisäksi Kymenlaakso. Tästä lausunnosta käy hyvin ilmi, että suunnitelmassa ei ole tunnistettu muuttunutta logistista toimintaympäristöä eikä muuttuneita kuljetusvirtoja. Itäisen Suomen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita ei myöskään näy suunnitelman tavoitteissa eikä toimenpiteissä.

Itäinen Suomi muodostaa laajan, harvaan asutun, harvan pääväyläverkon ja pitkien etäisyyksien sekä vesistöjen pirstoman aluekokonaisuuden. Alueen liikennejärjestelmä palvelee samanaikaisesti maakuntaliittojen lausunnossa todetulla tavalla asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden liikkumista, työssäkäyntiä ja palvelujen saatavuutta, raaka-aineisiin ja luonnonvaroihin perustuvaa vientiteollisuutta, mukaan lukien matkailu, henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta sekä huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden edellyttämiä yhteyksiä sekä rajaturvallisuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Nämä maakuntaliittojen lausunnon mukaan jäävät suunnitelmassa itäisen Suomen osalta aivan liian vähälle huomiolle. [Jaana Strandman: Savon rata 41 miljoonaa!] — Luin vain maakuntaliittojen lausunnon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.09 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen liikennepolitiikan keskeinen ongelma on, että se ei vastaa alkuunkaan riittävällä tavalla tarpeeseen vähentää liikenteen päästöjä. Liikenteen päästöt ovat kääntyneet kasvuun, vaikka ilmastokriisin torjumiseksi meidän pitäisi tehdä määrätietoisia toimia niiden vähentämiseksi. Päästöjen vähentäminen edellyttää nopeaa etenemistä liikenteen sähköistämisessä, raideliikenteen lisäämisessä sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämisessä. Valitettavasti hallituksen politiikka vie näiltä osin väärään suuntaan.

Iranin kriisi osoittaa, että fossiiliriippuvuus on ongelma paitsi ilmaston myös Suomen talouden ja energiaomavaraisuuden kannalta. Johtopäätöksen tulisi olla mahdollisimman nopea fossiilisista irtautuminen, ei niihin takertuminen, kuten Orpon hallitus tekee. [Juha Mäenpää: Ideologiahan tuokin on!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

17.10 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvien yhteyksien avulla koko Suomi pidetään elinvoimaisena ja mahdollistetaan sujuva työ- ja vapaa-ajan liikenne kaikille. Liikennejärjestelmän jatkuvalla kehittämisellä on myös tiivis yhteys ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Suomen kokoisessa maassa liikenteellä on valtava merkitys ilmastonmuutoksen torjunnan onnistumisessa tai epäonnistumisessa. On selvää, että ilmastonmuutoksen hillitsemisen välttämättömän aikataulun takia täytyisi ensin tehdä nopeat ja vaikuttavat toimet, mutta Orpon hallitus on tehnyt juuri päinvastoin. Jakeluvelvoitteen heikennys ja veromuutokset ovat lisänneet liikenteen ilmastopäästöjä. Tämän suunnitelman keskiössä on sotilaallinen liikkuvuus. Se on ymmärrettävää ja kertoo paljon ajasta, jossa nyt elämme, mutta liikenteen isoa kuvaa ja ilmastotoimia ei saa silti unohtaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

17.11 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Tack för en balanserad och omfattande redogörelse som innehåller många goda element. Jag vill ändå lyfta upp behovet av det lägre vägnätet när det gäller vår skogsindustri, när det gäller vår lantbruksproduktion, och det är också så när det gäller våra huvudleder. Det kommer

ingenting ut till huvudlederna om vi inte har ett fungerande lägre vägnät som matar ut. De här bitarna gäller såväl flygtrafik som järnvägstrafik också.

Sedan vill jag ännu lyfta upp Kvarkenförbindelsen som en viktig bit. I SFP vill vi gärna också tänka lite ytterom boxen, och vi håller fast vid det.

Arvoisa puhemies! Alempi tieverkko on pidettävä siinä kunnossa, että se tukee sekä maaseudun elinkeinoja että koko metsä- ja elintarvikesektorin arvoketjua ja myös huoltovarmuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.12 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oulun seutu kasvaa tulevaisuudessa. Siksi väyläverkon kokonaisvaltainen kehittäminen tukee koko Suomen kilpailukykyä. Tämä liikennejärjestelmäsuunnitelma antaa siihen pitkän aikavälin rungon, mutta meidän on huolehdittava, että sen toimeenpanossa pohjoisen tarpeet näkyvät selkeästi: vahvempi liikenneturvallisuus, kunnossa oleva tieverkko ja toimivat yhteydet länteen ja pohjoiseen.

Tulevaisuuden liikenneverkkojen tulee mahdollistaa myös liittolaisten joukkojen ja kaluston siirtyminen Suomen alueelle. Pohjoisen yhteydet ovat myös tärkeä portti länteen.

Turvallinen, toimiva ja kestävä liikenne on koko Suomen projekti, mutta se alkaa alueellisista teoista ja ei toteudu ilman pohjoista Suomea. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.13 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väylävirasto vastaa verkon kehittämisestä ja kunnossapidosta valtakunnallisesti, kun taas alueelliset toimijat huolehtivat liikennejärjestelmän käytännön toimivuudesta ja turvallisuudesta. Perusväylänpidolla varmistetaan, että olemassa oleva infrastruktuuri pysyy käyttökelpoisena. Tehtävänkuvaan kuuluvat esimerkiksi talvihoito, korjaukset ja pienet parannushankkeet, jotka voidaan toteuttaa nopeasti ja joilla on suuri paikallinen merkitys.

Keskeinen haaste on pitkään kasvanut korjausvelka, joka oli vuonna 25 noin 4,2 miljardia. Suuri osuus siitä kohdistuu tieverkkoon. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen vaatii merkittäviä panostuksia, kuten tuhansien kilometrien vuosittaisia päällystystöitä, mihin tämä hallitus onkin panostanut huomattavasti. Kiitos siitä kuuluu teille, arvoisa ministeri Ranne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.14 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laakso käytti puheenvuoron ja kertoi, että tämä hallitus on pistänyt ”moninkertaisesti enemmän” teitä kuntoon kuin edellinen hallitus. Eihän se pidä pätkääkään paikkaansa. Perusväylänpidon rahoitus oli Marinin hallituksella 5,6 miljardia, ja laskin ensi vuoden rahoituksen kanssa, että noin 5,8 on tämän hallituksen aikaansaannos. Kehittämisinvestoinnit: Marin 2,1, ja tällä hetkellä te olette laittaneet 1,5. Tietysti yksi vuosi uupuu, ja menette varmaan pikkuisen ohi.

No, sitten investoinnit Itä-Suomeen. Kauheita väitteitä siitä, mutta totuus on, että edellinen hallitus laittoi pitkälti yli 400 miljoonaa Etelä-Karjalaan, Pohjois-Karjalaan, Etelä-Savoon ja Pohjois-Savoon. Tämä hallitus on laittanut 382 miljoonaa — ”moninkertaisesti”. Tietysti toivotaan, että nyt sitten budjettiriihessä tulee sitä rahaa tänne Itä-Suomeen, ja varmaan ministeri lupaa tässä nyt sitten, kun kuulee nämä luvut, että hoidetaan nyt se Itä-Suomen rahoitus [Puhemies koputtaa] muutamien hankkeitten ja erityisesti Karjalan radan osalta kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.16 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksityistiet ovat tärkeä osa Suomen elinkeinotoimintaa ja huoltovarmuutta. Vuoden 2021 Liikenne 12 -suunnitelmassa sovittiin yksityisteiden rahoitustason nostamisesta 25 miljoonaan euroon vuodessa ottamalla huomioon muun muassa metsäteollisuuden erityistarpeet. Tämä hallitus on kuitenkin päättänyt leikata määrärahoituksen kolmannekseen siitä tasosta, eikä korotusta ole ainakaan tähän mennessä kuulunut. Ehkä tänään kuulemme, että korotus yksityistieavustuksiin on tulossa.

Tämä hallituksen leikkaus on siirtänyt valtavasti painetta kunnille, että kuntien pitäisi tukea yksityisteiden kunnossapitoa nykyistä enemmän. Kuten tiedämme, erittäin suurella osalla Suomen kunnista ei ole varaa, mahdollisuutta tukea yksityisteitä nykyistä enempää. Tämä on erittäin eriarvoistavaa kehitystä suomalaisille tienkäyttäjille, haja-asutusalueilla toimiville ja asuville ihmisille. [Puhemies koputtaa] Riippuen asuinkunnasta tien kustannukset voivat nousta erittäin dramaattisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

17.17 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että keskeiset tieliikennehankkeet ovat tärkeitä, mutta hämmentävää kyllä tässä keskustelussa ja ryhmäpuheenvuoroissa on, että oikeastaan mitään muuta liikennehanketta ei nähty tärkeänä. Lähes kaikki muu sivuutettiin, etenkin hallituspuolueiden toimesta.

Samaan aikaan on aivan selvää, että talous ei toimi vain raskaan liikenteen varassa. Niin palvelualat, Suomen talouden kannalta elintärkeät sellaiset, kuin esimerkiksi tietointensiiviset alat, monet Suomen johtavista yrityksistä, ovat täysin riippuvaisia toimivasta joukkoliikenteestä, samoin sairaalat, koulut ja niin edelleen.

Kuvaavaa on, että ministeri Ranne sanoi suoraan, että ilmastotavoitteet eivät ole hallituksen prioriteetti. Tämä lisää suomalaisten kustannuksia ja riippuvuutta tuontipolttoaineista sekä sivuuttaa ilmastokriisin. Samoin sivuutettiin monien suomalaisten, etenkin keski- ja pienituloisten, huoli siitä, että joukkoliikenteen lipunhinnat uhkaavat karata käsistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.18 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohikoski äsken nosti esiin liikenneköyhyyden, ja kyllä se on niin, että tämän autoilevan hallituksen syyttäminen liikenneköyhyydestä on järjen köyhyyttä. Minun mielestäni nyt on saanut ajaa ja huristella, ja pikkuisen on tuo polttoainekin ollut halvempaa.

Se, mikä meillä on vielä iso ongelma tässä maassa — edustaja Heinonen sen otti esiin — , on se, että täällä on ilmastohörhöilyn jonkinlaisella ihmeellisellä ratkaisulla fanitettu junia, ja meidän teollisuus kärsii siitä, että meidän lentäminen on täällä maassa jotenkin ajettu alas. Minusta tuntuu, että siinä ovat Finnair ja Finavia, molemmat, olleet tässä kompuksessa mukana. Ihan ideologisista syistä on yksityisten lentotoimijoiden, yritysten investointihalukkuutta jarrutettu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.19 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa ovat tärkeitä, kun alueita mietitään. Toinen asia on se, että ne ovat saavutettavia, ja sitten se, että synnytetään osaamiskeskittymiä. Jos nämä kaksi asiaa ovat kunnossa, niin alueet kyllä kohtuullisen hyvin pärjäävät, kun nämä ovat niitä ydinkysymyksiä, ja me ollaan ydinkysymysten äärellä, kun keskustellaan tästä saavutettavuudesta.

Arvoisa puhemies! Katsoin tästä perusväylänpidon rahoitusta Väyläviraston tilastojen mukaan. Kun katsotaan vuodesta 2020 eteenpäin tähän vuoteen nähden, niin nämä luvut kertovat, että siellä ovat nämä tiet ja radat ja vesiväylät ja liikenteenohjaus noin puolitoista miljardia, 1,48 oli vuonna 2020. Tälle vuodelle arvioidaan, että se on 1,43. Tässä viime vuonna ja edellisvuonna se oli noin 1,5 ja 1,6 miljardia. Eli nämä suuruusluokat ovat täällä puolentoista miljardin luokkaa koko ajan. Kysymys kuuluu, että tässä ei ole tapahtunut mitään isoa hyppäystä näitten lukujen perusteella, [Puhemies koputtaa] ja siitä haastaisin tässä nyt, kun tulevaisuuden kehittämisvuodet näyttävät vielä pienempiä lukuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.21 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tuo ennakoitavuutta liikennepolitiikkaan yli vaalikausien ja varmistaa, että Suomi pysyy saavutettavana, kilpailukykyisenä ja turvallisena. Suunnitelman ytimessä on tasapaino. Pidämme huolta olemassa olevasta väyläverkosta, huolehdimme korjausvelasta ja kohdennamme investoinnit sinne, missä ne tuottavat eniten hyötyä ihmisille ja elinkeinoelämälle. Tämä tarkoittaa sujuvampaa arkea, toimivampia kuljetusketjuja ja parempia yhteyksiä niin kasvukeskuksissa kuin harvaan asutuilla alueilla.

Samalla edistämme siirtymää kohti kestävämpää liikennettä. Panostukset raideliikenteeseen, joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentämiseen eivät ole vain ilmastotekoja vaan myös investointeja tulevaisuuden kilpailukykyyn.

Tämä selonteko on askel kohti toimivampaa, turvallisempaa ja kestävämpää liikennejärjestelmää. Pitkäjänteiset päätökset vahvistavat koko Suomen elinvoimaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerille pari tosiasiaa. Kun te puhuitte romuttamisista, että niitä on tehty joskus aikaisemmin, niin kyllä te romutitte maaseudun langattomat tietoliikenneyhteydet. Koko suurella maaseutualueella eivät puhelimet toimi tänä päivänä, kun 3G-verkko lopetettiin.

Suurin osa kotikuntanikin alueesta on aluetta, jossa ei kännykällä tee juuri mitään, kun ei siellä kuule mitään. 3G-verkko kun lähti, niin sieltä loppuivat myös nettiyhteydet, langattomat nettiyhteydet eivät toimi enää. Jos te puhutte siitä, onko romutettu, niin se on fakta, ja suurimmalla osalla alueista. Ja on myös ikävä kyllä tapauksia, joissa aluehälytyskeskukseen ei ole puheluyhteyttä saatu. En ole varma, menehtyikö se ihminen siihen valitettavaan sairastapaukseen. En ole siitä voinut ottaa selvää, kun se on luottamuksellista tietoa. Te puhutte täällä noin kirkkain silmin tosiasioina sellaisia asioita, jotka eivät pidä paikkaansa.

Toinen asia, mikä harmittaa suunnattomasti tässä politiikassa, on se, että kun hallitus pistää valtavan hankkeen liikkeelle ja sitten MAL-sopimuksilla otetaan maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen tietty pala siitä liikennerahasta ja sitten se loppu on jotain isoa hanketta, niin neljän vuoden rahat ovat aina menneet, jolloin joku Pohjois-Karjala jää taas kerran ilman. [Puhemies koputtaa] Jos te jotain haluatte korjata, niin koettakaa nyt siellä riihessä saada esimerkiksi Karjalan radan rahat, kun ne luvattiin ihan teidän hallitusohjelmassannekin. [Puhemies koputtaa] Jos te nyt jotain kerrotte, niin olkaa hyvä, näihin pyydän vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

17.23 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenneverkossa on kyse suomalaisten arjesta. Kyse on siitä, miten lapset kulkevat turvallisesti kouluun ja aikuiset työpaikoille, ja siitä, pääsevätkö yritysten tavaraliikenne ajamaan kohteisiinsa ja maitotilallisen maitoautot meijerille, jotta meillä olisi aamupalajogurttia kaupasta ostettavana.

Suomessa välimatkat ovat pitkät, ja monilla alueilla toimivaa joukkoliikennettä ei yksinkertaisesti ole. Siksi toimiva tieverkosto ei ole mikään ylellisyys, vaan tarvitsemme sitä siksi, että suomalainen arki pyörii. Se on välttämättömyys.

Me kaikki tiedämme, että suomalaiset tiet on jo vuosia jätetty rappeutumaan ja ovat monin paikoin järkyttävässä kunnossa. Korjausvelka on kasvanut pitkän ajan kuluessa. Viime kaudella, kun Marin ja Saarikko olivat vallassa, tuntui, että rahaa käytettiin enemmän vihreän siirtymän nimissä vain joukkoliikenteeseen ja sähköautoihin. Tällä kaudella perussuomalaisen ministerin Lulu Ranteen johdolla on nyt urakalla laitettu teitä kuntoon. Lämmin kiitos ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.25 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan liikennejärjestelmästä ja investoinneista, niin alkuun haluan sanoa kiitokset ja hyvänä nähdä sen puolen, että Pohjois-Savon valtatielle 5, vt 5:lle, investointi Leppävirta—Kuopio vihdoinkin toteutuu. Se on hieno juttu. Mutta huonoa on se, että muuhun ei sitten rahaa olekaan, elikkä Pohjois-Savo jää aika paljon vaille muusta investointitarpeesta. Elikkä riittämättömän rahoituksen vuoksi korjausvelka jatkaa yhä kasvuaan, ja erityisesti tämä näkyy alemmassa tieverkossa ja siellä Pohjois-Savossa hyvinkin pitkälti.

No, raideliikenteen osalta kapasiteetti muodostaa merkittävän pullonkaulan teollisuudelle ja myös henkilöliikenteelle pääradalla, Savon radalla ja Karjalan radalla.

Sitten kun puhutaan rataliikenteestä, niin kyllä täytyy taas tuoda esiin se poikittaisliikenteen onnettomuus, sillä lailla onnettomuus, että sinne ei mitään investointia ole tulossa, ja tätä Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-ratavälin sähköistämissuunnitelmaa ei vieläkään kuulu. Voisi sanoa, että ei näy vieläkään valoa ratatunnelin päässä, valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.26 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Liikennejärjestelmäsuunnitelma määrittää pitkälle, miten arki maassamme toimii ja miten saavutettavuus, elinvoima ja turvallisuus toteutuvat pitkien etäisyyksien maassamme. Suomen eri alueiden yritystoiminta, teollisuus, matkailu, maa- ja metsätalous ja palvelut tarvitsevat toimivia ja ennakoitavia yhteyksiä. Kuljetuskustannukset, tieverkon kunto ja yhteyksien jatkuvuus heijastavat suoraan kilpailukykyyn ja työvoiman saatavuuteen.

Nykyhallitus on tehnyt merkittävät pääteiden ja -ratojen parannukset. Seuraavaksi tulee korostaa alemman tieverkon merkitystä. Suuri osa tavara- ja palveluliikenteestä syntyy haja-asutusalueilla, ja alueiden elinvoima perustuu siihen, että liikkuminen ja kuljetukset toimivat vuoden ympäri. Myös monipaikkainen asuminen ja vapaa-ajan asutus lisäävät tämän verkon käyttöä.

Liikennejärjestelmän kehittäminen on osa koko maan tasapainoista kehitystä ja kokonaisturvallisuutta. Yhteyksien toimintavarmuus, saavutettavuus ja asutuksen säilyminen koko maassa vahvistavat huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä.

Erityisen ilahtunut olen liikenneturvallisuuteen panostamisesta niin nuorten kuljettajien kuin taksienkin osalta. Kiitos, ministeri Ranne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.27 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan ne huolet, jotka täällä on nostettu esiin perusväylänpitoon liittyen ja tähän kasvavaan korjausvelkaan liittyen. Se on todella yhteinen huoli, ja on tietysti hyvä ja välttämätöntä, että tässä 12-vuotissuunnitelmassa on nyt yhdessä päätetty, että sinne pitää löytyä lisää rahoitusta. Toki se jää sitten tulevien hallitusten huoleksi ratkaista.

Jaan myös edustaja Viljasen esiin nostaman huolen yksityisteihin liittyen. Se on elinkeinoelämämmekin kannalta täysin välttämätöntä, että myös yksityistiet pidetään kunnossa.

Kyllä myös se näkymä kehittämishankkeiden osalta on haastava, etenkin kun otamme huomioon sen, että hyvin merkittävä osa tuosta rahoituksesta on jo sidottu. Eli kun katsomme, mikä osa siellä näköpiirissä olevan rahoituksen osalta on vielä niin sanottua sitomatonta rahoitusta, niin toivoisin kyllä, että meillä olisi mahdollisuus ratkaista niitä pullonkauloja, joita meillä edelleen on merkittävästi eri puolilla Suomea. Nostan omalta kotiseudultani esimerkiksi valtatiet 8 ja 2.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Bergbom, ja sitten palaamme puhujalistalle. — Olkaa hyvä.

17.28 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Vihreät sekä vasemmistoliitto olivat keskustelussa huolissaan siitä, että hallitus on nyt unohtanut jollakin tavalla ilmastokriisin. Kamalia päätöksiä on tehty, kun päästöjä on lisätty muun muassa jakeluvelvoitetta alentamalla, sitä uraa alentamalla, ja polttoaineveroakin on alennettu. Toden totta tämän hallituksen liikennepolitiikka, mitä tulee suomalaisiin autoilijoihin, on kovin erinäköinen kuin edeltävän punavihreän hallituksen, jota SDP ja keskusta pyörittivät. Silloinhan polttoaineveroa korotettiin, siis suomalaisten autoilijoiden kustannuksia korotettiin päätösperäisesti. Näin tehtiin myös jakeluvelvoitteen osalta. He virittivät muun muassa sellaisen pommin tälle hallitukselle, että jos me oltaisi jatkettu sillä lailla, jonka he säätivät, niin heti vuodesta 2024 alkaen polttoaineiden pumppuhinta olisi voinut nousta useilla kymmenillä senteillä. Eli tällaisia pommeja he virittävät, mutta sitten he tulevat tänne arvostelemaan, että kun me nostetaan päästöjä. Tosiasiassa tämän hallituksen päätöksillä on vaikutettu siihen, että polttoaineen hinta ei ole karannut käsistä sillä tavalla kuin se karkaisi teidän linjallanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.29 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä Liikenne 12 -suunnitelmassa huomioidaan niin tieverkon kuin raide-, lento- ja vesiliikenteenkin tarpeet tuleville vuosille. Ensisijaista kaikessa liikennettä koskevassa päätöksenteossa on turvallisuus ja saavutettavuus.

Keski-Suomessa valtatie 4:n lisäksi raideliikenne on Jyväskylän saavutettavuudelle ja teollisuudelle äärimmäisen tärkeää. Tällä hetkellä tärkein ratayhteys on Tampere—Jyväskylä-rata, mutta se ei välttämättä pitkän päälle ole nopein ja kannattavin yhteys. Olen jättänyt eduskunnalle toimenpidealoitteen koskien uutta suoraa raideyhteyttä Helsingistä Lahden ja Jyväskylän kautta Ouluun. Se voitaisiin rakentaa esimerkiksi siinä vaiheessa, kun Suomen rataverkkoa joka tapauksessa uudistetaan eurooppalaisen raideleveyden mukaiseksi.

Selonteon mukaan valtio laatii raideleveyden muutossuunnitelman vielä tällä kaudella. Ehdotukseni olisi hyvä huomioida siinä. Nyt jo on suunnitelmana rakentaa eurooppalaisten standardien mukainen raideyhteys Ruotsin Haaparannasta Ouluun. Oulun ja Helsingin välillä lyhin ja paras yhteysväli kulkisi nykyisen Tampereen sijaan Jyväskylän kautta. Uutta rataa voitaisiin rakentaa ilman, että liikenne nykyisellä pääradalla häiriintyisi.

Tampere on jo ruuhkautunut ja muodostunut koko maan raideliikenteen pullonkaulaksi, koska sen kapasiteetti on alkanut junaliikenteen kasvun myötä ylittyä ja useat Tampereelta lähtevät rataosuudet ovat yksiraiteisia. Lisäksi on äärimmäisen vaarallista, että tällä hetkellä Tampere on käytännössä ainoa piste, jonka kautta kaikki raideliikenne eri puolille Suomea kulkee — helppo kohde viholliselle, jos haluaa pysäyttää Suomen junaliikenteen ja tuhota huoltovarmuuden. Tähän toivon kiinnitettävän erityistä huomiota tulevaisuudessa.

Toinen merkittävä puute Suomessa on itä—länsi-suuntaisten yhteyksien puute. Raideleveysselvityksessä tullaan huomioimaan yhteystarpeet tärkeisiin satamiin. Pori—Parkano—Haapamäki-radan kunnostaminen voisi olla yksi ratkaisu Porin sataman saavutettavuuden tehostamiselle. Poikkirata jatkuisi ja loisi kaivatun kehäradan halki

Suomen. Haapamäeltä se jatkuisi Jyväskylään ja sieltä edelleen Pieksämäen ja Savonlinnan kautta itärajalle Parikkalaan. Iso osa näistä raideosuuksista on jo nyt käytössä.

Arvoisa puhemies! Tarpeita olisi enemmän kuin resursseja. Tämä on valitettava tosiasia. Liikenneverkko on kuitenkin välttämättömyys kaikille yhteiskunnan osa-alueille, siksi korjausvelan purkamiseen on nyt panostettu, ja toivottavasti tätä jatketaan myös seuraavilla hallituskokoonpanoilla.

Lisäksi Suomen kannattaa ehdottomasti ottaa EU:sta ja Natosta irti kaikki rahoitus, jota niiden kautta on haettavissa. Suomi on joutunut maksamaan EU:lle niin paljon kaikesta mahdollisesta, että olisi oikeus ja kohtuus saada sieltä jotain välillä kotiinkin päin, varsinkin kun pidämme täällä pystyssä ja kunnossa EU:n ja Naton itärajaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.34 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen liikennejärjestelmä on osa koko maan turvallisuutta, huoltovarmuutta ja elinvoimaa. Nyt käsiteltävänä olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman lähtökohtana on turvata liikenteen toimivuus, turvallisuus ja kestävyys kaikissa olosuhteissa. Se piirtää selkeän kuvan liikennejärjestelmästämme tästä päivästä kymmeneksi vuodeksi eteenpäin.

Kyseessä ei ole mikä tahansa selonteko. Meille pohjoisessa Suomessa nämä kysymykset ovat aivan keskiössä. Ne ratkaisevat sen, kuinka saumattomasti arki pohjoisen Suomen pitkien välimatkojen kanssa toimii. Pohjoisen kasvun, teollisuuden, investointien ja Nato-jäsenyyden tuomien liikkumistarpeiden vuoksi tie- ja rataverkoston kunto ei ole meille pelkästään liikkumisen edellytys, vaan se on myös Suomen kokonaisturvallisuutta ja sen tärkeä osa.

Arvoisa puhemies! Liikenneturvallisuus on noussut myönteisesti esiin. Selonteko korostaa turvallisuusajattelun vahvistamista ja toimenpiteitä, joilla ehkäistään ihmisen virheistä johtuvia onnettomuuksia. Juuri näitä ratkaisuja tarvitsemme: keskikaiteita valtateille, parempia talvihoitoluokkia ja suojateiden turvallisuutta taajamissa. Turvallisuus ei ole yksittäinen toimi vaan kerros, jossa tienpitäjä, autoilija, rakenteet ja valvonta tukevat toisiaan. Liikenneturvallisuus on yksi merkittävimpiä arjen turvallisuutemme rakentajia.

Tämä selonteko muistuttaa meitä myös siitä, että tiestön korjausvelka on kasvanut ja erityisesti taajaman ulkopuolella olevat tiet ovat heikossa kunnossa. Osa niistä on juuri meille tutumpia teitä, joilla pohjoisen arki, yritykset ja työmatkaliikenne pyörivät. Siksi näiden kunto on otettava vakavasti. Teollisuuden investoinnit, matkailu ja puolustukselliset tarpeet eivät toteudu ilman kunnossa olevia tieverkkoja ja saumattomia raideyhteyksiä.

Arvoisa puhemies! Oulun seutu kasvaa tulevaisuudessa. Siksi väyläverkon kokonaisvaltainen kehittäminen tukee koko Suomen kilpailukykyä. Tämä liikennejärjestelmäsuunnitelma antaa siihen pitkän aikavälin rungon, mutta meidän on huolehdittava, että sen toimeenpanossa pohjoisen tarpeet näkyvät selkeästi: vahvempi liikenneturvallisuus, kunnossa oleva tieverkko ja toimivat yhteydet länteen ja pohjoiseen. Tulevaisuuden liikenneverkkojen tulee mahdollistaa myös liittolaisten joukkojen ja kaluston siirtyminen Suomen alueelle. Pohjoisen yhteydet ovat myös tärkeä portti länteen.

Turvallinen, toimiva ja kestävä liikenne on koko Suomen projekti, mutta se alkaa alueellisista teoista ja ei toteudu ilman pohjoista Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.38 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi kiitos valtioneuvostolle selonteosta valtakunnallisesta 12-vuotisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Suomen valtion väyläverkosto koostuu laajasta maantie-, rata- ja vesiväyläkokonaisuudesta, jonka toimivuus on keskeistä sekä arjen liikkumiselle että koko yhteiskunnan toiminnalle. Keskeinen haaste on pitkään kasvanut korjausvelka, joka oli vuonna 2025 noin 4,2 miljardia ja josta suuri osuus kohdistuu tieverkkoon. Korjausvelan kasvun pysäyttäminen vaatii merkittäviä panostuksia, kuten tuhansien kilometrien vuosittaisia päällystystöitä, mihin tämä hallitus onkin panostanut huomattavasti. Kiitos, ministeri Ranne, tämän mahdollistamisesta.

Perusväylänpitoon kohdistuva lisärahoitus vahvistaa erityisesti keskivilkkaita ja vähemmän liikennöityjä tieosuuksia sekä kriittisiä rataosuuksia. Lisäksi tehdään kehittämishankkeita, joilla parannetaan väyläverkon palvelutasoa pitkälle tulevaisuuteen, jopa kymmeniksi vuosiksi eteenpäin. Näiden hankkeiden priorisointia ohjaavat myös EU:n laajuisen TEN-T-liikenneverkon vaatimukset.

Liikennejärjestelmällä on myös keskeinen rooli huoltovarmuudessa ja maanpuolustuksessa. Suomen asema EU:n ulkorajavaltiona ja Naton etulinjassa korostaa sotilaallisen liikkuvuuden merkitystä. Tätä kehitetään muun muassa parantamalla siltojen kantavuutta, rataverkon yhteensopivuutta, keskeisiä kuljetusreittejä sekä satamien ja lentopaikkojen valmiuksia. Lisäksi varmistetaan varalaskupaikkojen ja logistiikan toimivuus. Kehittämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä sekä kansallisesti että Pohjoismaiden kesken.

Näillä toimilla puolustuskykymme ja kokonaisturvallisuutemme paranee. Sotilaallisen liikkuvuuden kehittäminen mahdollistaa joukkojen ja kaluston nopean siirtämisen, mikä on erityisen tärkeää Suomen geopoliittisen sijainnin vuoksi. Tähän liittyy olennaisesti mahdollisen sotilaallisen liikkuvuuden EU-rahoitus, mikä Suomen tulisi pyrkiä hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti. Toimiva infrastruktuuri varmistaa, että kriisitilanteissa tavarat, energia ja elintarvikkeet liikkuvat koko maassa ilman katkoksia. Tällä on suuri merkitys huoltovarmuudelle.

Alueellinen tasa-arvo vahvistuu. Nimittäin panostukset myös harvemmin liikennöityihin alueisiin tukevat elinvoimaa koko maassa, eivät vain kasvukeskuksissa. Taloudellinen kilpailukykymme paranee, koska toimiva väyläverkko nopeuttaa tavara- ja henkilökuljetuksia. Se alentaa yritysten kustannuksia ja tukee vientiä. Erityisesti alempiasteisen tieverkon parantaminen hyödyttää metsäteollisuutta. Liikenneturvallisuus lisääntyy, sillä korjaukset ja pienet parannushankkeet vähentävät onnettomuuksia. Tämä säästää sekä ihmishenkiä että yhteiskunnan kustannuksia.

On muistettava, että ennakoiva kunnossapito ja oikea-aikaiset investoinnit ovat aina edullisempi vaihtoehto kuin rappeutuneen infrastruktuurin korjaaminen vasta silloin, kun on pakko. Tällä saavutamme pitkän aikavälin säästöjä.

Kaiken kaikkiaan ohjelmalla vaikutetaan liikenneverkoston toimivuuteen, tuetaan talouskasvua ja varmistetaan Suomen turvallisuutta muuttuvassa toimintaympäristössä. Kiitos ministeri Ranteelle erinomaisesta työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.42 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 26—37. Kyseinen suunnitelma on erityisesti kuljetus- ja logistiikka-alalle tärkeä. Meidän on Suomessa huomioitava se, että maantiekuljetukset ovat keskeisin osa kuljetusjärjestelmäämme, sillä noin 90 prosenttia tavarasta kuljetetaan kuorma-autoilla. Vaikka osa tästäkin salista pitää polttoaineiden hinnasta keskustelua lähinnä jonkinlaisena bensapopulismina ja toinen osa taas haluaa aivan johdonmukaisesti nostaa polttoaineiden hintoja Suomessa, on kysymyksessä laajempi kysymys kuin se, mitä polttoaine nyt sattuu juuri yksittäiselle ihmiselle huoltoasemalla maksamaan. Polttoaineiden hinnoilla on nimittäin keskeinen merkitys kuljettamisen hinnalle ja siten luonnollisesti myös tuotteiden hinnoille kaupassa.

Pidän siis nurinkurisena sitä, että juuri sellaiset puolueet, jotka ovat tässä salissa aina kovin huolissaan kansalaisten rahojen riittävyydestä perustarpeisiin, ovat samanaikaisesti valmiita ilmastotoimien nimissä kurittamaan paitsi tavallista autoilijaa myös jokaista kaupassakävijää korkeampien hintojen muodossa. Ilmeisesti heikommassa asemassa olevien etu loppuu siihen, mistä ilmastoposeeraus alkaa. Tämä on käynyt selväksi.

Arvoisa puhemies! Toivomuksenani on, että seuraavatkin hallitukset jatkaisivat tämän hallituksen viitoittamalla, autoilijaystävällisemmällä politiikan linjalla. Esimerkiksi polttoaineen hintojen nousupaineita on hillitty ja teitä on kunnostettu runsaasti. Suomen tiestöä on syytä pitää kunnossa jo aivan kilpailukyvyn ja elinvoimankin säilyttämiseksi. Se on lukuisien toimialojen työpaikka. Hyväkuntoinen tiestö mahdollistaa myös maaseutumaisen asumisen, ja myös pienemmistä teistä tulee pitää hyvää huolta. SKAL pitää hyvänä sitä, että osana investointiohjelmaa korjausvelan purkamiseen on osoitettu tällä hallituskaudella hyvin rahoitusta, vaikka onkin samalla huolissaan erityisesti tulevien vuosien rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitkien välimatkojen maa, jossa autoilu on monelle nykyaikaisessa ympäristössä välttämättömyys. Sähköautoilu on vielä monen kansalaisen saavuttamattomissa jo autojen hintojenkin vuoksi. Tällä hetkellä myös polttomoottoriautoilu on aika kallista huvia, kun litrahinnat heittelevät kahden euron tietämillä. Tähän syynä on luonnollisesti se, mitä Iranissa on meneillään. On kuitenkin selvää, että myös omilla toimillamme on vaikutusta siihen, mitä autoilu tulevaisuudessa maksaa. Toivon, että Suomesta löytyisi laajemmallakin rintamalla autoilijamyönteistä ajattelua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.45 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on tässä erittäin hyvä käsitellä tätä yhteistä selontekoa, joka on meillä käsittelyssä. Voi sanoa, että kun tällainen 12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tehdään, se on hyvä asia, koska tämä on ylivaalikautista työtä. Sen takia tällainen asia on tärkeä. Hyvä, että se syntyi viime kaudella. Nyt sitä pitäisi jalostaa ja viedä eteenpäin.

Mehän korjaamme tässä liikennejärjestelmässä vähän myös vanhoja virheitä. Jos pitäisi puhtaalta pöydältä piirtää Suomen tiestö ja rataverkosto, niin ne eivät varmaan olisi tämmöisiä kuin ne tänä päivänä ovat. Me joudutaan niitä asioita tässä varmasti korjaamaan, ja se vaikuttaa tähän meidän tilanteeseen. Kun me ollaan maantieteellisesti iso maa, pieni kansa ja harvaan asuttu, niin tämä tekee meille aika isoja haasteita kaiken kaikkiaan.

Arvoisa puhemies! Täällä paljon puhutaan näistä erilaisista hankkeista. Minä nostan nyt yhden hankkeen ihan keskiöön tässä sen takia, että kyllä päärata Suomessa on tämmöinen elinvoimarata ja sen ylläpito on tässä tärkeätä. Meidän pitäisi pystyä viemään Helsingin, Tampereen, Seinäjoen ja sieltä Pohjanmaan kautta Ouluun ja Tornioon asti tätä päärataa. Sen vaikutuspiirissä asuu noin 70 prosenttia suomalaisista, ja 75 prosenttia viennistä on pääradalla kulkevaa. Siinä mielessä näin voidaan sanoa. On isoja liikennemääriä: puhutaan, että Helsinki—Tampere-välillä on kuusi miljoonaa matkustajaa ja Tampere—Seinäjoki-välillä yli kolme miljoonaa matkustajaa. Se on kuitenkin valtaväylä, ja sen ylläpitäminen on tärkeää. Ja jos katsotaan Tampereeltakin ylöspäin, niin se on yksiraiteinen rata siinä ja junat odottelevat ohituksia ja näin poispäin. Siihen meidän pitää löytää panostuksia. Se on semmoinen valtaväylä, joka vaikuttaa koko Suomeen erityisen paljon. Tämä on semmoinen asia, jota me emme voi jättää sivuun.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu rahoituksesta. Kun näitä rahoituslukuja katsotaan — minä tosiaan kaivoin näitä Väyläviraston lukuja — nämä miljoonamäärät, mitä peruskorjauksiin on laitettu, plus sitten kehittämisraha eivät ole hirveästi muuttuneet 2020-luvulla. Puhutaan siellä puolentoista miljardin luokassa, ja niihin tulee semmoisia 100 miljoonan heittoja. Mutta suuruusluokka on koko ajan se puolitoista miljardia, ja se ei ole valtavasti muuttunut. Tässä on rahoituskanavia käytetty, ja tässä mielessä meidän pitää löytää jatkoon rahoituskeinoja.

Se, mitä täällä aina puhutaan, on se, että meidän liikennemäärät ovat kasvaneet. Jos me katsotaan tieliikenteen ja muita verotuloja, niin ne ovat pudonneet vuodesta 2018 noin viiden miljardin tasosta reilusti alle neljään miljardiin, noin 3,7—3,8 miljardiin. Eli me ollaan myöskin liikenteestä otettu aika paljon sitä tulovirtaa, jota me voitaisiin käyttää tieverkon ylläpitoon ja muuhun. Tämä täällä puolella aina jää vähän vähemmälle huomiolle, koska tämä tosiasia on tässä tapahtunut. Me varmaan joudumme tekemään liikennejärjestelmään tai liikenteeseen yleisesti ottaen veroratkaisuja ja valmistautumaan uudistamaan verokertymää, koska jos liikenne sähköistyy, niin sieltä ei enää polttoaineesta tule verotuloja ja muita. Me joudumme miettimään, miten me korvaamme tämän asian jatkossa, koska se on kaikkien etu, että sieltä tulee sitten rahoja, joilla me voimme rahoittaa näitä keskeisiä hankkeita, joita tarvitaan. Kaikki ovat yhtä mieltä, että tämä verkko rapautuu ja siihen on löydyttävä rahaa.

Arvoisa puhemies! Vielä tässä nostaisin esiin joukkoliikenteen merkityksen isoilla kaupunkiseuduilla. Siihen tuli semmoinen tilanne, että vaikka keskimäärin joukkoliikenne on hieman kasvanut, niin voidaan sanoa, että Tampereen seudulla joukkoliikenne on kasvanut koronaa edeltävästä ajasta 38 prosenttia. Helsingissä se on pysynyt ennallaan, ehkä vähän laskenut koronaa edeltävästä ajasta, ja Turussa se on noin 6—7 prosenttia kasvanut. Eli meillä on tämmöinen iso muutos tässä tapahtunut, ja nyt siihen tuli tämä alvin neljän prosenttiyksikön nousu, ja se on vaikuttanut lipunhintoihin. Me tarvitaan kuitenkin joukkojen liikkumiseen myöskin tämä huomio, että siitä ei tule kohtuuttoman kallista, koska se on työmatkaliikennettä erittäin paljon. Muuten sitä liikennejärjestelmää ei kasvukeskuksissa voida hoitaa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

17.51 **Teemu Keskisarja ps:** Arvoisa puhemies! Saankohan sanoa ääneen totuuden? Ainakin kuiskaan: lopettakaamme Etelä-Suomen mielenvikaiset raidehankkeet. Seis, poikki, katki, loppu, slut.

Taannoin puhuin tässä salissa erään arkkitehtuuriltaan vammaisen kaupungin muka vihreimmästä vaihtoehdosta. No, ei tunnin junaa tällä kertaa, koska vammoja on lähempänäkin, Arkadianmäen nurkan takana. Lentorata Pasilasta Keravalle ja Vantaan pikaraitiotie vammauttavat taloutta. Valtio ja kunnat ovat kanttuvei. Yhä vain himonrakentamiseen piisaa ei-kenenkään velkamiljardeja. Suurkaupunkilainen, jolle on valmiina neljä julkisen liikenteen kulkupeliä, saa viidennenkin. Mitenkäs tänään piipahtaisit etätöihin tai pirtelölle kauppakeskukseen? Todellisuudessa vihreät kiskot eivät edes kelpaa liikuskelijoille. Ehei, miksi istuisit peukkupään viereen ratikkaan tai paimentaustaisen bussikuskin kyytiin? Mukavampia ovat apostolinkyyti, oma auto ja nuorison sähköpotkulauta.

Etenkään parempi väki ei kiskoilla kilkuttele. Tämmöinenkin tilanne, olette ehkä todistaneet: Kaupunkipäättäjät ja rakennuttajien intressiryhmät istuvat pitkällä kostealla lounaalla taikka märällä illallisella. Kotiinlähdön hetki. Ei kukaan sormeile joukkoliikenteen sovellusta. Pirssi menee veronmaksajien piikkiin, kuten himorakentaminenkin menee veronmaksajien piikkiin.

Ministeri Ranne tekee täysjärkistä työtä — hyvä, hyvä, hyvä — mutta vastassa jyllää aikalaishulluus. Suomen liikennejärjestelmää halvaannuttavat pääkaupunkiseudun himorakentajat. He sulkevat Malmin erittäin hyödyllisen lentokentän ja pystyttävät tilalle 25 000 hyödytöntä kämppää, joissa moni ei asu ilman tukia.

Arvoisa puhemies! Suomi kulkeutuu konkurssiin, ei enää edes leikittelyä himorakentamisella. Meillä on miljoona sivua lobbareiden läpysköjä ja virkamiesten selontekoja. Kun poltamme nivaskat saunanpesissä, lämpenee jokainen Pohjois- ja Itä-Suomen kiuas.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Ranne kommentoida vielä lopuksi käytyä keskustelua? Tämän jälkeen keskustelulle tässä yhteydessä varattu aika on päättymässä. — Viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.54 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Palaan tähän liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, joka todellakin on jalat maassa. Siinä on huomioitu talouden niukat ajat, joihin ei ole helpotusta tulevaisuudessa. Siinä painotetaan nykyistä infraa, perusväylänpitoa, turvallisuutta, kilpailukykyä, huoltovarmuutta, sotilaallista liikkuvuutta.

On aivan selvää, että meillä ei ole olemassa mitään taikaseinää, josta saadaan revittyä rahaa kaikille hankkeille, kaikille toiveille, kaikille haaveille. Sen takia on tärkeää, että meillä on yhteinen 12-vuotinen suunnitelma, johon me sitoudumme. Tässä ei ole yhtään turhaa. Tässä on ainoastaan kaikkein tärkein.

Raidehankkeiden osalta on selvää, ihan niin kuin useissa puheenvuoroissa onkin käynyt ilmi, että keskitytään nykyisten parantamiseen. Näistä yhtiöistä on pakko todeta tässä, kuten ansiokkaasti edustaja Laaksokin totesi, että siellä on keskustalla ollut hieman skitsofreeninen tilanne. Edellinen hallitus siis perusti länsiradan, itäradan ja Suomi-radan, ja Suomi-rata supistettiin lentoradaksi, mikä oli jo, sanoisin, aika hyvää riskienhallintaa. Nämä on synnytetty edellisen hallituksen aikana. Me pistämme niitä kuriin.

Lentoradan ja itäradan osalta on tilanne siis niin sanotusti jäissä, eli mitään uutta investointia ei ole tällä hetkellä suunniteltu. Seuraavassa vaiheessa, kun näitä katsotaan läpi, se on hallitusohjelma-asia. Vuosina 28—29 ehkä jotain tapahtuu, ja sitten kymmenen vuotta rakennetaan, jos rakennetaan. Länsiradan osalta siis odotetaan edelleen nyt päätöksiä, eli siellä on kolme valitusta meneillään. Valitusten käsittelyssä voi kestää kuukausia tai jopa vuosi. Eli tilanne on aika odotustilassa.

Jos sitten mietitään valmistautumista ja keskeiseen, tärkeimpään satsaamista, niin muutama asia: Raskas liikenne tällä hetkellä Suomessa on sitä polttomoottoriliikennettä. Se on sitä ammattidieselliikennettä. Ei se ole sitä sähkörekkaa. Sähkörekkoja ei ole näköpiirissä pitkään, pitkään aikaan, ja sen takia meidän on huolehdittava siitä, että meidän ammattikuljettajilla on varaa, että heidän kilpailukykynsä pysyy kunnossa ja pitkien etäisyyksien Suomessa on mahdollista liikuttaa meitä kaikkia. Kyllä me olemme riippuvaisia täällä pääkaupunkiseudulla nimenomaan haja-asutusalueiden teistä ja kuljetusalan ammattilaisista. Eli raskas liikenne on fossiilista.

Jos mietitään sitten ihan yksityisautoilua, liikennekäytössä meillä on noin 2,3 miljoonaa polttomoottoriautoa ja ehkä 300 000 ladattavaa. Kehitys, päästöttömään suuntaan meneminen, on hidasta. Tietenkin on selvää, että ostovoiman pitää olla meillä sellainen, että meillä on varaa ostaa niitä uudempia autoja, vähäpäästöisempiä autoja, sellaisia autoja, joita me tarvitsemme arkeen — ei niin, että me väkisin teemme liikkumisesta kalliimpaa, kuten edellinen hallitus halusi tehdä, vaan me nimenomaan haluamme jatkossakin hillitä kustannusten nousua. Markkinoille me emme voi mitään, mutta me voimme omilla päätöksillämme laskea jakeluvelvoitetta kuten olemme tehneet. 270 miljoonaa on itse asiassa hillitty ja leikattu autoilun kustannuksia. Tulevaisuudessa on välttämätöntä saada myöskin se ammattidiesel eteenpäin.

En todellakaan ole päättänyt raapsutella niitä asfaltteja pois sorateiltä. Tällaista linjausta ei ole tehty, vaan pidetään nimenomaan mahdollisimman hyvää huolta nykyisestä tieverkosta niillä rahoilla, joita meillä on käytössä. Ne eivät ole runsaat, mutta jatkossa on päätettävä tasonnostoista yhteistuumin.

Lentoliikenteestä oli muutama sana. Sen osaltahan olemme linjanneet, että nimenomaan nykyisestä lentokenttäverkosta pidetään kiinni, ja olemme nyt maakuntakenttien tulevaisuudenkin turvanneet. Toivottavasti tämä on myös pysyvä linja. Kolmen tunnin saavutettavuudesta pidetään kiinni. Jos täällä joku jotain muuta väittää, niin lukekaa tuo selonteko. Lukekaa se strategia, suunnitelma. Siellä lukee nimenomaan niin, että kolmesta tunnista pidetään kiinni.

Samoin pidämme kiinni siitä, että satamia kehitetään. Itse asiassa painotamme satamia. Satamat ovat Suomen kriittistä infraa. Suomi on riippuvainen merenkulusta niin kuin täällä on moneen otteeseen sanottu. Jopa 96 prosenttia kaupasta kulkee meriteitse. Meillä on noin viitisenkymmentä satamaa, jotka harrastavat ulkomaankauppaa ja joiden kautta kulkee kauppaa pienemmissä tai isommissa määrin. Eli tämä on selvä asia, ja tietenkin tähän liittyy jäänmurto, josta on myöskin tässä suunnitelmassa, Liikenne 12:ssa, selkeät kirjaukset. Eli meidän täytyy uudistaa ja uudistamme kalustoa. Tämä on myös turvallisuuskysymys.

Tilannekuva on selvä. Meillä ei ole mitään turhia, ruusuisia kuvitelmia taloudesta eikä turvallisuudesta, ja sen takia keskitymme nimenomaan oleelliseen. Ei mitään turhia. Esitän tähän vielä kysymyksen, kun kriittisyyttä on kohdistettu tätä suunnitelmaa kohtaan: olikos

se niin, että keskustalla oli jälleen tyhjä paperi, kun kysyttiin parlamentaarisessa työryhmässä mielipiteitä tästä suunnitelmasta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin ja sitten tässä tilanteessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.50.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron tässä vaiheessa käyttää edustaja Kallio. Olkaa hyvä.

18.50 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten aiemmin jo toin esille, Itä-Suomen maakunnat, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo, antoivat osaltaan lausunnon tähän suunnitelmaan. Näiden lisäksi itäiseen Suomeen lasketaan mukaan myös Kymenlaakso. Lausuntojen mukaan suunnitelmassa ei ole tunnistettu muuttunutta logistista toimintaympäristöä eikä muuttuneita kuljetusvirtoja. Itäisen Suomen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita ei myöskään näy suunnitelman tavoitteissa eikä toimenpiteissä.

Itäinen Suomi muodostaa laajan, harvaan asutun, harvan pääväyläverkon ja pitkien etäisyyksien sekä vesistöjen pirstoman aluekokonaisuuden. Alueen liikennejärjestelmä palvelee samanaikaisesti asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden liikkumista, työssäkäyntiä ja palvelujen saavutettavuutta, raaka-aineisiin ja luonnonvaroihin perustuvaa vientiteollisuutta, mukaan lukien matkailu, henkilö- ja tavaraliikennettä palvelevien matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta sekä huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden edellyttämiä yhteyksiä sekä rajaturvallisuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Nämä jäävät maakuntaliittojen lausunnon mukaan suunnitelmassa liian vähälle huomiolle.

Arvoisa puhemies! Oma erityispiirteensä itäisen Suomen liikennejärjestelmään tuo Saimaan sisävesiliikenne, jonka rooli Kaakkois-Suomen metsäteollisuuden raakapuukuljetuksissa on kasvanut ulkomaantuonti- ja -vientikuljetusten loppumisesta huolimatta. Suunnitelmassa ei tunnisteta riittävällä tavalla sisävesikuljetusten merkitystä osana itäisen Suomen liikennejärjestelmää. Siitä myös puuttuu riittävät toimenpiteet, jotka mahdollistavat kuljetukset myös tulevaisuudessa. Suomen metsäteollisuuden raakapuusta käytetään lähes neljännes Etelä-Karjalassa, joten Saimaan vesiliikenteen merkitys koko Suomen metsäteollisuudelle on huomattavasti suurempi kuin selonteossa käytetty määre ”vähäinen”. Voi vain ihmetellä, miksi ja miten tällaiseen määritelmään on päädytty.

Arvoisa puhemies! Tie- ja rataverkon kunnon turvaaminen myös vähäliikenteisillä verkoilla edellyttää perusväylänpidon rahoitustason nostamista. Nykyinen taso eikä myöskään suunnitelmassa vuosille 2030—2037 esitetty rahoitustason nosto riitä estämään korjausvelan kasvua. Näitä vuoden 2030 jälkeisiä rahoja ei myöskään ole olemassa, ne ovat pelkkiä numeroita taulukoissa. Korjausvelkaa tulee olemaan tämän vaalikauden

lopussa noin miljardi euroa enemmän kuin vaalikauden alussa, ja vauhti kiihtyy. Tämä on yhteinen ongelma meille kaikille, ja siihen täytyisi parlamentaarisesti löytyä ratkaisu. Ilman perusväylänpidon rahoitustason merkittävää nostamista väyläverkon rapautuminen jatkuu, mikä heikentää Suomen kilpailukykyä sekä lisää kuljetusten ja liikkumisen kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmassa ei ole tunnistettu Karjalan ja Savon ratojen kasvaneita kuljetusmääriä ja siitä johtuvia parantamis- ja kehittämistarpeita. Karjalan ja Savon radoille on käynnissä tai suunnitteilla parantamiskohteita, mutta ne parantavat ratojen välityskykyä vain hyvin pistemäisesti. Karjalan rata ja Savon rata ovat yksiraiteisia, mikä on kriittinen riskitekijä liikennöinnin lisäksi huoltovarmuuden, kokonaisturvallisuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden kannalta. Lisäksi Karjalan ja Savon radan välillä ei ole sähköistettyä poikittaisrataa, mikä myös lisää koko Suomen rataverkon haavoittuvuutta häiriötilanteissa. Karjalan ja Savon ratojen kehittämistoimet ja ratojen välisten poikittaisratojen peruskorjaukset ja sähköistäminen on otettava suunnitelmassa huomioon koko Suomen raideliikennejärjestelmän toimintavarmuuden parantamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.54 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä tänään valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Sen tarkoituksena on kehittää koko Suomen liikennejärjestelmää 12 vuoden aikajänteellä. Suunnitelmaa on käsitelty parlamentaarisessa työryhmässä. Olin itse jonkin aikaa tuon ryhmän vihreiden edustajana, ja valitettavasti täytyy todeta, että työskentely oli varsin ministeri- ja hallitusvetoista eikä parlamentaariselle työlle juuri painoarvoa annettu. Tämä turhautuminen on kuulunut täällä aiemmin kollegojen puheenvuoroissa.

Kuten aiemmassa debatissa totesin, tämän suunnitelman keskeisin puute on, että se ei yritäkään vastata liikenteen päästövähennystavoitteisiin. Suomi on sitoutunut liikenteen ilmastopäästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Orpon hallituksen päätöksillä liikenteen päästövähennystavoitteet karkaavat kuitenkin yhä kauemmas. Tämä on vastuutonta ja lyhytnäköistä politiikkaa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman ympäristövaikutusten arviointiosio tässä suunnitelmassa on kokonaisuudessaan surullista luettavaa. Suunnitelman toimenpiteet heikentävät ekologista kestävyyttä. Sen arvioidaan lisäävän ilmastopäästöjä ja luonnonvarojen käyttöä. Yhdyskuntarakenteen vähähiilisyyttä tai resurssitehokkuuttakaan suunnitelman ei arvioida parantavan. Luontovaikutusten osalta todetaan, että ne tarkentuvat investointien hankesuunnittelussa, ei siis minkäänlaista tahtotilaa haitallisten vaikutusten minimoimisesta esimerkiksi ekologisiin käytäviin, elinympäristöjen pirstoutumiseen tai uhanalaisiin elinympäristöihin. Näin ei rakenneta tulevaisuuden kestävää liikennejärjestelmää, eikä tämä ole myöskään suomalaisten etu. Mitä pidemmälle välttämättömiä päästövähennystoimia lykätään, sen kalliimmaksi ne tulevat.

Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että Orpon hallitus ei edistä kestävää liikkumista vaan päinvastoin heikentää sitä. Sen vahtivuorolla joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä on huononnettu rahoituksen leikkauksilla ja veronkorotuksilla. Tämä koskee kaikkia niitä, joilla ei syystä tai toisesta ole mahdollisuutta oman auton käyttöön. Hallitusta ei näytä juuri kiinnostavan näiden ihmisten liikkumismahdollisuuksien parantaminen.

Vihreiden vaihtoehdosta löytyy konkreettisia keinoja vähäpäästöisen liikkumisen edistämiseen. Peruisimme hallituksen bensaveron alennukset ja sähköautojen veronkorotukset. Laskisimme joukkoliikenteen arvonlisäveroa. Palauttaisimme tehokkaaksi osoittautuneen työsuhdepyöräedun. Ottaisimme käyttöön reilun lentoveron. Näin ohjaisimme liikennettä kestävämpään suuntaan ja vähentäisimme päästöjä oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Kaupungeissa joukkoliikenteen toimivuus on elinehto eheälle ja viihtyisälle kaupunkirakenteelle. Toimiva joukkoliikenne tarkoittaa myös vähemmän ruuhkia heille, jotka omaa autoa käyttävät. On todella huolestuttavaa, että hallituksen leikkausten takia joukkoliikenteeseen kohdistuu esimerkiksi pääkaupunkiseudulla mittavat säästöpaineet. Se näkyy palveluverkon karsimisena ja lipunhintojen kohtuuttomina korotuspaineina, ja tämä puolestaan ajaa negatiiviseen kierteeseen, jossa joukkoliikenne menettää houkuttelevuuttaan. Lipun hintojen korotuksen ongelmallisuus vielä korostuu, kun monet ihmiset ovat hallituksen leikkauspolitiikan myötä muutenkin taloudellisesti tiukoilla.

Eheä yhdyskuntarakenne mahdollistaa myös kävelyn ja pyöräilyn, mikä puolestaan on keskeistä kansanterveyden kannalta. Orpon hallituksella on erillinen Suomi liikkeelle -ohjelma. Ohjelma on toki tärkeä, mutta olennaisinta olisi varmistaa, että kävely ja pyöräily on turvallista ja sujuvaa mahdollisimman monelle ja joukkoliikenne houkutteleva vaihtoehto, jolloin sitä arkiliikuntaa ja askelia kertyy myös päivän mittaan.

Kaikkien ei ole mahdollista luopua autosta, mutta erityisesti kaupungeissa, joissa julkinen liikenne ja pyöräily ovat toimivia vaihtoehtoja, autoilua on fiksua vähentää. Tällä hetkellä valtaosa automatkoista on varsin lyhyitä ja tehdään juuri näillä verrattain tiiviisti asutuilla alueilla, joissa vaihtoehtoja autoilulle on tarjolla. Näitä matkoja vihreät haluavat ohjata kestäviin kulkumuotoihin. Korostan, että joukkoliikenteen sekä turvallisten kävely- ja pyöräteiden kehittäminen on tärkeää myös kaupunkien ulkopuolella ja pienemmissä taajamissa.

Lopuksi haluan vielä todeta, etten pidä eri liikennemuotojen tarkoitushakuista vastakkainasettelua kovin hedelmällisenä tapana käydä tätä keskustelua. [Miko Bergbom: No niinhän te teitte! — Tiina Elo: Ei tässä ollut mitään vastakkainasettelua!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

18.59 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tässä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, niin sanottua Liikenne 12 -suunnitelmaa. Sen alkuperäinen tarkoitus on ollut kannatettava: tuoda liikennepolitiikkaan pitkäjänteisyyttä, ennakoitavuutta ja yli hallituskausien ulottuvaa yhteistä näkemystä. Juuri tällaista politiikkaa Suomi tarvitsee.

Valitettavasti on todettava, että nyt käsissämme oleva kokonaisuus ei täytä tätä lupausta. Prosessi on ollut hallituksen puolelta hidas ja tahmea, parlamentaarinen työskentely pysähtyi syksyllä, eikä eduskunnalla ole ollut riittävää tietoa työn etenemisestä samaan aikaan, kun maakunnissa odotettiin kipeästi linjauksia ja suunnittelu käytännössä seisoi. Näin ei voida toimia, kun kyse on kansallisesta infrastruktuurista, järjestelmästä, joka on kriisitilanteessa aivan yhtä keskeinen kuin puolustusmateriaalien varastot. Olemme ajautuneet pois yhteisestä sopimisesta ja parlamentarismista takaisin

siltarumpupolitiikkaan. Samalla hallituksen linja uhkaa koko maan tasapuolista kehittämistä, pitkäjänteistä rahoitusta ja myös EU-rahoituksen tehokasta käyttöä.

Suurin huoli liittyy kuitenkin rahoitukseen. Perusväylänpidon rahoitukseen syntyy syvä kuoppa vuosille 2026—2029. Rahoitusta nostetaan vasta 2030-luvun alussa, liian myöhään. Tämän seurauksena korjausvelka kasvaa rajusti. Ennusteen mukaan se voi nousta jopa kahdeksaan miljardiin euroon vuoteen 2037 mennessä.

Alempiasteinen tieverkko rapautuu. Korjausta vailla oleva tieverkko uhkaa kasvaa yli 10 000 kilometristä jopa 30 000 kilometriin. Tämä ei ole pelkkä tilastokysymys. Tämä näkyy ihmisten arjessa, yritysten kustannuksissa ja koko Suomen kilpailukyvyssä. Erityisen vakavasti tilanne iskee teollisuuteen. Metsä- ja elintarviketeollisuuden kuljetukset vaikeutuvat, kun painorajoitukset lisääntyvät ja tieverkko heikkenee. Samalla logistiikkakustannukset kasvavat. Kyse on myös turvallisuudesta ja huoltovarmuudesta. Kansainvälinen turvallisuustilanne on muuttunut dramaattisesti. Liikenneverkko ei ole vain taloudellinen kysymys, se on keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta ja puolustuskykyä. Silti hallitus lykkää välttämättömiä investointeja tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ongelmat eivät rajoitu tieverkkoon. Raideliikenteessä kapasiteetti on jo nyt merkittävä pullonkaula. Pääradalla, Savon radalla ja Karjalan radalla liikennettä ei yksinkertaisesti voida lisätä. Tämä rajoittaa sekä teollisuuden kuljetuksia että ihmisten liikkumista. Kasvun näkökulmasta raideliikenteen kapasiteetin ja toimintavarmuuden vahvistaminen olisi ensiarvoisen tärkeää, mutta toimet jäävät riittämättömiksi.

Myös joukkoliikenteen osalta hallituksen linja on kestämätön. Valtiontuen jäädyttäminen 51 miljoonaan euroon koko hallituskaudeksi tarkoittaa käytännössä lippujen hinnankorotuksia ja vuorojen karsimista erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Samanaikaisesti hallitus on käytännössä nostanut kädet pystyyn liikenteen päästövähennysten suhteen. Luvattu verouudistus on haudattu työryhmiin, ja samalla riskinä on merkittävä verotulojen menetys liikenteen sähköistyessä.

Arvoisa puhemies! On hyvä todeta rehellisesti, että merkittävää lisärahoitusta ei välttämättä ole helposti löydettävissä tulevilla hallituskausilla. Juuri siksi päätökset pitäisi tehdä nyt viisaasti ja pitkäjänteisesti, ei siirtää ongelmia eteenpäin. Infrastruktuuri ei ole pikavoittojen paikka, se on kansallinen turvaverkko. Jos annamme sen rapautua, maksamme siitä moninkertaisen hinnan myöhemmin taloudessa, turvallisuudessa ja ilmastopolitiikassa.

Sosiaalidemokraatit eivät voi hyväksyä sitä, että liikennepolitiikka on näin kapeakatseista ja lyhytjänteistä. Samalla kun puhutaan huoltovarmuudesta, laiminlyödään juuri ne verkot: alempi tieverkko, yksityistiet ja joukkoliikenne, joiden varassa arki ja logistiikka todellisuudessa toimivat. Suomi tarvitsee takaisin Liikenne 12 -suunnitelman alkuperäisen idean: pitkäjänteisyyden, ennakoitavuuden ja aidon parlamentaarisen yhteistyön. Tarvitsemme yhteisen linjan, joka huomioi muuttuneen turvallisuusympäristön, koko maan tarpeet ja talouden realiteetit. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on valmis tähän työhön, mutta se edellyttää sitä, että myös hallitus on valmis katsomaan tosiasioita silmiin ja tekemään ratkaisuja, jotka turvaavat Suomen huoltovarmuuden, turvallisuuden ja elinvoiman koko maassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

19.04 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa rouva puheenjohtaja! Haluan aluksi kiittää ministeriötä, virkamiehiä, liikenne- ja viestintävaliokuntaa ja sidosryhmiä tästä pitkään valmistellusta Liikenne 12 -ohjelmasta. Pitkäjänteinen ja yli hallituskausien ulottuva suunnitelma on välttämätön, jotta liikenteen järjestelmää voidaan kehittää johdonmukaisesti ja ennakoivasti. Tämä ohjelma ei ole vain tekninen asiakirja. Se on visio Suomen tulevaisuudesta, siitä, että elinkeinoelämä voi toimia ja menestyä kaikilla aloilla ja että ihmisillä on mahdollisuus asua ja elää koko Suomessa, ei vain kasvukäytävissä tai suurissa keskuksissa. Kun liikenne toimii ja yhteydet pelaavat, silloin koko maamme on elinvoimainen. Haluan myös todeta, että edustaja Hoskonen piti erittäin hyvän ja kattavan puheenvuoron keskustan tavoitteista ja lisäyksistä tähän kokonaisuuteen, mutta tässä omassa puheessani nostan esiin vain kolme mielestäni kaikkein tärkeintä kulmakiveä, jotka ratkaisevat onnistumisen ja joihin Liikenne 12 -suunnitelman tulee aidosti vastata.

Ensimmäiseksi tiestön kunto ja rahoituksen riittävyys: Se on Suomen talouden kivijalka. Ensimmäinen nosto on tiestön kunto ja sen systemaattinen parantaminen. Me kaikki tiedämme, että Suomen elinkeinoelämä nojaa kuljetuksiin. Teollisuuden, metsätalouden, maatalouden ja vientitoiminnan kilpailukyky riippuu siitä, miten hyvin tieverkosto toimii. Tämä ei ole vain aluepolitiikkaa. Tämä on koko Suomen talouden perusta. Korjausvelkamme on kasvanut liian suureksi, ja olemme tilanteessa, jossa tiestön rapautuminen alkaa hidastaa kasvua ja nostaa yritysten kustannuksia. Siksi korjausmäärärahojen selkeä ja pitkäjänteinen nosto on välttämätöntä. Tarvitsemme ennakoitavuutta, emme jatkuvaa kriisipaikkaamista. Samalla nostan vahvasti esiin yksityisteiden merkityksen: Suurin osa maamme tieverkosta on nimenomaan yksityisteitä, ja niiden varassa ovat maatilat, metsätalous, matkailualan kohteet, yritysten logistiikka ja satojentuhansien ihmisten kodit, ja nyt niitä korjataan vain viidellä miljoonalla eurolla, 350 000:ta kilometriä. Ymmärrän hyvin valtion taloudelliset realiteetit ja sen, että kaikkea ei voida tehdä kerralla valtion budjettirahoituksella. Siksi en sulkisi pois ulkopuolisten rahoitusinstrumenttien hyödyntämistä suurissa tie- ja väylähankkeissa.

Toinen asia on lähijunaliikenteen kasvu, työssäkäyntialueiden elinehto: Toinen näkökulma on raideliikenteen, erityisesti lähijunaliikenteen, merkittävä vahvistaminen nykyisestä. Yhä useampi työssäkäyntialue kasvaa yli kuntarajojen, ja ihmisten arki edellyttää sujuvia, tiheitä ja luotettavia yhteyksiä. Lähijunaliikenne on tähän kustannustehokkain ratkaisu. Nykyisillä kiskoilla ei juurikaan ole säännöllistä seudullista henkilöjunaliikennettä. Tarvitsemme enemmän vuoroja, parempia liityntäyhteyksiä ja rohkeutta avata markkinaa myös yksityisille toimijoille. Kun kilpailua lisätään hallitusti, se voi tuoda laadukkaampia palveluja ja kustannustehokkaampaa toimintaa. On myöskin huomioitava, että investoinnit lähijunaliikenteeseen ovat erittäin matalat verrattuna tavarajunaliikenteen investointeihin.

Sitten kolmas asia on digiverkot koko maassa: Ei jaeta Suomea kahteen osaan, niin kuin nyt on käymässä. Kolmas kokonaisuus liittyy digitaaliseen saavutettavuuteen. Digitaalinen liikenne ja infrastruktuuri ovat yhtä tärkeitä kuin fyysiset väylät. Siksi on välttämätöntä, että koko Suomessa saavutettaisiin 5G-verkon tasoinen verkkopalvelu. Tämä ei voi tarkoittaa vain kasvukeskuksia. Palvelun on ulotuttava koko maahan.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Liikenne 12 -suunnitelma on merkittävä askel kohti liikennejärjestelmää, joka palvelee koko Suomea. Sen onnistuminen mitataan arjessa siinä, kulkevatko yhteydet, toimivatko yritykset ja onko niillä mahdollisuus rakentaa elämää kaikkialla, koko maassamme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen poissa. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.09 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026—2037 kuulostaa tavallisen suomalaisen korvaan hienolta poliittiselta kapulakieleltä. Todellisuudessa siinä on kuitenkin kyse suomalaisen arjesta. Kyse on siitä, miten lapset kulkevat turvallisesti kouluun ja aikuiset työpaikoille, ja siitä, pääseekö yritysten tavaraliikenne ajamaan kohteisiinsa ja maitotilallisen maitoautot meijerille, jotta meillä olisi aamupalajugurttia kaupassa ostettavana.

Suomessa välimatkat ovat pitkät, ja monilla alueilla toimivaa joukkoliikennettä ei yksinkertaisesti ole. Siksi toimiva tieverkosto ei ole mikään ylellisyys, vaan tarvitsemme sitä siksi, että suomalainen arki pyörii. Se on välttämättömyys. Vaikka joku suuren kaupungin keskustassa asuva autoton ihminen ajattelee, etteivät nämä asiat kosketa häntä, se ei pidä paikkaansa: Kun tiet ovat kunnossa, yhteiskunta toimii. Jos tiet rapautuvat, koko yhteiskunnan toiminta vaikeutuu.

Arvoisa puhemies! Haluan katsoa tulevaisuuteen, jossa koko Suomi on asutettu ja saavutettavissa. Liikenne ei ole vain liikkumista paikasta toiseen. Siihen liittyy myös turvallisuus ja huoltovarmuus. Viime vuodet ovat korostaneet, kuinka tärkeää meidän on varmistaa yhteiskunnan toimivuus kriisitilanteissa. Silloin täytyy olla selvää, että meillä ovat tiet kunnossa, väylät toimivat ja satamat, radat ja lentoyhteydet ovat luotettavalla pohjalla. Huoltovarmuudesta puhutaan paljon, koska se liittyy melkeinpä kaikkeen. Teiden ja liikenteen osalta huoltovarmuus tarkoittaa käytännössä sitä, että ruoka, lääkkeet ja energia liikkuvat koko maassa kaikissa tilanteissa, niin normaali- kuin kriisioloissa. Se tarkoittaa myös sitä, että Puolustusvoimat pystyvät liikkumaan nopeasti ja tehokkaasti tarvittaessa. Siksi tässä käsittelyssä olevassa suunnitelmassa varaudutaan myös sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseen.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa teiden merkitystä koko Suomen kuljetusjärjestelmälle. Kaikki eivät tiedä, että noin 90 prosenttia tavarasta kulkee Suomessa kuorma-autoilla. Käytännössä siis melkein kaikki tavara kulkee ainakin jossakin vaiheessa maanteitä pitkin. Se on valtava määrä kuljetuksia, toimituksia ja tavaraa. Siksi meillä täytyy olla hyväkuntoinen tieverkko, sillä se on suoraan yhteydessä Suomen kilpailukykyyn. Kun rekat kulkevat teillä, yritykset voivat investoida ja kasvaa. Kun logistiikka toimii, Suomi pystyy viemään tuotteitaan maailmalle, ja sitä me haluamme tässä taloustilanteessa, eli kasvua. Rekat ja muut autot eivät kulje itsestään. Tieverkko on myös monen suomalaisen työpaikka. Se on kuljetusyritysten, kuljettajien ja monien muiden alojen päivittäinen työympäristö. Myös se on syy panostaa tieverkoston kunnossapitoon, jotta näiden alojen työntekijät voivat ajaa turvallisesti hyväkuntoisilla teillä.

Me kaikki tiedämme, että suomalaiset tiet on jo vuosia jätetty rappeutumaan ja ne ovat monin paikoin järkyttävässä kunnossa. Korjausvelka on kasvanut pitkän ajan kuluessa. Viime kaudella, kun Marin ja Saarikko olivat vallassa, tuntui, että rahaa käytettiin enemmän vihreän siirtymän nimissä vain joukkoliikenteeseen ja sähköautoihin. Ajateltiin, ettei autoilijalla ja tiestön kunnolla ole yhtään mitään väliä, vaikka eipä se joukkoliikennekään kulje, jos tiet ovat montuilla. Tällä hallituskaudella tiestöön on sen

sijaan panostettu suuria summia, ja tavoitteena on edelleen se, ettei korjausvelka enää kasva ja tiet pysyvät kunnossa niin ammattiautoilijoille kuin perheille ja työntekijöille.

Arvoisa puhemies! Liikenne ei tarkoita vain tieverkostoa, vaan se on suurempi kokonaisuus. Satamat ovat Suomen viennin yksi elinehdoista. Jäänmurtajat varmistavat, että tavara liikkuu myös talvella. Lentoliikenne yhdistää maakunnat toisiinsa ja koko Suomen muuhun maailmaan. Raideliikenne palvelee täällä pitkien välimatkojen maassa myös työmatkaliikennettä. Samalla huomioidaan myös kaupunkiseutujen tarpeet. On hyvä, että pidämme huolta jalankulkuväylistä, pyöräilyn mahdollisuuksista ja joukkoliikenteen kehittämisestä siellä, missä ne toimivat. Samalla täytyy muistaa, että koko Suomi ei ole yhtä suurta kaupunkia. Siksi liikennepolitiikan täytyy palvella sekä kaupunkilaisia että maaseudulla asuvien tarpeita.

Arvoisa puhemies! Liikenneverkoston kehittämisessä täytyy huomioida myös julkisen talouden vaikea tilanne. Rahaa ei ole rajattomasti, ja siksi jokainen investointi täytyy miettiä hyvin tarkkaan. Rahoitus täytyy kohdentaa sinne, missä siitä on eniten hyötyä: liikenneturvallisuuteen, elinkeinoelämän kuljetuksiin, huoltovarmuuteen ja siihen, että koko Suomi pysyy saavutettavana myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.14 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! On todella pikkuisen eri meno tällä hallituskaudella, mitä tulee suomalaiseen liikennepolitiikkaan ja autoilijoiden tilanteeseen. Jos aloitetaan vähän käymään läpi sitä, mitä on tehty, niin mennään vaikka autoilijoihin ensin: Polttoaineveroa on alennettu, itse asiassa noin kolmisen kertaa jo, ajoneuvoveron perusveroa on alennettu, plus jakeluvelvoiteura on uudistettu. Esimerkiksi nämä veropäätökset ovat itsessään maksaneet noin 300 miljoonaa euroa, mikä on siis suoraan takaisin autoilijoille rahaa, ja jakeluvelvoiteuraa alentamalla päästiin tilanteeseen, jossa muun muassa vuonna 2024 polttoaine olisi maksanut jopa noin 20 senttiä enemmän heti ensimmäisestä päivästä alkaen, jos sitä päätöstä ei olisi tehty. Eli tämmöisiä toimia on tehty, joilla on pyritty helpottamaan autoilijoiden asemaa.

Tässä keskustelussa kuuntelin tarkalla korvalla vihreiden ja vasemmistoliiton edustajien puheenvuoroja aiemmin, ja siellä tuli muun muassa väittämiä, että tämä hallitus nyt ei ota huomioon, että meillä on ilmastokriisi, ja hallitus lisää päästöjä. Siis hetkonen. Hallituksen päätökset on tehty siitä syystä, että on pyritty turvaamaan ihmisille se mahdollisuus, että he pystyisivät käyttämään tässä maassa autoa. Yksinkertaisuudessaan kyse on siitä, että kaikilla ihmisillä ei ole mahdollisuutta käyttää sitä ratikkaa, junaa tai bussia arjen liikkumiseen vaan se auto on välttämättömyys. Se ei ole ihmisille lähtökohtaisesti sellainen, että jee jee, kiva kun saa ajaa autolla, vaan se on välttämättömyys. Ei ole sellaista julkista liikennettä, joka palvelisi koko maata tällä hetkellä. No, sitten siellä sanottiin, että hallitus ei ole satsannut kävelyyn ja pyöräilyyn. Mitä tulee kävelyyn, niin ainakin oman kokemukseni mukaan on mahdollista kävellä ilman valtion tukea. Tiedän, että Suomi on erittäin valtioriippuvainen maa, mutta siitä huolimatta kävely todennäköisesti luonnistuu vielä ilman erillistä valtion tukea. Tätä voi sitten myös siellä vihreissä miettiä, onko se mahdollista ilman valtion rahaa.

No, sitten on haluttu panna vastakkain myös sitä, onko hallitus nyt panostanut mihinkä junaverkkoon ja onko hallitus panostanut tiestön kuntoon. Totean vain sen, että

esimerkiksi vuonna 2024, kun korjausvelkaa purettiin, tilanne oli se, että saatiin jopa pysäytettyä se korjausvelan kasvu, mikä on historiallista. Itse asiassa investoinnit asvaltointiin 2024 olivat historiallisen suuret, niin että viimeksi samoja lukemia saavutettiin 90-luvulla. Heti ensimmäisenä vuotena hallitus teki ihan merkittäviä toimia tähän asiaan. On totta, että korjausvelka edelleen kasvaa ja sinne tehtävät panostukset on saatava ylöspäin ja se on seuraavan hallituksenkin pöydällä aivan varmasti, kuten tässä suunnitelmassakin lähdetään siitä, että vuodesta 2030 alkaen perusväylänpitoon panostetaan. Se on erittäin fiksu linja, ja täytyy toivoa, että sille löydetään laaja parlamentaarinen tuki tässä maassa, koska muuten, jos se tiekunto rappeutuu vielä tästä enemmän, niin se johtaa sitten siihen, että myöskin turvallisuus tieverkon käyttäjillä heikkenee, ja johtaa myös sitten siihen, että tieverkon käyttömahdollisuudet pienenevät, mikä sitten heikentää elinkeinoelämän tilannetta ja tavallisten suomalaisten tilannetta. Erittäin hyviä päätöksiä on tehty kaiken kaikkiaan.

Sitten lyhyesti vielä tästä ilmastopolitiikasta ja mitä tulee tieliikenteeseen: On se nyt kumma ihan oikeasti, että Suomi ei ole tässä pystynyt ajan saatossa pikkuisen pidemmälle miettimään tätä. Kun tosiasia on se, että meillä on pitkien etäisyyksien maa ja erittäin kylmä maa monena aikana vuodesta, niin onko nyt järkevää tosiaan tehdä politiikkaa, jossa ne kustannukset sille tavalliselle suomalaiselle siellä maakunnissa kasvavat niin kohtuuttomiksi, että heillä ei sitten pahimmillaan ole varaa esimerkiksi käydä töissä? No, ei tietenkään ole, ja tämän takia on syytä pohtia, halutaanko poliittisilla päätöksillä vielä entisestään korottaa niitä kustannuksia, kuten viime hallitus teki korottaessaan polttoaineveroa. Nämä ovat arvovalintoja. Totean myös sen, että se on kuulkaa myös toinen tosiasia, että sillä, mitä suomalainen autoilija tekee tai on tekemättä ja onko polttoaineveroa alennettu vai ei ole alennettu, ei ole mitään merkitystä ilmastokriisin kannalta. Ei pienen pienintäkään merkitystä ole sillä asialla. Ihan vain se tiedoksi myös sinne vihreiden suuntaan.

Sitten totean vielä sellaisesta väittämästä, kun täällä sanotaan, että jotenkin niin kuin ideologisesti vastustetaan erilaisia käyttövoimia perussuomalaisten suunnalta, että tämä väite ei pidä paikkaansa. Ei täällä puolella ole mitään kategorista vastustusta, oli kyse sitten sähköautoista, kaasuautoista tai hybridiautoista, vaan kysymys on siitä, että pidetään kaikki ihmiset mukana. Vihreät ovat puhuneet reilusta siirtymästä, ja muistutan, että eihän se reilu siirtymä toimi sillä tavalla, että sanotaan, että hei, sinulla ei jatkossa ole varaa liikkua autolla, joten ole hyvä ja muuta pois kotoa, siinä sinulle reilua siirtymää. Ei, vaan reilu siirtymä on sellainen, jossa myös pienituloisille mahdollistetaan se, että he pystyvät liikkumaan, ja kun autokanta kehittyy ja uudet teknologiat tulevat yhä halvemmaksi, niin sitä mukaa myös pienituloisimmilla on mahdollisuus hankkia se vähäpäästöisempi auto. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Garedew.

19.20 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Saavutettavuus, turvallisuus ja toimivuus — siinä Liikenne12 -suunnitelman päätavoitteita seuraaville kahdelletoista vuodelle. Yli tuhat kilometriä pitkässä maassa ovat toimivat liikenneyhteydet elinvoiman edellytys niin tavallisten kansalaisten kuin liike-elämänkin kannalta. Lisäksi ne ovat välttämättömyys huoltovarmuuden ja sotilaallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Keski-Suomen kannalta tärkeimpiä tavoitteita on sujuvien kansallisten ja kansainvälisten liikenneyhteyksien turvaaminen. Tähän sisältyy kolmen tunnin saavutettavuustavoite Helsinki-Vantaan lentokentälle. Jyväskylän yritysten pääsy kansainvälisille markkinoille on siitä riippuvainen. Valtio on jo sitoutunut tukemaan maakuntalentoja, mukaan lukien Jyväskylä, alkuvuoteen 2028 saakka. Lämmin kiitos tästä meidän perussuomalaiselle liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteelle, joka on muiltakin osin tehnyt loistavaa työtä sen varmistamiseksi, että Suomessa liikenne toimisi entistä paremmin ja turvallisemmin. Maakuntalentojen jatkosta päätettäessä olisi erittäin tärkeää huomioida lentoliikenteen suuri merkitys Keski-Suomen liike-elämälle sekä Puolustusvoimien tarpeet Tikkakosken lentokentän osalta. Se on joka tapauksessa pidettävä hyvässä kunnossa maamme turvallisuuden ja puolustettavuuden vuoksi.

Keski-Suomen halki kulkeva Helsinki—Jyväskylä—Oulu—Lappi-välin valtatie 4, E75, eli Nelostie on osa TEN-T-verkostoa eli EU:n määrittelemää Euroopan laajuista liikenneverkkoa. Liikennesuunnitelmaa koskevassa selonteossa luvataan, että TEN-T-verkon pullonkaulaosuuksiin kiinnitetään erityistä huomiota. Yksi tällainen on valtatie 4:n Vaajakosken kohta, jota koskeva hanke olisi tärkeää saada käynnistettyä mahdollisimman pian. Hanke on joka tapauksessa toteutettava vuoteen 2030 mennessä, koska TEN-T-asetus näin vaatii. Hankkeen kustannusarvio on 225 miljoonaa, mistä Jyväskylän kaupungin rahoitusosuus olisi 18 miljoonaa.

Väylähankkeita on Keski-Suomessa meneillään yhteensä 82,5 miljoonan euron edestä: valtatie 4:llä Leivonmäen pohjoispuoli Joutsassa, Jyväskylän Oravasaaren eritasoliittymä ja Palokka, valtatie 9:llä Lievestuoreen kohta sekä Äänekosken silta. Vielä näiden lisäksi rahoitus valtatie 4:n Vestonmäen parantamiseen Toivakassa on tarkoitus myöntää vuonna 2026 lisätalousarviosta.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomen logistiikasta 90 prosenttia kulkee kumipyörillä. Juuri tämä Keski-Suomen halki kulkeva Nelostie on yksi Suomen merkittävimmistä raskaan liikenteen väylistä, joista teollisuus ja liike-elämä ovat riippuvaisia. Keski-Suomeen tehdyt väylähankepanostukset ovat siis olleet täsmälleen oikea linja ja välttämättömyys koko Suomen saavutettavuuden säilyttämistä ajatellen, joten kiitos vielä ministeri Ranteelle niiden huomioimisesta nyt ja seuraavia rahoituspäätöksiä tehtäessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

19.24 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun puhumme liikennepolitiikasta ja sen yhteydessä tietysti yleensä myös ympäristöpolitiikasta ja ilmastopolitiikasta [Tuomas Kettunen: Ja polttoaineista! — Puhuja naurahtaa] — ja vaikka sitten niistä polttoaineista, kuten edustaja Kettunen toivoo — niin yksi asia on melko varma, ei kaikilla puolilla salia, mutta ainakin tällä puolella salia ja itselleni henkilökohtaisesti: Toivon todella, ettei Suomen liikennepolitiikkaa tehdä sillä silmällä, että tällä pelastetaan maailma tai pysäytetään ilmastonmuutos. Miksi? Koska maailma ei suomalaisella liikennepolitiikalla pelastu, eikä myöskään ilmastonmuutos pysähdy sillä, että suomalaiset muuttavat omaa liikennepolitiikkaansa, oli se suuntaan tai toiseen.

Sen sijaan, että me monesti tuodaan ja kävelytetään tässä keskustelussa käsi kädessä tätä globaalia näkökulmaa, Suomi ja globaali maailma, niin ehkä meidän pitäisi miettiä enemmän tämmöisiä lokaalimpia kysymyksiä, mitä ovat esimerkiksi meidän paikalliset

ympäristöarvot. Niitä varmasti on syytä ajatella, kun me mietitään meidän liikennejärjestelyitä tai sitä, millaista politiikkaa me harjoitetaan, minkä metsien läpi ja minkä alueiden läpi teitä tehdään. Meidän omat taloudelliset arvot — siis ne arvokkuudet, mitä saadaan sillä, että tiestöllä pääsevät sekä yksityisautot että tavara kulkemaan jouhevasti, ja ne huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset maanpuolustuksellisesta näkökulmasta tai kriisiaikojen näkökulmasta, että se rahti löytää perille, vaikka toimitusketjuihin tulisikin ongelmia — ja toisaalta sitten ihmisten arkea koskevat toiminnalliset kysymykset ovat niitä, joiden näkökulmasta tätä meidän omaa liikennejärjestelmää tulisi kehittää, ei sillä ajatuksella, mikä monesti varsinkin vihreiltä kansanedustajilta tässä salissa kuuluu, jossa ajatellaan, että Suomen on etunenässä tehtävä näitä toimia liikenteen saralla, ylipäätään liikennesektorilla, nimenomaan maailman pelastamiseksi. Jos meidän päästömme ovat se promille tai puolitoista maailman kokonaispäästöistä, niin se on vain surullinen ja kiusallinen tosiasia, että suomalaista liikennejärjestelmää tai ihan suomalaista arjen autoilijaa kurittamalla eivät nämä ongelmat globaalisti ratkea.

Se esimerkin näyttäminen hinnalla millä hyvänsä voi käydä hyvin kalliiksi suomalaiselle autoilijalle, se voi käydä hyvin kalliiksi suomalaiselle teollisuudelle, se voi käydä hyvin kalliiksi koko suomalaiselle kansakunnalle. Sen takia näitä on tehtävä ehdottomasti eniten siitä paikallisesta, lokaalista, alueellisesta, valtakunnallisesta näkökulmasta, ei vihreiden tapaan miettien suuria globaaleja kysymyksiä, Ne voivat kulkea siinä rinnalla, mutta politiikan tekeminen ne etunenässä sokaisee meidät niiltä vaikutuksilta, mitä me voidaan kokea täällä Suomen rajojen sisäpuolella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.27 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan itäisen Suomen näkökulmasta.

Tämän Euroopan laajuisen TEN-T-verkon kehittäminen: Siitä on linjattava tässä Liikenne 12 -suunnitelmassa yksiselitteisesti, että kattavan verkon kytkeytymistä ydinverkkoon ja ydinverkkokäytäviin tulee parantaa. Tämä edellyttää, että Suomi ajaa aktiivisesti valtatie vitosen lisäämistä tähän TEN-T-verkkoon, ja nythän tätä työtä ei hallituksessa tehdä. Kattavan verkon maanteiden ja ratojen kehittäminen parantaa merkittävällä tavalla itäisen Suomen saavutettavuutta ja kansainvälisiä yhteyksiä myös länteen, luoteeseen ja pohjoiseen. — Ja tässä kohtaa tämmöinen välihuomio, että olemme edustajakollega Kettusen kanssa kahdestaan täällä salissa. Toki myös puhemies on kansanedustaja, mutta jatkan Kettuselle ihan henkilökohtaisesti nyt tässä, toki myös sinne kotikatsomoihin. — Itäisen Suomen alueiden maakuntaliitot pitävät tärkeänä myös sitä, että alueiden ja pääkaupunkiseudun välinen kolmen tunnin saavutettavuustavoite säilyy liikennepolitiikan ohjaavana periaatteena, ja tämä tavoite ei toteudu ilman toimivia lentoyhteyksiä. Lentoasemaverkoston kehittämistä koskevissa linjauksissa tuleekin varmistaa, että alueelliset lentoasemat säilyvät osana Finavian lentoasemaverkostoa myös tämän hallituskauden jälkeen. Lentoasemien merkitystä tulee tarkastella osana valtakunnallisesti merkittävän liikennejärjestelmän toimivuutta ja ja osana matkaketjuja sekä alueellista saavutettavuutta ja kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Toimivat ja nopeat mobiiliverkot sekä kiinteät laajakaistayhteydet ovat osa liikennejärjestelmän peruspalvelutasoa, ja niiden on pystyttävä vastaamaan

digitaalisten palveluiden kasvaviin vaatimuksiin. Itäisessä Suomessa on edelleen huomattavia — siis huomattavia — puutteita mobiiliverkkojen toimivuudessa ja peitossa sekä kiinteiden laajakaistayhteyksien saatavuudessa. Heikosti toimivat yhteydet aiheuttavat haittaa itäisen Suomen elinkeinoelämälle. Nyt jopa puoli miljoonaa suomalaista on jäämässä 5G-verkon ulkopuolelle. Toimivat yhteydet ja digitaaliset palvelut ja niiden kehittäminen ovat kustannustehokas keino vähentää fyysisen liikenteen tarvetta ja tukea alueellista tasa-arvoa ja alueiden elinvoimaa. Viestintäverkkojen osalta ei voida tyytyä olemassa olevien verkkojen ja palvelujen varmistamiseen, vaan resursseja pitää osoittaa yhteyksien määrätietoiseen kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Iso virhe on, kuten täällä on aiemminkin tänään tuotu esille, että suunnitelman kärkitavoitteesta on poistettu saavutettavuus. Tämä muutos on sekä ristiriitainen suunnitelman vision kanssa että myös omiaan ohjaamaan liikennepolitiikkaa väärään ja yhä keskittävämpään suuntaan. Käytännössä se antaisi esimerkiksi Väylävirastolle ja Traficomille mandaatin jättää itäinen Suomi liikennejärjestelmien kehittämis- ja kunnossapitotoimien sekä suunnitelmien ulkopuolelle. Tätä samaa on viimeksi tuonut esille myös valtiovarainministeriön budjettipäällikkö — vaikka hänellä sattuukin olemaan mökki Pohjois-Karjalassa. Näin siitäkin huolimatta, että suurimmat kielteiset muutokset ovat kohdistuneet juuri itäiseen Suomeen. Maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta koko maan elinvoimaisena pitämisen merkitys on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Väyläviraston tulkinta on jo tällä hetkellä virheellinen saavutettavuuden osalta, kun se keskittyy vain väylien loppupäähän, vientisatamiin ja kasvukeskuksiin, ja unohtaa, ettei niihin saavu tuotteita eikä ihmisiä, ellei huolehdita myös väylien lähtöpäistä ja niiden yhdistämisestä loppupäihin. Saavutettavuus ei ole piste, se on jana pisteiden välillä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen liikennepolitiikan suunnanmuutoksesta on tänään puhuttu, ja siihen todellakin tarvitaan välttämättä muutos. Se koskee erityisesti itäistä Suomea, jolla on läntisen Euroopan pisin maaraja suhteessa Venäjään. Sen tyhjentäminen yrityksistä ja asukkaista väärällä liikennepolitiikalla vie elinvoimaisuuden edellytykset, jolloin kriisitilanteissa turvallisuuspoliittinen vaste Suomen sisällä tapahtuisi vasta syvemmällä sisämaassa.

Ja lopuksi: Mitä tulee tämän suunnitelman valmisteluun ja valmistumiseen, kysehän ei ole enää ollut parlamentaarisesta työstä. Kyse on ollut enemmänkin parlamentaarisen työn hylkäämisestä. Kokouksia peruttiin toistuvasti, ja lopulta niissä ei keskusteltu itse sisällöstä käytännössä lainkaan. Liikenneministeriö ja -ministeri romuttivat koko Liikenne 12:n idean, idean, jonka tarkoituksena oli tehdä ylivaalikautista parlamentaarista väyläpolitiikkaa. Ministeri Ranne mainitsi useampaan otteeseen tänään ja on myös muussa yhteydessä puhunut, että nyt ei tehdä siltarumpuja. Kun tätä ohjelmaa ja suunnitelmaa katsoo, niin tämä vaikuttaa yhdeltä suurelta siltarummulta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.32 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Niin kuin edustaja Kallio totesi, niin kahdestaanhan me jäimme sitten tämän 12-vuotisen liikenneselonteon kanssa tänne keskustelemaan, ja odotinkin, että olisimme käyneet rakentavaa, rehellistä keskustelua liikenneasioista. Mutta ihan muutamia nostoja:

Ehkä joltain osin tulen nostamaan myös näitä samoja asioita kuin edustaja Kallio, mutta kun tätä liikenneselontekoa ja keskusteluja on kuunnellut, niin kyllähän tässä saa semmoisen tuntuman, että Suomea jaetaan alueisiin ja niille on määritelty jo tietyllä tavalla kohtaloja. Puhun varsinkin itäisestä Suomesta ja pohjoisesta Suomesta ja eritoten näistä alueista, missä ihmiset asuvat pitkien välimatkojen päässä, rouva puhemies, pitkien välimatkojen päässä. Pohjoisen infran kehittämistarpeita määrittää tämmöinen sotilaallinen infra ja itäistä Suomea sitten, niin kuin edustaja Kallio sen tietää, ei mikään. Pohjoista Suomea, sen infran kehittämistä, määrittää sotilaallinen infra ja itäistä Suomea ei mikään. No, kummallekaan hallitus ei näe esimerkiksi elinkeinopoliittista arvoa, vaikkakin tässä hallituspuolueen edustaja, edustaja Sillanpää totesi ja toi aika hyvin esille — kuuntelin tätä puheenvuoroa tuolla omassa työhuoneessani — että kyllä siellä tieverkolla ja varsinkin siellä hiekkateitten päässä kulkevat ne meijeriautot, ja siellä kulkee myös puuhuolto, siis metsäteollisuuden suuntaan menevät raaka-ainekuljetukset. Mutta kun on mainittu tämä meijeriauto ja aamupalajukurtti, niin täytyy sitten muistuttaa siitä, että edelleenkin ne meijeriautot siellä hiekkateillä kulkevat — en haluaisi sanoa, että alempiarvoisella tieverkostolla, mutta kuitenkin siellä ne kulkevat. Ja jos tiet ovat huonossa kunnossa, niin kyllähän se vaarantaa tänä päivänä meidän elintarvikepuolenkin siltä osin, että jos tiet ovat huonossa kunnossa, niin se meijeriauto pahimmassa tapauksessa ei pysty kulkemaan. Eli tämä elinkeinopoliittinen arvo on tässä.

No, liikenneministeri on kiteyttänyt sanomalla, että siltarumpupolitiikan aika on ohi, mitä edustaja Kallio tuossa jo toi sitä siltarumpupolitiikkaa esille, mutta se on kovaa puhetta, kun tiedetään, mitä mieltä teollisuus ja kuljetusyrittäjät ovat tämän hetken teitten kunnosta varsinkin itäisessä Suomessa ja varsinkin niillä tiepätkillä, joihinka ei näytä rahaa olevan tulossa tälläkään hetkellä. Kun kuljetusyrittäjien puheita ja viestiä kuulee, niin kyllä siellä, kuulkaa, aika paljon ylimääräistä rahaa menee sitten, kun joudutaan laittamaan uusia jarruja, kun jarrut menevät huonoon kuntoon näin huonoilla tiepätkillä. — Mutta, rouva puhemies, saanko jatkaa tästä paikalta vai tulenko... [Puhemies: Ei, olkaa hyvä vaan, sieltä vaan kaikki!] — Joo, kiitoksia.

Rouva puhemies! Olisin toivonut, että olisimme käyneet myös keskustelua, kun edustajat Vigelius ja Bergbom kävivät tuossa puheenvuorojaan pitämässä. Nämä herrat ovat myös, ennen kuin nousivat eduskuntaan, tehneet Kipuraja ylitetty -kansalaisaloitteen. Sehän keräsi 79 000 suomalaista nimeä siihen, että saadaan kohtuullisuutta näitten polttoaineitten hintaan. Nämä polttoaineethan, rouva puhemies, eivät millään tavalla kyllä liity tähän Liikenne 12 -käsittelyyn, mutta tietenkin polttoaineellahan siellä liikutaan jokaisella tieosuudella. Ihan jäi mietityttämään, että kun edustajat tämmöisen aloitteen ovat tehneet ja sitä eivät sitten puolustaneet, kun se tänne eduskuntakäsittelyyn tuli, niin hieman, vähän kummaksun näitä puheenvuoroja heidän suunnaltaan, kun he tuovat esille, kuinka myötämielinen autoilijoita kohtaan tämä hallitus on ollut, kuinka polttoaineen verotusta on kevennetty. Mutta, kunnioitettu rouva puhemies, ei se siellä Itä-Suomessa polttoaineen pumppuhinnassa, ainakaan meillä Kuhmossa, näy. Dieselin hinta on noususuhdanteessa, ja kyllä se pistää mietityttämään, jos edustaja Bergbom tämän aihepiirin keskustelussa tuo esille sen, kuinka he ovat myötämielisiä olleet autoilevaa suomalaista kohtaan ja pitkien välimatkojenkin Suomessa. Kyllä se todellisuus sitten on aivan toista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.37 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! En pitkitä enempää, haluan vain kiittää edustaja Kettusta erinomaisesta puheenvuorosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Vielä edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.37 **Tuomas Kettunen kesk:** Rouva puhemies! Kyllähän olin valmistautunut tähän useammallakin puheenvuorolla, mutta kerta tänne vain edustaja Kallio jäi minun kanssani keskustelemaan, niin sitten kiitän omalta osaltani. Tämä on ollut hyvä lähetekeskustelu, ja uskon näin, että valiokunnat antavat asianmukaisen käsittelyn tälle asialle. Tiedän, että edustaja Kalliokin tähän aihepiiriin perehtyneenä pystyy varmasti sitten valiokuntakäsittelyssä luomaan asianmukaisen mietinnön, joka sitten käsitellään tässä isossa salissa myöhemmin. Jotenka en lähde itsekään pitkittämään tätä keskustelua, vaan kiitän ja toivotan mukavaa illanjatkoa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 157/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.00 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Elämme yhteiskunnassa, joka on kokenut hurjan muutoksen viimeisten vuosikymmenten aikana. Uudet teknologiat ovat tulleet osaksi arkipäiväämme, ja siksi meidän on myös tunnistettava niiden tarjoamat mahdollisuudet. Tämä hallituksen esitys koskee sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa. Se on osa laajempaa sähköistymisen kokonaisuutta. Samalla se myös itsenään kertoo paljon laajemmin siitä, mihin suuntaan Suomi on matkalla. Me elämme ajassa, jossa digitaalinen asiointi ei ole enää vain yksi vaihtoehtoista, vaan osa arkea ja monille, etenkin nuoremmille sukupolville, luontaisempi tapa asioida ja hoitaa tehtäviä. Tässä ajassa tiedon on liikuttava nopeasti, turvallisesti ja luotettavasti. Sähköinen tiedoksianto tekee verotuksesta sujuvampaa, säästää julkisia varoja ja parantaa palvelua. Se on osa tehokkaampaa ja tulevaisuuteen katsovaa hallintoa.

Arvoisa puhemies! On tärkeää todeta, että tämä uudistus ei ole säästötoimi, vaan askel kohti modernia, asiakaslähtöistä julkista hallintoa. Se on julkisen hallinnon tuomista tähän

aikaan ja tähän yhteiskuntaan. Kun yhä useampi suomalainen käyttää sähköisiä palveluja, on luonnollista, että myös viranomaisviestintä seuraa perässä. Nämä digitaaliset järjestelmät tuovat tiedot saataville nopeasti, pienentävät inhimillisten virheiden mahdollisuuksia ja vahvistavat tietoturvaa. Mikä tärkeintä, tämä muutos ei kuitenkaan tapahdu hetkessä eikä lakeja säätämällä. Hallitus on pitänyt huolen siitä, että kukaan ei jää yksin muuttuvien käytäntöjen kanssa. Heillä, joille sähköinen asiointi ei ole mahdollista, säilyy oikeus asioida perinteisesti. Tämä on muutoksen vauhdittamista ihmiset edellä.

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, tämä on uudistus, joka yhdistää tehokkuuden ja inhimillisyyden. Säästämme veronmaksajien rahoja ja vähennämme paperibyrokratiaa, mutta samalla huolehdimme siitä, että siirtymä on oikeudenmukainen ja kaikille saavutettavissa. Verohallinto tulee tarjoamaan ohjeistusta ja tukea kaikille heille, jotka tarvitsevat apua sähköiseen asiointiin siirtymisessä. Näin varmistamme, että tulevaisuuden Suomi on digitaalinen mutta myös välittävä maa, jossa rohkeasti otetaan käyttöön uudet turvalliset teknologiat ihmiset edellä. Teknologiat ovat oiva työkalu, mutta niiden käyttäjien eli ihmisten on tultava aina ensin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

18.04 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä siis on sähköinen tiedonanto Verohallinnossa, ja tämä on erityislaki, jolla on yhteys täällä aiemmin käsiteltyyn yleislakiin. Tähän alkuun täytyy varmasti todeta, että totta kai digitaalinen asiointi on, ilman muuta, nyt jo yleistä ja tulee yleistymään koko ajan. Osaltaan se tuo nopeutta, tehokkuutta, säästöjäkin. Tavoite sinänsä on ihan hyvä, mutta tässä esityksessä ongelma tulee nyt siitä, miten tätä tavoitetta lähdetään edistämään.

Tämän meidän digiaikamme suurin ongelma on se, miten kaikki ihmiset pidetään mukana, ja meillä on tälläkin hetkellä iso joukko ihmisiä, joilla ei ole tarvittavia digitaitoja. Me puhutaan varmasti yli 500 000 ihmisestä ja varmasti ylikin. Osa ihmisistä tälläkin hetkellä on ihan sinut digiajan kanssa, osa taas ei ole ollenkaan, ja sitten on iso joukko ihmisiä, jotka osaavat jotakin, osaavat vähän, mutta eivät hallitse tarpeeksi asioidakseen kaikki asiat digillä yksin tai ilman apua. Huomattava joukko ihmisiä käyttää tälläkin hetkellä esimerkiksi näitä Suomi.fi-palveluita tai OmaVeroa nimenomaan avustetusti, ja koska näin on, minä sanon, että nämä lait, tämä yleislaki ja tässä tämä Verohallintoa koskeva laki, tulevat aiheuttamaan valitettavasti kohtuuttomia tilanteita, ongelmia, epätietoisuutta ja sekaannuksia. Esimerkiksi juuri kun verotuksesta on kysymys, niin silloin voi tulla myös ikäviä taloudellisia seuraamuksia.

Se ydinongelma ja ydinkysymys tässä esityksessä kuuluu, voidaanko ilman ihmisen omaa suostumusta siirtyä siihen, että hänelle tulee verottajan posti sähköisesti, ja onko hyväksyttävä, että tiettyjen vaiheiden seurauksena ihminen saattaa kieltäytymisestä huolimatta palata sähköiseen menettelyyn, vieläpä niin, että ei itse sitä edes tiedosta. Tässähän siis voi käydä niin, että ihminen on laittanut OmaVerossa täpän kohtaan, että haluaa viranomaispostin paperilla, ja myöhemmin, tietyn ajan kuluttua, kirjautuu itse tai läheisen avustamana OmaVeroon ja sitten palautuukin automaattisesti sähköiseen menettelyyn. Ja asian tekee vielä vaikeammaksi se, että myös kirjautuminen mihin tahansa muuhun Suomi.fi-palveluun johtaa samaan lopputulokseen myös veropuolella, eli jälleen olet sähköisen menettelyn piirissä. Tämä tulee aiheuttamaan paljon ongelmia esimerkiksi

juuri niissä tilanteissa, joissa henkilö läheisensä avustamana katsoo omia tietojaan jonkun viranomaisen sähköisestä asiointipalvelusta, ja kun mietitään tätä maailmaa ja tätä päivää, niin kyllä me voimme sanoa, että tämä on varmaan monissa kodeissa tänä päivänä varsin yleistä.

Ajatellaan esimerkiksi sellaista tilannetta, että henkilö on kerran käynyt laittamassa täpän OmaVerossa, että haluaa postin paperilla. Sen jälkeen esimerkiksi omaisen avustamana mennään katsomaan OmaKannasta, mitä vaikkapa lääkäri on siellä lääkärillä käynnin jälkeen OmaKantaan kirjannut, ja kuinka ollakaan, tämän käynnin jälkeen myös veropuolella täpästä huolimatta palaudutaan sähköiseen menettelyyn. Varmasti tällaisessa tilanteessa on varsin todennäköistä, ettei itse henkilö edes tiedosta tätä, että jälleen kerran on palattu sähköiseen menettelyyn, ja tietenkin oletetaan, että se täppähän on siellä veropuolella laitettu ja kaikki on sillä selvä, ja tämä tilanne on sitten kyllä kohtuuton. Ilman muuta pitäisi olla niin, että jos kerran OmaVerossa on kieltäytynyt sähköisestä menettelystä, pysyy se voimassa, ja tulisi olla niin, ettei joudu sähköiseen menettelyyn käyttäessään jotakin muuta Suomi.fi-palvelua.

Meillä valiokunnassa verojaostossa monet asiantuntijat suhtautuivat tähän varsin kriittisesti, esimerkiksi Veronmaksajat, Suomen Yrittäjät, oikeusministeriö ja vanhusasiainvaltuutettu. Esimerkiksi vanhusasiainvaltuutettu välitti kansalaisten yhteydenottoja, joissa ihmiset kokivat, että sen jälkeen, kun ei ole enää kyennyt käyttämään tietokonetta tai sähköisiä palveluja, kaikkien yhteiskunnan ovien koetaan sulkeutuvan. Tämä täytyy ottaa tosissaan. Yhteiskunnan on toimittava myös niille, joilla ei ole tarvittavia digitaitoja.

Eli, puhemies, nyt me mennään liian kiireellä ja liian yksioikoisesti eteenpäin, ja armotta, valitettavasti, tämä esitys tulee tarkoittamaan, että iso joukko ihmisiä putoaa ulkopuolelle. Uskallan sanoa, vaikka pelkäänkin sanoa sen, että tästä tulee varmasti iso hässäkkä, tulee monia sekaannuksia, tulee kohtuuttomia tilanteita, ja tästä, puhemies, minä olen todella, todella huolissani.

SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseessa todetaan muun muassa, että valittu toteutustapa sisältää merkittäviä oikeusturvariskejä, jotka kohdistuvat ensisijaisesti valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Tämän vastalauseen perusteella, puhemies, minä esitän, että tämä esitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.10 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen hyvin kuvasi tätä tilannetta, mikä tämän asian ympärillä on. Kyllä voi sanoa, että ymmärrämme hyvin, että on varmasti hyvä, että tätä paperipostin lähettämistä viranomaisilta eteenpäin yritetään vähentää, mutta tiedetään, että sen paperipostin toisessa päässä on sellaisia ihmisiä, jotka pystyvät käsittelemään niitä tietoja, mitkä tulevat paperilla, paremmin kuin näissä digitaalisissa muodoissa. Tässä mielessä tämä toimenpide, jota nyt viedään tässä ilman henkilön omaa suostumusta eteenpäin, on liian nopea ja suoraviivainen toimenpide, ja tässä mielessä sitä vastaanottavaa päätä pitäisi kuunnella enemmän. Sitä tässä ei nyt tehdä. Me ymmärrämme, että siellä toisessa päässä ovat digitaidot aivan erilaisia, ja se määrä on aika iso, siellä voi olla muistisairaita ja muita ihmisiä. Tässä tulee sellaisia tilanteita, mihin

edustaja Viitanen viittasi. Muun muassa kun verottajasta on kysymys, niin siellä on myös taloudellisia kysymyksiä, jotka tulevat sitten vastaan ja jotka heijastuvat.

Kun tämä liittyy siihen laajempaan viranomaistoimintaan, jossa Suomi.fi-järjestelmää käytetään paremmin ja enemmän, niin myös siellä, kun käytiin tätä yleislakikeskustelua tämän osalta, tämä sama ongelma tuotiin esiin. Siellä vaadittiin myöskin, että tämmöisistä viesteistä olisi vähintään pitänyt tulla tekstiviestimuistutus, jos asiakas siellä toisessa päässä niin haluaa.

Eli tässä on monia tällaisia ongelmia. Ymmärrämme sen, ja varmaan siellä vastaanottavassakin päässä arvioidaan sitä, että jos postin saannissakin on joskus, aika ajoin ongelmia, ja se tulee aika harvoinkin jossain vaiheessa, niin tässä mielessä ei sekään ole täysin aukoton järjestelmä, mutta tämä pakottaa nyt siirtymään sellaiseen järjestelmään, jonka lopputulemassa tulee, niin kuin edustaja Viitanen tässä hyvin toi esiin, monia ongelmia. Siinä mielessä tämä on nytten liian yksioikoisesti viety eteenpäin, ja olisi kuunneltava nyt sitä vastaanottavaa päätä enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.13 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Digitaalinen asiointi sinänsä helpottaa monien ihmisten arkea ja tehostaa viranomaistoimintaa, ja tämä tavoite on sinänsä kannatettava ja tätä päivää ja tulevaisuutta. Hallitus on kuitenkin lähtenyt säästöjen nimissä käytännössä pakottamaan ihmisiä digitaalisten palvelujen käyttöön, vaikka kaikilla ihmisillä ei tarvittavia laitteita saati riittäviä digitaitoja ole. Tämä hallituksen linjaus, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään jatkossa sähköisesti niille asiakkaille, joilla on käytössä OmaVero tai Suomi.fi-tili, sisältää tosiaan merkittäviä oikeusturvariskejä. Kun siitä periaatteesta, että ihmisen täytyy antaa suostumus sähköiseen asiointiin, siirrytään tähän järjestelmään, jossa kansalaisen vastuulle jää itse huolehtia siitä, ettei hän kuulu sinne sähköisen tiedoksiannon piiriin tai ettei häntä sinne uudelleen palauteta, niin on ilmeinen riski, että tärkeitä viranomaisviestejä sitten voi jäädä saamatta. Tämä erityisesti koskee vanhuksia, muistisairaita ja muita, joiden digitaidot ovat syystä tai toisesta puutteellisia. Edustaja Viitanen täällä tosiaan kuvasi puheenvuorossaan varsin seikkaperäisesti tästä aiheutuvia ongelmia.

Olin itse käsittelemässä hallintovaliokunnassa sitä hallituksen esitystä, jossa oli tämä ensisijaisuus laajemmin ja Suomi.fi-palvelun käyttöönotto. Tuossa keskustelussakin todettiin, että ilman tällaista pakottamistakin ihmiset yhä enenevässä määrin siirtyvät digipalveluiden käyttöön, ja sen pitäisi tässä tilanteessa riittää. Eli ajan myötä se tulee olemaan varmasti suuren enemmistön tapa asioida, mutta nyt tämä tapa, että siihen vauhdilla pakotetaan myös ihmisiä, joilla ei ole edellytyksiä, ei ole oikea tapa edetä eikä niiden muutamien säästömiljoonien arvoinen tapa.

Esimerkiksi vanhusasiavaltuutettu on kritisoinut nimenomaan yleisesti vanhusten sivuuttamista yhteiskunnan digitalisaatiokehityksestä. Hänen mukaansa noin 300 000 vanhusta on kokonaan vailla digitaitoja. Suunnilleen yhtä monen digitaidot eivät sinänsä riitä itsenäiseen asiointiin. Tätä edustaja Viitanen just hyvin kuvasi, että käytännössä siellä sitten puolesta-asioidaan, jolloin näitä sekaannuksia ja hämmennyksiä voi sattua, ja se ei ole kenenkään etu, että semmoiseen tilanteeseen ajetaan ihmisiä.

Vielä haluan nostaa sen, että samaan aikaan, kun hallitus nyt vauhdilla sähköistää palveluita, se ei ole huolehtinut digituen riittävistä resursseista. Vastuu digituen

järjestämisestä on jäänyt käytännössä kunnille ja järjestöille, ja näiden rahoitusta on leikattu, eikä kaikilla edes ole niitä omaisia tai ystäviä, jotka voisivat näissä tilanteissa auttaa.

Viranomaisviestinnän pitää tavoittaa kaikki, myös heidät, joilta digitaidot puuttuvat, ja siksi kannatan tätä edustaja Viitasen tekemää hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

18.16 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tavoitteet todellakin ovat sinänsä ihan kannatettavia. Kyllähän moni meistä nykyisin asioitaan hoitaa netissä, ja esimerkiksi nämä verottajan digitaaliset palvelut ovat hyvin suosittuja, mutta valitettavasti hyvissäkin tavoitteissa voidaan kuitenkin epäonnistua huonon toimeenpanon vuoksi, ja tämä käsittelyssä oleva lakiesitys on malliesimerkki sellaisesta. Tämän lakiesityksen perusongelma on siis siinä, että se todellakin muuttaa sähköiset tiedoksiannot suostumusperusteisesta mallista automaattisesti käyttöön tulevaksi velvoitteeksi. Pääasiallinen vastuu muutoksen mukanaan tuomista seuraamuksista siirtyisi siis viranomaiselta kansalaiselle.

Keskustan mielestä verovelvollisella tulee olla oikeus kieltäytyä ensisijaisesta sähköisestä asioinnista pysyvästi, jolloin sähköinen tiedoksianto aktivoituu vasta, kun verovelvollinen sitä erikseen pyytää. Hallituspuolueiden mielestä sen sijaan ilmeisesti kohtuullisena aikana voidaan pitää 60:tä päivää, jonka ajan ilmoitus OmaVeron käytön lopettamisesta on ainoastaan voimassa. Keskustan mielestä on käsittämätöntä verovelvollisten kyykyttämistä, että heitä vaaditaan tämän ajan umpeuduttua taas erikseen seuraavien sähköisten asiointikertojen yhteydessä etsimään Verohallinnon palvelusta sähköistä tiedoksiantoa koskeva kohta ja merkitsemään kielto siihen.

Keskusta pitää kohtuuttomana myös sitä, että hallituksen OmaVerossa sähköisestä tiedoksiannosta nimenomaisesti kieltäytynyt verovelvollinen voi siis joutua tästä huolimatta veroasioissakin sähköisen tiedoksiannon piiriin sen vuoksi, että on käyttänyt jotain muuta julkishallinnon palvelua Suomi.fi-tunnistusta käyttäen. Jatkossa Suomi.fi-viestitili avattaisiin jokaiselle henkilölle automaattisesti heti, kun hän tunnistautuu johonkin viranomaispalveluun, ilman että hänen suostumuksensa tai ymmärryksensä palvelun oikeudellisista vaikutuksista olisi varmistettu. Lainmuutosten myötä kansalainen voi siis joutua esimerkiksi sellaiseen tilanteeseen, jossa hän saa oikeudellisesti sitovia tiedoksiantoja tietämättään, mikäli hän ei ole syystä tai toisesta ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitettaan. Sama ongelma on automaattisessa tilin uudelleenavautumisessa. Nämä ongelmat voivat helposti johtaa muun muassa määräaikojen umpeutumiseen, maksu- ja velkomusmerkintöihin sekä muihin oikeudenmenetyksiin. Kun tiedoksianto katsotaan aina annetuksi kolmantena päivänä riippumatta siitä, onko henkilö viestiä tosiasiallisesti avannut tai pahimmillaan edes tiennyt tilinsä olemassaolosta, lakiesitys synnyttää myös oikeusturvariskin, jota emme voi pitää hyväksyttävänä. Käytännössä esitys siirtäisi tiedoksiannon valvontavelvollisuuden viranomaiselta yksilön harteille tavalla, joka ei ole asianmukainen ottaen huomioon kansalaisten erilaisen toimintakyvyn ja digiosaamisen.

Arvoisa rouva puhemies! Asiantuntijakuulemisten perusteella lakiesityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset on arvioitu optimistisesti ja osin virheellisesti. Säästöt sen sijaan ovat epävarmoja. Sen sijaan virheiden, oikaisuvaatimusten ja valitusten

ja digitukitarpeen lisääntyminen voi kasvattaa kustannuksia paljonkin. Tätä me emme hyväksy, ja siksi teen vastalauseen 2 mukaisen esityksen ja esitän lakiehdotuksia hylättäväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.19 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuotiin aiemmin esille hallituspuolueen edustajan suulla, että tämä on tehty ihminen edellä. Voidaan tietysti sanoa näin, että ihminen edellä, mutta tämä on oikein tyypillinen esimerkki siitä, että valmistellaan tämmöisiä esityksiä niin, että kuvitellaan, että kaikki suomalaiset kuuluvat siihen parhaaseen neljännekseen, siihen kyvykkäimpään neljännekseen, ja heidät, joilla ei ole mahdollisuuksia, kykyjä, taitoja ja osaamista, unohdetaan. Sen vuoksi kannatan edustaja Kallin erinomaista ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.20 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty jo erinomaisen hyviä puheenvuoroja, missä tämän lain ongelmat on nostettu esille, eli edustajien Viitanen, Elo ja Kalli puheenvuorot, ja sitten kannatuspuheenvuorot ovat tulleet edustajilta Lyly ja Kallio tässä. En koe tarvetta toistaa niitä ongelmia, jotka näissä puheenvuoroissa on käyty jo perusteellisesti läpi, niin kuin näissä vastalauseissakin ihan kirjallisessa muodossa.

Käytin tästä asiasta puheenvuoron jo ykköskäsittelyssä, mutta ajattelen ihan vakavasti, että tämä on kyllä niin suuri asia, että tämä olisi vaatinut vielä perusteellisemman keskustelun julkisuudessa ja täällä eduskunnassakin, kun ihan tarkemmin ryhtyy nyt miettimään, mistä tässä on kysymys. Olin tänään tuuraamassa erästä edustajakollegaa, joka on työmatkalla. Olin siis tapaamassa erästä vierasryhmää hänen sijastaan, ja kun kerroin, että esimerkiksi tämmöinen laki on meillä nyt tänään täällä käsittelyssä, ja he edustivat tällaista vireää mutta vanhempaa sukupolvea kuitenkin, niin kyllä aika moni siinä ihmetteli, miten tässä nyt tulee pärjäämään. Eli ihan niin kuin täällä on sanottu, hyvä tarkoitus nyt kyllä pilaantuu sillä, että tänne on tehty niin pitkälle meneviä automaatioita, että jos jossain viranomaispalvelussa käyt sähköisesti, niin siitä automaattisesti — käytän nyt kansanomaisesti ilmaisua — tietokone tulkitsee, että nyt olet sitten kompetentti siihen, että kaikki viranomaisasiointi tästä lähtien tapahtuu sinulle sähköisessä muodossa.

Itse tässä viime viikolla sain kolme kirjettä verottajalta, eli siellä oli kaksi kiinteistöveroa — oma ja puolisoni kiinteistövero ja erään kuolinpesän kiinteistövero — ja sanotaan näin, että kyllä se tuntui turvalliselta, kun ne tulivat kirjeinä, ja tiedän, että 6.8. ja 6.10. ne menevät maksuun. Tämä on kyllä liian nopeaa etenemistä nyt tähän digitaaliseen suuntaan, vaikka kehitys vääjäämättä kulkee tähän suuntaan. 30 vuoden päästä tämä tuskin on mikään ongelma, mutta kyllä tästä seuraavan viiden vuoden aikana suuria ongelmia tulee.

Kiinnitän vielä huomiota siihen, että yleensä kun olemme näistä digitalisaation haasteista täällä puhuneet, niin olen huomannut, että eräät kansanedustajakollegat ovat hyvin aktiivisesti käyttäneet puheenvuoroja ja vaatineet huomion kiinnittämistä siihen, että ei tässä kyseessä ole mikään pieni erityisryhmä. Me voimme puhua vähintään puolesta miljoonasta ihmisestä. Täällä edustaja Pauli Kiuru on usein näistä puhunut, edustaja Juha Mäenpää on näistä puhunut, ja kyllä tässä on kysymys vakavasta asiasta, johon

eduskunnan täytyisi suhtautua vakavasti ja tehdä ennen kaikkea niitä positiivisia ratkaisuja. Nyt on konkreettisesti kysymys yhdestä lakiehdotuksesta, jossa tämän hylkääminen on se positiivinen ratkaisu, mutta meidän täytyy muuten pyrkiä ratkaisemaan tätä asiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

18.23 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys verotuksen sähköisestä tiedoksiannosta vähentää verotukseen liittyvän paperipostin määrää niillä henkilöillä, jotka ovat ottaneet käyttöön Suomi.fi-viestinvälityspalvelun eivätkä ole sitä sulkeneet tai jotka käyttävät OmaVero-palvelua eivätkä ole siellä lopettaneet palvelun käyttöä erillisellä ilmoituksella. Jatkossa nämä henkilöt ovat verottajan sähköisen tiedoksiannon piirissä.

Arvoisa puhemies! Digitalisaation nopean etenemisen myötä moni kansalainen haluaa hoitaa myös veroasiansa sähköisesti. Kuten täällä on todettu, osalle kansalaisista esimerkiksi paperisessa muodossa saatu esitäytetty veroilmoitus on edelleen kuitenkin tärkeä, ja onkin oikein, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on täsmennetty menettelyä, jolla verovelvollinen säilyy jatkossakin paperisen tiedoksiannon piirissä. [Aki Lindén: Ellei putoa pois!]

Arvoisa puhemies! Asiantuntijoita laajasti kuultuaan valtiovarainvaliokunta on täsmentänyt muotoilua, jolla Suomi.fi-viestinvälityspalvelutilin käytössä oleminen määritellään laissa. Valiokunta myös ehdottaa lakiin kirjattavaksi OmaVero-palvelun sulkemisilmoituksesta alkavaa 60 päivän määräaikaa, jonka kuluessa tapahtunut kirjautuminen OmaVero-palveluun ei edellytä uutta kyseisen palvelun sulkemisilmoitusta. Näin ollen esimerkiksi esitäytetyn veroilmoituksen täydentäminen onnistuu ilman, että jokaisen kirjautumiskerran jälkeen käyttäjän pitää erikseen muistaa ilmoittaa OmaVero-palvelun sulkemisesta.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat siis tärkeitä täsmennyksiä, joita tähän mietintöön on tehty ja lakiin mitä ilmeisimmin tullaan tekemään huomisen äänestyksen jälkeen, mutta korostan itsekin, että on tärkeää, että jokaisella kansalaisella on selkeä käsitys siitä, mitä vaikutuksia digitaalisten palveluiden käytöllä on hänen saamiensa viranomaisviestien lähetystapaan. Valtiovarainvaliokunta korostaakin mietinnössään ohjeistuksen ja tiedotuksen merkitystä lakimuutosten yhteydessä, mitä pidän itsekin erittäin olennaisena niiden käytännön toteutuksen ja vaikutusten kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Viitanen.

18.25 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Oli tietenkin ihan tärkeää se, että siellä verojaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa lisättiin siihen alkuperäiseen esitykseen oikeastaan perustuslakivaliokunnankin edellyttämänä tämä 60 päivän aika, jolloin tämä ilmoitus on voimassa, mutta se ei valitettavasti poista sitä ongelmaa, että kyllä sieltä sitten sen jälkeen tiputaan, tai jos kirjaudutaan johonkin muuhun Suomi.fi-palveluun, niin kyllä silloin se täpän taikavoima lakkaa ja jälleen kerran henkilö joutuu sinne sähköiseen menettelyyn, vaikka olisi jo kerran ilmoittanut haluavansa paperilla nämä asiat.

Puhemies! Oikeastaan pyysin tämän puheenvuoron siksi, että vähän ennakoin, mitä edustaja Lindén aikoo sanoa, sillä olen kuullut hänen tästä aikaisemminkin puhuvan, ja olen täsmälleen samaa mieltä hänen kanssaan, että kaiken kaikkiaan, kun me olemme nyt

siirtyneet tähän digiyhteiskuntaan, sen yksi iso tasa-arvohaaste tänä päivänä on se, että kaikki pysyvät mukana, ja meillä on todella satojatuhansia ihmisiä, jotka itsestään eivät vain siellä mukana pysy. Osa ei koskaan tule varmasti digimaailmaan sisään pääsemäänkään, ja osa sitten pärjää tosiaan opastettuna ja neuvoja saaden. Mutta kyllä tässä tarvittaisiin todellakin sellaista yhteistä ponnistusta ja hyvin kokonaisvaltaista suunnitelmaa kaikilla sektoreilla, kaikilla viranomaissektoreilla, pankeissa, joka paikassa, miten ihminen ylipäätään voi asioida, jos ei ole riittäviä digitaitoja, ja miten voimme opettaa enemmän digitaitoja, miten voimme taata digituen paremmin tänä päivänä. Täällä mainittiin se, että esimerkiksi digituen resursseja on leikattu. Ne ovat vapaaehtoisten järjestöjen ja kuntien varassa, ja voi sanoa, että se ei ole ollenkaan riittävää tänä päivänä. Miten voimme varmistaa, että jokaisella on pääsy näille laitteille, ja miten voimme tosiaan varmistaa sen, että kaiken kaikkiaan resurssit riittävät ja ihmiset saavat kylliksi tätä tukea?

Siksi, puhemies, minä kyllä ihan todella haluaisin tähän ääneen sanoa saman kuin edustaja Lindén, että ottaisimmeko ihan eduskuntanakin jollakin tavalla tästä koppia, että kirjaisimme ihan vaikka seuraaviin hallitusohjelmiin, tai miksemme vaikka heti — hetihän tässä täytyisi toimia — sitoutuisi siihen, että kaikkien tämänkaltaisten lakien yhteydessä pyrkisimme siihen positiiviseen ratkaisuun myös niiden ihmisten kannalta, keillä ei ole riittäviä digitaitoja. Ja aivan kuten Lindén mainitsi, tässä tapauksessa se positiivinen ratkaisu on se, että hylätään tämä keskeneräisesti tuotu, liian aikaisin tuotu, huonosti valmisteltu laki, mutta jokaisessa muussakin asiassa tämä pitäisi miettiä aina sen myönteisen kannalta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.28 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Maailmassa energiaa käytetään tänä päivänä välineenä painostamiseen. Siksi huoltovarmuus ei ole enää talouskysymys. Se on kriittinen osa Suomen puolustuskykyä. Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota, Lähi-idän konfliktit ja niiden seurauksena muuttunut energiamarkkina ovat osoittaneet, miten haavoittuvaisia eurooppalaiset kaasuvirrat voivat olla. Siksi EU on jatkanut kaasun varastointivelvoitetta vuoteen 2027 saakka, ja Suomen on pantava tämä toimeen omassa lainsäädännössään. Meidän on pystyttävä varmistamaan, että kaasua on saatavilla myös silloin, kun markkinoilla on häiriöitä, verkostoissa pullonkauloja tai on maailmanpoliittista

kiristystä. Suomen maakaasun kulutus on vähäistä, mutta sen rooli kylminä talvikuukausina korostuu. Siksi me tarvitsemme varmuuden siitä, ettei energia lopu kesken pakkasen eikä keskeydy kriisin keskellä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 7/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin listautumissäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 184/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 5/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

Keskustelu

18.30 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Euroopan unionin uusi listautumissäädös on pantava täytäntöön. Kyse on ennen kaikkea Suomen taloudellisesta turvallisuudesta. Vahvat ja toimivat pääomamarkkinat ovat osa huoltovarmuuttamme, sillä ne mahdollistavat kotimaisille yrityksille rahoituksen hankinnan ilman, että riippuvuus ulkomaisesta pääomasta kasvaa liialliseksi, ja ilman, että valtion toimesta verovaroin yritämme pitää kapulat liikenteessä.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus keventää erityisesti pk- ja kasvuyritysten hallinnollista taakkaa. Se madaltaa listautumiskynnystä ja parantaa yritysten mahdollisuuksia hankkia rahoitusta täällä Suomessa. Kun kotimaiset yritykset voivat kasvaa, investoida ja työllistää, vahvistuu koko taloutemme iskunkestävyys ja kyky selviytyä äkillisistä kriiseistä, olipa sitten kyse energiamarkkinoiden häiriöistä tai maailmantalouden jännitteistä. On myös tärkeää, että myös yrityksillä säilyy aito mahdollisuus listautua kotimaassa sen sijaan, että ne hakeutuvat ulkomaille. Kotimainen pörssi on osa meidän taloudellista turvaamme. Sen elinvoima suojaa Suomen rahoitusjärjestelmän vakautta ja varmistaa, että pääoma kanavoituu suomalaisiin innovaatioihin eikä valu rajojemme yli. Toisaalta meillä ei ole myöskään varaa tinkiä sijoittajan suojasta.

Jatkossa riskitekijöiden raportointi selkeytyy ja olennaiset tiedot säilyvät helposti ymmärrettävinä. Myös kielivaatimuksen säilyttäminen suomeksi tai ruotsiksi kotimaisessa sijoittamisessa turvaa sen, että tavallisella sijoittajalla, tulevaisuudessa toivottavasti jokaisella suomalaisella, on mahdollisuus arvioida sijoituskohteitaan ilman kielimuuria. Tämä on demokratian ja markkinoiden avoimuuden kannalta olennainen kysymys.

Tahdon kiittää talousvaliokuntaa tärkeästä työstä tämän esityksen läpikäymiseksi. Se on nyt entistäkin parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 184/2025 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 2/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Nyt keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.33 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta rakennetaan sillä, että he, jotka auttavat muita, voivat tehdä työnsä ilman pelkoa. Poliisi, pelastustoimi ja ensihoito ovat yhteiskuntamme kantavia voimia. He ovat osa kansallista turvallisuutta. Siksi on korkea aika varmistaa, että heillä on myös lainsäädännön tasolla vahva selusta.

Tämän esityksen on tarkoitus parantaa yhteiskuntamme auttajien rikosoikeudellista suojaa ja siten turvata heidän mahdollisuutensa tehdä tärkeää työtä ammattitaidolla. Esityksellä suljetaan aukko, joka on ollut olemassa pitkään, aivan liian pitkään. Ensihoitajat, jotka eivät virallisesti käytä julkista valtaa, eivät ole aiemmin nauttineet samaa rikosoikeudellista suojaa kuin poliisit, vaikka tekevät kriittistä työtä, usein samoissa tilanteissa. Lisäksi selkeytettäisiin poliisi- ja hälytystoiminnan vaikeuttamisen ja haittaamisen rangaistavuutta. Lain on oltava yhdenmukainen kaikille näissä vaikeissa tilanteissa sekä turvattava yhteiskunnallisten auttajiemme turvallisuus.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on teko suojelijoidemme turvallisuuden puolesta. Muutosta on ehdotettu kauan. Monet ammattilaiset ovat tuoneet esiin, kuinka turvattomaksi työ on muuttunut. On tilanteita, joissa auttaja joutuu pelkäämään enemmän väkivaltaa kuin potilaan tilan huononemista tai joissa työnteko vaikeutuu kohtuuttomasti muiden toiminnan seurauksena. Se ei ole hyväksyttävää, ja siksi asiaan on puututtava. Esityksen myötä rikokseksi määritellään esimerkiksi se, jos väkivallalla tai uhkauksella estetään poliisin tai ensihoidon toimintaa tai anastetaan heidän käyttämäänsä kalustoa, kuten ambulanssi tai paloauto. Esityksessä ei enää samalla tavalla edellytetä, että työtään tekevä ammattilainen olisi käyttänyt julkista valtaa. Tämä on tärkeä ja oikeudenmukainen täsmennys, sillä ensihoitajat eivät yleensä käytä tehtävässään julkista valtaa, jolloin rikoslain nykyinen erityissuoja ei ole suojellut heitä työssään.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Se vaatii toimeen tarttuvia viranomaisia, ja nämä viranomaiset tarvitsevat työolot, joissa heidän ei tarvitse pelätä. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että pelastajat voivat keskittyä pelastamiseen. Myös valiokunta on nähnyt tämän tärkeänä. Minä itse pidän tärkeänä myös sitä, että Suomi seuraa Ruotsin esimerkkiä. Siellä vastaava lainsäädäntömuutos tehtiin jo vuonna 2020. Meillä ei ole varaa olla jälkijunassa tilanteessa, jossa uhkat ensihoitajia kohtaan lisääntyvät. Avun saamisen on oltava turvallista.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on yhteinen asia. Se rakennetaan yhdessä pienin teoin, joilla on suuri merkitys. Tämä esitys on sellainen. Se parantaa meidän kaikkien arjen turvallisuutta. Jokainen meistä voi luottaa avun saamiseen, kun pelastushenkilöstö voi tehdä työtään turvassa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

18.38 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Nyt puhumme ihmisistä, jotka tulevat paikalle silloin, kun meillä on hätä. Poliisit, pelastajat ja ensihoitajat ovat usein ensimmäisinä paikalla tilanteissa, joissa joku on loukkaantunut, peloissaan ja vaarassa. He tekevät työtänsä muiden auttamiseksi usein kiireessä ja vaikeissa oloissa. Siksi tuntuu väärältä ja suorastaan käsittämättömältä, että juuri he joutuvat työssään kohtaamaan väkivaltaa, uhkailua ja häirintää. Kyse ei ole yksittäisistä tapauksista vaan ilmiöstä, joka on valitettavasti lisääntynyt. Se ei saa olla osa kenenkään työpäivää.

Hallitus esittää, että rikoslakiin lisätään säännökset poliisi- ja hälytystoiminnan vaikeuttamisesta ja haittaamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vakavammat teot, kuten väkivalta ja uhkailu viranomaisia kohtaan, tunnistetaan selkeästi rikokseksi. Myös lievempi häirintä otetaan paremmin huomioon omana tekonaan. Tämä on ihan oikein, ja kannatankin lämpimästi hallituksen esitystä.

Hallituksen esitys on tärkeä kahdesta syystä: ensinnäkin siksi, että jokaisella on oikeus tehdä työnsä ilman pelkoa, toiseksi sen vuoksi, että kun viranomaisia häiritään, apu voi viivästyä ja silloin vaarantuu jonkun toisen terveys tai jopa henki. On hyvä, että lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan tätä tilannetta. Muissa Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa, vastaavia ratkaisuja on jo tehty. On perusteltua, että myös Suomessa pidetään huolta siitä, että suojelu on kestävää ja riittävää. Kuten oikeusministeri Leena Meri on todennut, kyse on myös siitä, että poliisi- ja hälytystoimintaa päästään hoitamaan ilman häiriötä. Se on kaikkien etu.

Arvoisa puhemies! Lakimuutos on siis tarpeellinen, mutta mielestäni on vielä tärkeämpää, minkälaisen viestin annamme yhteiskuntana. On sanottava selkeästi, että me emme hyväksy sitä, että auttajia häiritään tai uhataan. He ovat paikalla meitä varten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

18.40 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Mistä tässä niin sanotussa sinivilkkusabotaasissa on kyse? Kyse on yksinkertaisesti siitä, että kun ensihoitajat, poliisi tai palomiehet ovat menossa auttamaan ihmisiä, niin joku päättää tulla näiden työtehtävien väliin ja häiritsee, uhkailee, pahoinpitelee henkilöstöä tai rikkoo kalustoa. Eli

tarkoituksena heillä on estää sen työn tekeminen, jota varten nämä ihmiset on hälytetty paikalle.

Kyseessä ei ole mikään pieni ilmiö. Ensihoitajat ovat tuoneet ilmi, että väkivalta ja uhkailu ovat heille arkipäivää. On puukotuksia, kuristamisia, jopa tilanteita, joissa ambulanssia kohti on ammuttu. Helsingissä arvioidaan, että lähes päivittäin joku ensihoitaja kohtaa uhkaavan tilanteen. Ja nyt puhumme Suomen tilanteesta, vaikka tämä saattaisi kuulostaa siltä, mitä Ruotsissa tapahtuu. Tilanne on suoraan sanottuna järkyttävä. Jokainen voi miettiä, miltä tuntuisi, jos joutuisi omassa työssään kohtaamaan tämänkaltaista väkivallan uhkaa joka ikinen päivä. Siksi tämä lakimuutos on tärkeä. Tällä lailla tehdään selväksi se, että ensihoitajia, poliiseja ja palomiehiä ei häiritä. Jatkossa, jos estät poliisia, ambulanssia tai palomiehiä tekemästä työtään väkivallalla, uhkailulla tai vaikka rikkomalla heidän välineitään, siitä voi saada jopa neljä vuotta vankeutta ja lievemmissäkin tapauksissa tulee seuraamuksia, kuten kuuluukin.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos on ollut jo pitkään monien toive. Ensihoitajat, palomiehet ja heidän etujärjestönsä ovat vaatineet tätä muutosta jo vuosia. He ovat tuoneet hyvin selvästi esiin näkemyksensä siitä, että nykyinen tilanne ei riitä suojelemaan heitä. Ei lakimuutos toki poista väkivaltaa tai häirintätilanteita, mutta toivon mukaan ankarat seuraamukset estävät edes osan teoista ja tuomitut toimivat esimerkkinä sille, mitä tapahtuu, jos harjoitat sinivilkkusabotaasia.

Tässä laissa on myös vedetty rajoja, mikä katsotaan sinivilkkusabotaasiksi ja mikä ei. Me emme ole kieltämässä mielenosoituksia tai niin kutsuttua rauhanomaista kansalaisaktivismia. Jos ihmiset kokoontuvat asiallisesti ja ilman väkivaltaa, tämä laki ei siihen puutu. Teon pitää olla tahallinen, oikeudeton ja sen pitää oikeasti estää tai vaikeuttaa viranomaisten toimintaa. Eli jatkossakin ihmiset saavat osoittaa mieltään, kunhan päästävät tarvittaessa ambulanssin perille.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos on myös viesti koko yhteiskunnalle. Me arvostamme ja kunnioitamme niiden ihmisten työtä, jotka tulevat paikalle silloin, kun kenellä tahansa meistä on jokin hätänä. Siksi meidän ei tule hyväksyä sitä, että heidän työtään vaikeutetaan tahallisesti tai että he joutuvat väkivallan kohteeksi. Haluankin kiittää ministeri Leena Merta tästä loistavasta muutoksesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

18.43 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä parannetaan hälytystehtävissä olevien poliisien sekä ensihoidon ja pelastustoiminnan henkilökunnan asemaa lisäämällä rikoslakiin poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista koskeva rangaistussäännös. Kuten täällä on todettu, enimmäisrangaistus tällaisesta rikoksesta, kuten väkivallasta tai uhkaamisesta, olisi neljä vuotta vankeutta, ja se on varmasti omiaan vähentämään hälytystehtäviin kohdistuvaa häirintää. Vastaavasti hälytystoiminnan haittaaminen olisi enintään kuuden kuukauden vankeuden tai sakon uhalla rangaistavaa, eli lievempikin hälytystehtävää häiritsevä ilkivalta katsottaisiin aivan oikein rangaistavaksi. Säädös on erityisen tärkeä siltä osin kuin teon kohteena olevaan toimeen ei liity julkisen vallan käyttöä, siis muun muassa ensihoitajien työhön.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä suojataan ja turvataan yhteiskunnallisesti hyvin tärkeiden tehtävien häiriötöntä ja tehokasta suorittamista. Monet ensihoitajat kokevat väkivallan uhkaa pelastustilanteeseen lähtiessään, ja valitettavasti

samalla avuntarvitsijan saama apu voi viivästyä kriittisin seurauksin, mikäli tätä häirintää, ilkivaltaa ja muuta vastaavaa esiintyy. Tähän tilanteeseen on todellakin syytä vihdoin puuttua, ja juuri siihen tällä erittäin hyvällä lakiehdotuksella tähdätään. On erinomaista, että lakivaliokunta on ollut asiaa käsitellessään yksimielinen, ja ehdotus on muutoinkin saanut laajaa tukea yli puoluerajojen. Yhdynkin kiitoksiin hallitukselle ja oikeusministerille tästä hyvästä esityksestä, joka turvaa omalta osaltaan yhteiskuntamme tärkeimpiin kuuluvien viranomaistehtävien toimivuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

18.46 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Mikäli jatkossa uhkaat poliisia, ensihoitajaa tai pelastajia väkivallalla, voit saada siitä jopa neljä vuotta vankeusrangaistusta. Tämä on jatkoa hallituksen hyville kriminaalipoliittisille uudistuksille, joissa rikoksentekijät pannaan vastuuseen ja heille laitetaan asianmukaiset tuomiot, ei enää vain sivuuteta näitä.

Mitä tulee ensihoitajiin, niin täytyy muistaa, että he ovat hyvin usein ensimmäisinä siellä paikalla, ja monesti se tilanne on sellainen, että ne alkutiedot ovat epäselviä eikä välttämättä ole suoraa ja selvää käsitystä siitä, onko siellä esimerkiksi riski väkivallanteolle. Aikaisemmassa laissa ennen tätä uudistusta on ollut se tilanne, että ensihoitajia tai pelastajia ei kuitenkaan ole kohdeltu lainsäädännöllisesti samalla tasolla kuin poliisia, elikkä käytännössä ensihoitajia vastaan kohdistettu väkivalta ei ole ollut yhtä rangaistavaa, ja tässähän on aivan selvä vääryys tapahtunut. Nyt onneksi tämä uudistus, minkä hallitus eduskuntaan toi, korjaa tilanteen, eli ensihoitajien arvostus laitetaan sille tasolle, mihin se myös kuuluu.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Yleisradion uutisessa vuodelta 2022 kerrotaan, että kun ensihoitajilta on selvitetty, kuinka moni heistä kokee väkivaltaa tai sen uhkaa, niin jopa 40 prosenttia vastaajista oli eräässä kyselyssä saanut tappouhkauksia tai näissä uhkailutilanteissa oli ollut mukana esimerkiksi teräase. Se kertoo siitä, kuinka vakavasta ongelmasta on kyse ja kuinka yleisestä ongelmasta on kyse. Eli voisi sanoa, että aika moni ensihoitaja uransa aikana joutuu kohtaamaan näitä tilanteita. Juuri tähän tämä esitys puuttuu.

Haluan myös kiittää lakivaliokuntaa siitä, että saatiin tästä yksimielinen esitys myös tänne saliin käsiteltäväksi. Se on tietenkin positiivinen asia. Kiitos erittäin paljon oikeusministeri Leena Merelle tämän asian edistämisestä ja tämän lain tuomisesta tänne eduskuntaan. Nyt se vihdoin viimein saadaan täällä maaliin, ja se on hieno asia. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.48 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! On niin, että jos olemme avuntarpeessa ja joku tämän avuntarpeen ohessa, kun siihen ollaan apua tarjoamassa poliisin, ensihoidon tai sitten pelastuksen kautta, tulee siihen häiriköimään väkivaltaisesti, uhkaavasti, niin hän samanaikaisesti häiritsee paitsi sitä auttamistyötä myös näitä auttajia ja myös sitä avuntarpeista ihmistä. Sen takia nimenomaan tällä sinivilkkusabotaasia koskevalla lainsäädännöllä pyritään siihen, että pelote aiheuttaa tällaista uhkaa kasvaa, toisaalta siihen, että tällaiset häiriötilanteet vähenisivät, ja jos niin ei käy, vaan tällaista

ongelmatoimintaa jatkossakin nähdään, siitä pystytään sitten kovemmin rankaisemaan näitä tekijöitä. Kaikkiin näihin vaikutuksiin tällä lainsäädännöllä pyritään.

Se on hyvää jatkoa tällä hallituskaudella tehdyille muillekin koventamistoimenpiteille, mitä esimerkiksi kriminaalipolitiikassa on nähty. Se on tarjonnut suojaa ja yhtäältä mahdollisuuksia poliisille puuttua rikoksiin, selvittää niitä, saattaa rikolliset vastuuseen, ja toisaalta rikosten uhreille mahdollisuuksia saada oikeutta rikoksen kohteeksi joutumisessaan. Tällä lainsäädännöllä laajennetaan tätä entisestään, ja se laajennetaan koskemaan muitakin viranomaisia kuin pelkästään poliisia. Tämä on ehdottoman hyvää lainsäädäntöä. Kannatan tätä voimakkaasti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 71/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden Suomen ja Norjan välisen valtakunnanrajan vuonna 2025 suoritetussa rajankäynnissä todettujen rajalinjan muutosten hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 186/2025 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 1/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Suomen tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 181/2025 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 2/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 176/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 5/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.3.2026 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos kaikille. Oikein hyvää yötä, kauniita unia! Tämä täysistunto on päättynyt.

Täysistunto lopetettiin klo 19.39.

Pöytäkirjan vakuudeksi: